4

PROTOCOL[illegible]N

ANNO 1[illegible]17

IV

4

Zebrał

Eligi Korwin Piotrowski

Prezes Sądu Głównego Wołyńskiego

w Motowidłówce.

Własność córki Stanisławy

z Piotrowskich Malinowskiej.

I

1413.

Pozwala się drukować pod warunkiem złożenia w Komitecie Cenzury, po wydrukowaniu, prawem przepisanej liczby exemplarzy. Kijów, dnia 20 Marca 1861 roku.

Cenzor Dr. Nowicki

18 Октября 1860 г. — 1.

N 281. K 1817. Отв. Нойровский (?)

PROTOKOŁ,
Kancellaryi Wielkiey koronney Polskiey z Roku 1717.

1.) Instrukcya Urodzonemu Bogusławowi Unrukowi Staroscie Obornickiemu Commi-ssarzowi JKo Kr. Mci P. N. M. dana z Kance-llaryi Koronney dnia 3. mca Stycznia Ro-ku Pańskiego MDCCXVII.

Zaraz po odebraney Expedycyi Swojey, Urodzony Unrug Starosta Obornicki Comi-ssarz Jego Królewskiey Mosci Pana Naszego Miłościwego, ruszyć się ma w drogę naznaczoną y pośpieszać jako nayprędzey na mieysce, gdzie się znaydować będzie Urodzony Matuszkin Generał Woysk Nayiaśnieyszego Cara Jegomości: —.

= gdzie stanąwszy, odda Temuż Urodzonemu Generałowi List Jego Królewskiey Mosci Pana Naszego Miłosciwego Sobie do tey Expedycyi Swojey przydany, oraz opowiedzieć ma w należytych expressyach uciążenia wszelkie Obywatelom tutecznych Poznańskiego y Kaliskiego Województw, ludzież Ziem y Powiatow do nich należących albo Im przyległych, poczynione od tey Partyi Woysk Jego Carskiego Wieliczeństwa która tu z Matrozami w komendzie Ur. Gnła Tegoż pozostała.

= pytać się zatym będzie, z jakiey racyi przeciwko wyraźnym Ukazom Jego Carskiego Wieliczeństwa Tenże Urodzony Generał tak długo się w tych krajach tą partyą Woyska do Komendy Swojey należącą bawi? y czemu za innemi swego Narodu ludźmi ex visceribus państw Jego Królewsk. M. P. N. M y Rzpltey niemaszeruje?

= Interea z okolicznych kwaterze Swojey Dóbr wielu Miast, Miasteczek y Wsi pro libitu, racye, porcye, prowianty, Woły, barany, owce, ac similia pod pretextem potrzebney subsystencyi na ludzi do kommendy Swey na większy daleko niż się w samey rzeczy znayduje komput ich y Matrozow, /: a tych Matrozow znaczna już liczba z tych Województw głębiey w Polskę na trakt ku Swey granicy ustąpiła :/ czemu Tenże Urodzony Generał Matuszkin ustawicznie wymagać każe, wybiera, y z oppressyą Possessorow exequuje? —. — Więc y o to ma expostulować, z jakiego pretextu czyni to Ur. Generał Matuszkin? że tegoż samego bydła, to jest wołow, owiec, baranow etc. znaczne mnóstwo z państw Jego Kró. Mci P. N. M. gwałtownie zagrabione niemogąc sam z ludźmi kommendy Swojey consumere w pobliższych kwatery swojey miasteczkach y wsiach na dymy juxta tariffam porozkładał

2. - - zkładać do wypasienia, roskazawszy etiam za zdechły casu fortuito na tey paszy dobytek, aby Mu płacono? —. —. Zgoła te wszystkie y onym podobne krzywdy y aggrawacye Obywatelow tuteyszych Woiewodztw, które się już stały, albo dla zarazy bydeł na paszę przez dymy rozłożonych w całym Kraju metuuntur, Urodzony Starosta Obornicki w terminach żywych y rzetelnych Urodzo: Generałowi pomienionemu reprezentowawszy y konsequencye za niemi niepomyślne następujące przyzwoitym sposobem namieniwszy, starać się o to będzie jako naypilniey aby przerzeczony Urodzony Generał, konformuiąc się do Ukazow Jego Carskiego Wieliczeństwa postępował nieodwłocznie z całą partyą Kommendy Swojey y z wszystkiemi Matrozami do Granic Monarchy Swego, żadnych niezostawuiąc za sobą, ani po exekucyach nierozsyłaiąc ludzi, owszem wybranemi prowiantami, porcyami, y racyami kontentuiąc się, ile że już tak ich siła wybrano że daleko większemu niż jest woysku do zupełney wygody wystarczyćby mogły: oraz iż tak przystuszności chcą mieć Ukazy Jego Carskiego Wieliczeństwa, że te woyska Jego wszystkie z polski maszeruiące spieszno postępowały, y aby na występnych disciplina militaris przy wszelkiey skromności zachowana była. —. ~. Jeżeliby zaś Urodzony Unrug Starosta Obornicki niemógł wymodz zaraz instantaneam tey parthyi evacuationem, starać się o to będzie aby nad proporcyą y potrzebę Conservationis tey parthyi z Matrozami pozostałey nil quidquam exigatur, y żeby Obywatele od wszelkiey aggrawacyi dotąd praktykowaney immunes byli: owszem ponieważ pełne są z dawnych exakcyy zboż Magazyny, żeby z nich zbożami temi taż parthya żyła. —. Miasto Wschowa cum attinentijs ponieważ to deduxit, iż na podobne teraźnieysze kontrybucye tylko dwanaście dymow przez Taryffę miało naznaczonych, interim zaś na subsistencyą tey parthyi do kommendy Urodzonego Generała Matuszkina należącey sześćdziesiąt kilka dymow Jm positive narachowano, y z nich ad onera Contributionis per executiones toż Miasto pociągano; starać się będzie Urodzony Starosta Obornicki żeby nad pomienione dwanaście dymow aggrawowane niebyło. —. Jto insinuabit Urodzony Starosta Obornicki Urodzonemu Generałowi przerzeczonemu aby ruszywszy się z parthyą Swoią y Matrozami mijał w marszu Miasta Piotrkow y Lublin jako mieysca Trybunałow Koronnych, które omni tranquillitate mimo innych gaudere powinny. —. Takowey tedy funkcyi Swojey y żądania Jego Królewskiey Mci P. N. Mttᵒ skutek pomyślnie otrzymany vel non? odzywaiąc się do Wielmożnych Ministrow ad Latus Jgo Kr. Mci Pana N. M. przytomnych Urodzony Starosta Obornicki dla powzięcia potrzebney do procederu Swego dalszego informacyi, listownie jako nayczęściey Dworowi donosić będzie. —

w Ostę

w Ostatek, do pozyskania pomyślnego skutku praemissorum Jego — " — Królewska Mość Pan Nasz Miłościwy dexteritati et Activitati Urodzonego Starosty Obornickiego raczy committere. —. ~. —. ~.

2.) Credens do Urodzonego Generała Matuszkina przez Urodzonego Unruka Starostę Obornickiego ze Wschowy. —. ~. —.

August Wtóry z Bożey Łaski Król etc. Urodzony uprzeymie Nam miły! Tegośmy byli rozumienia, że Uprzeymość Wasza pozostawszy w Państwach Naszych z pewną parthyą Woyska Jego Carskiego Wieliczeństwa do Kommendy Swojey należącą, dla przeprowadzenia Matrozow do Państw Monarchy Swego, miał dotąd w Marszu tamże znaydować się! Aliści zagęszczone dochodzą Nas od Obywatelow Województw Poznańskiego y Kaliskiego publiczne y prywatne Suppliki y querymonie; w których wyrażone są rozmaite uciążenia jakiemi poddani Nasi po Miastach, Miasteczkach, y wsiach niesłusznie są uciemiężeni wyciąganiem przez niedyskretną exekucyą Uprzeymości Waszey prowiantow, porcyi, racyi, bydła, Owiec, y innych victualium nad potrzebę y proporcyą ludzi w parthyi y kommendzie Jego znaydujących się: przeto niechcąc tak nienależytey dissimulować krzywdy, y owszem na zabieżenie dalszym exorbitancyom tym y podobnym, z Instrukcyą z Kancellaryi Naszey ad hunc finem wydaną destynowaliśmy do Uprzeymości Waszey Urodzonego Bogusława Unruga Starostę Obornickiego Commissarza Naszego; któremu żebyś Uprzeymość Wasza we wszystkim zupełną dawszy wiarę, contenta pomienioney Instrukcyi Naszey sobie proponowane pomyślnym nieodwłocznie wypełnił skutkiem, usilnie żądamy; y przy ofiarowaniu Respektow Naszych Królewskich Uprzeymości Waszey, oraz Onemuż dobrego natenczas od Pana Boga życzemy zdrowia. - Datt.um etc. ut supra. —. ~. —. ~. Lwa

3.) Uniwersał Jego Kr. Mci do Województw Wielkopolskich ogłaszający Expeditionem Urodzonego Unruka Starosty Obornickiego za Commissarza do parthyi Woyska Moskiewskiego pod Kommendą Generała Matuszkina pozostałey. — ze Wschowy etc. — ~

August Wtóry etc. - Wszem w obec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy, mianowicie jednak Nayprzewielebnieyszemu, Wielebnym w Bogu, Wielmożnym, Urodzonym Senatorom, Dygnitarzom, Urzędnikom Ziemskim, Grodzkim, Rycerstwu, Szlachcie, Obywatelom Województw Poznańskiego y Kaliskiego, tudzież

Ziem=

=„ —=Ziem y powiatow do nich należących, Uprzeymie y wiernie nam miłym, przy ofiarowaniu Łaski Naszey Królewskiey do wiadomości podajemy: =Jakośmy przez dawnieysze wysłanie Urodzonego Starosty Kopanickiego y przez insze adhibita media z Oycowskiego pieczołowania Naszego około dobra Rzeczypospolitey u Nayiaśnieyszego Cara Jmci o Ewakuacyą z państw Naszych y Rzeczypospolitey Woysk Jego pierwey przechodzących omni conatu staraliśię, y na = śpieszne tychże Woysk z granic Naszych do Państw Jego wyyście Ukaz Jego Carskiego Wieliczeństwa otrzymali, za którym pomienione Woyska lubo leniwym przecież ustawicznym ku Swemu Krajowi postępują krokiem; tak za szczęśliwym do Polski powrotem Naszym teraźnieyszym informowani będąc, iż pozostała parthya Woysk tychże y Matrozow z Urodzonym Generałem Matuszkinem nietylko za drugiemi do Państw Monarchy Swego nieskwapia śię, lecz owszem z wielką aggrawacyą Incolarum poddanych Naszych marsz swóy przytrzymuje: lubo niewątpiemy że powtórna ablegacya Nasza do Jego Carskiego Wieliczeństwa recenter wyprawiona pomyślny desideriorum populi w tey mierze przyniesie skutek; nim jednak to subsequetur, dogadzając interim żądaniu Obywatelow Województw Wielkopolskich, gdzie naybardziey teraz parthya przerzeczonego Generała ciężkie a niesłuszne exakcye swoje extendit, y chcąc tuac in parte poddanych Naszych ogólnie wszystkich bez odwłoki sublevare, dla poparcia evacuationis pomienioney reszty Woysk Jego Carskiego Wieliczeństwa z Matrozami z państw Naszych, y dozoru lepszey niż dotąd in praemissis była dyspozycyi; destynowaliśmy do wzwyż pomienionego Urodzonego Generała Matuszkina za Commissarza Naszego Urodzonego Bogusława Unruka Starostę Obornickiego, jakoż destynujemy nineyszym Uniwersałem Naszym. — Któryto Urodzony Commissarz Nasz, podług osobliwey Instrukcyi Sobie z Kancellaryi Naszey na tę funkcyą daney sprawić śię powinien będzie; zagrzewając Imieniem Naszym przerzeczonego Urodzonego Generała Matuszkina do jako nayprędszego wyprowadzenia reszty Woysk pomienionych z Tych Województw y całey Polski, tudzież do poprzestania niesłusznie praktykowanych dotąd aggrawacyy y zachowania wszelkiey skromności cum disciplina Militari na występnych w Ukazach Jego Carskiego Wieliczeństwa circumscripta. — O czym abyście wiedząc Uprzeymości y Wierności Wasze w zachodzących z tey okazyi potrzebach Swoich, do Tegoż

Urod=

Tegoż Urodzonego Unruga Starosty Obernickiego Commissarza Naszego = — „ —
referować się mogli, dla tym rzetelnieyszey każdego in praemissis informacyi, Uniwersał niniejszy po grodach, parafiach, y mieyscach zwyczaynych publikować zlecamy, y dla lepszey wiary Onże własną Ręką Naszą podpisany pieczęcią koronną stwierdzić roskazaliśmy. — Dan etc. —. ~. —. ~.

4.) Ad Summum Pontificem a Sacra Regia Majestate. —. ~. -

Sanctissime ac Beatissime in Christo Pater Dn̄e Domine Clementissime! Post Oscula pedum Sanctitatis Vestrae, Mei Regnique ac Dominiorum meorum humillimam commendationem. — Cum ob coelestem, omnibus illis virtutibus quae Sanctos in terris decent faciuntque Viros tam singulari Sanctitate et illibato candore conspicuam probitatem vitae, coeteraque justa motiva, Beatum Joannem Cantium quondam Sacrae Theologiae Doctorem et Professorem Celeberrimae in Regno Meo Universitatis Cracoviensis, ad haec usque tempora miraculis clarum, Sanctitas Vestra in Sanctorum Syllabum de plenitudine potestatis Suae statuere dignatur; Ego Regni hujus Divinâ providentia gubernacula gestans vota populi Mei vocesque supplices in unum colligo, eaque Meae conjuncta Supplicationi in Paternum Sanctitatis Vestrae depono Sinum; quatenus pro augendo hujus Sancti coram Deo et hominibus Cultu, cum coeteris Regni Mei Patronis et Tutelaribus, Eundem pro Patrono Regni Mei gratiose annumerare dignetur: hoc vel maxime tempore dum Regnum Meum ad eluctandum ex publicae calamitatis luctu praesentanea indigeat ope, quam Eidem recenti apud Deum Optimum Maximum Sancti hujus patrocinio incunctanter affore spero. — In quo filialem Meam diligentissime interponendo sollicitudinem, felix ac diuturnum Orbis Christiani Regimen Sanctitati Vestrae ex animo apprecor, et maneo Sanctitatis Vestrae Obedientissimus Filius etc. —. ~. —

5.) Ad Summum Pontificem, = a Sacra Regia Majestate. —

Sanctissime ac Beatissime in Christo Pater Domine Domine Clementissime! Post oscula pedum Sanctitatis Vestrae, Mei Regnique ac Dominiorum meorum humillimam Commendationem. — Cum Virtutes et miracula Venerabilis Franciscae de Chantel Inclyti Ordinis Sancti Francisci Salesij primae in Monasterio Aniziensi Matris, ad petram Ecclesiae tanquam ad Lydium lapidem probanda veniunt; supplicandum esse Sanctitati Vestrae censui, ut ibidem obtineant felicem debiti valoris quantocyus aestimationem. ~ Adeo enim patet Orbi

univers

— = Universo ac Regno Poloniae Venerabilis dictae Matris in Suis Filialibus Sanctitas veraque Legum Institutoris Ipsarum nempe Sancti Francisci Salesij observantia, ut non mortua sed potius vivens in Illis appareat! ~ Permotus itaque tum meritis tantae Matris, tum humillibus totius Sancti hujus Instituti precibus, omni adhibita submissione a Sanctitate Vestra supplex imploro, ut per solenne Sanctitatis Vestrae Decretum, Beatificatione praefatae Venerabilis Matris Franciscae de Chantel, merita coram Deo clara Orbi Universo ac Regno Meo Poloniae reddantur clariora. — Cui Supplicationi Meae cum Sanctitas Vestra clementissime annuere dignabitur, nullus dubito Ejusdem Venerabilis Matris interventu, uberiorem a Deo benedictionem atque prosperiorem Successum Regni mei experturum. — In reliquo felix ac diuturnum Orbis Christiani gubernium Sanctitati Vestrae apprecor et maneo Sanctitatis Vestrae Obedientissimus Filius.

6.) Kopia Listu Jego Królewskiey Mości do JmcPana Branickiego Stolnika Buskiego Marszałka natenczas Woyskow.o Confed.o z Warsza. d. Janu. 1717.

August Wtóry etc. ~ Urodzony wiernie Nam miły! Nietrzeba tego Wierności Twojey obszernie wywodzić, jak punktualną vendicant obserwancyą zawsze y wszędzie jura vicinitatis z państwy pogranicznemi ex vi pactorum zachodzące. ~ Więc że Nas doszła wiadomość z podanych memoryałów od Urodzonego Ablegata Dworu Berlińskiego, jakoby niedawnemi czasy różni ludzie z woyska Koronnego na partthyach y furwachtach nad granicami Pruss Brandeburskich uwijającysię, z kommendy Urodzonych Gniazdowskiego, Malińskiego, Chlebowskiego, y innych, swywolnie sobie poczynając, niektóre krzywdy, grabieże, y szkody poddanym tamecznym poczynili, y lubo Urodzonemu Gniazdowskiemu jako na ten czas Regimentarzowi było to delatum, sprawiedliwości jednak żadney nieodniesiono: zatym zalecamy y mieć chcemy po Wierności Twojey, abyś w te wszystkie querymonie należycie weyrzawszy, występnych exemplariter karać, y z nich ukrzywdzonym doskonałą satysfakcyą bez odwłoki obmyśleć nieomieszkał. — Dobrego zatym etc. — ~.

7.) Do Urodzonego Potockiego Strażnika y Marszałka natenczas Woyskowego Confeder. W.o X.stwa Litt.o sub data eadem ut supra. — ~

August Wtóry etc. — Urodzony uprzeymie Nam miły! Doniosł Nam tu w memoryałach Swoich Urodzony Ablegat Dworu Berlińskiego; jakoby niedawnymi czasy pewna parthya z Woysk naszych Wielkiego Xięstwa Litewskiego w Kommendzie natenczas Uprzeymości Twojey będąca, wpadłszy za granice Pruss Brandeburskich

dwie

dwie Wsi tamże penitus zrabować miała: zalecamy tedy serio y mieć chcemy po Uprzeymości Twojey, jakobyś w tę Sprawę nieodwłocznie weyrzawszy, Onęż totaliter z należytą Injuriatorum satysfakcyą y przykładnym excessivorum karaniem uspokoić niemieszkał. – Dobrego zatym etc. —. ~. —.

8.) Do Urodzonego Bielińskiego Cześnika Koronnego sub data ut supra. —. ~. —.

August Wtóry etc. – Urodzony uprzeymie Nam miły! Zrozumieliśmy to z Memoryału od Urodzonego Ablegata Dworu Berlińskiego Nam świeżo podanego, jakoby miał Urodzony Ekonom Uprzeymości Twojey Brodnicki Sławetnemu Frydrychowi Szmierowi Burmistrzowi Działdowskiemu na gościńcu publicznym około Lanterburga Wóz z parą końmi gwałtem odebrać! ~ Co jeżeli się tak stało, zalecamy Uprzeymości Twojey, abyś uczyniwszy seriam inquisitionem podług słuszności y dla nienaruszonego zachowania Jurium Vicinitatis, Temuż Burmistrzowi obmyślił nieodwłoczną satisfakcyą, y Ekonoma Swego ut in similibus abstineat należycie upomniał. – Dobrego zatym Uprzmci Twojey od P. Boga życzemy zdrowia. Datt.

9.) Do Wielmożnego Wojewody Pomorskiego. —.

August Wtóry etc. – Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Z podanych Memoryałów od Urodzonego Ablegata Dworu Berlińskiego doszła Nas tu Informacya y skarga, jakoby niejaki Jan Jerzy Vohrman o rozboje w Pomeraniey popełnione y inne kryminały obwiniony, et post convictionem złapany, z więzienia Jurisdykcyi Starostwa Stołpińskiego do Wsi Lebben possessionis Urodzonego Lebińskiego wszedłszy, y tam się dotąd bawiąc znowu przeciw Obywatelom Brandeburskim różne depraedationes miał exercere! ~ Zachowując tedy circa aequitatem zupełnie y nienaruszenie jura vicinitatis, singulariter zalecamy Uprzeymości Waszey, abyś Authoritate Urzędu Swego roskazał bez odwłoki tego Zbrodnia złapać, y na querelach Skarszewskich in attendentia zesłanego Plenipotenta od Urodzonego Starosty Stołpińskiego juxta demeritum osądzić y exequować. – Uczynisz przez to Uprzeymość Wasza rem justitiae consonam, y dalszym in Vicinitate zabieżysz querimoniom. – Któremu natenczas dobrego od Pana Boga życzemy zdrowia. Datt.

10.) Instancya Jego Królewskiey Mości do Cara Jmci Moskiewskiego za Urodzonym Zborzyńskim, z Warszawy d. 26. Januarij 1717. —. ~.

po tytułach zwyczaynych. —. Doniósł Nam przez Panów Rad Naszych natenczas tu przytomnych Urodzony Alexander Zborzyński Szlachcic Koronny z młodości w usłudze Woienney exercytowany, że się do aktualnych usług Waszego Carskiego

Wielic

„ – – wieliczeństwa garnąć umysłit. – My tedy jakośmy zawsze zwykli odzywać się Waszemu Carskiemu Wieliczeństwu z naszą lubitelną przyjaźnią, tak y przez teraznieyszą okazyą o nieodmienney a życzliwey skłonności naszey ku Waszemu Carskiemu Wieliczeństwu Onegoż upewniamy; oraz pomienionego Urodzonego Zborzyńskiego do Łaski y Respektow Waszemu Carskiemu Wieliczeństwu rekomendujemy usilnie: o co wszelką pilnością y sam bez wątpienia starać się nieomieszka: y tak go zalecając wszelkich szczęśliwych przy zdrowiu dobrym w późne lata natenczas Waszemu Carskiemu Wieliczeństwu życzemy od Pana Boga pomyślności. Datt. ut supra. –

11.) Kopia Uniwersału Jego Królewskiey Mości na Seymik Relationis Województwu Kijowskiemu z Warszawy d. 4. Februarij 1717. Roku.

August Wtóry etc. – . Wszem wobec y każdemu z osobna osobliwie jednak Wielebnemu w Bogu, Wielmożnym y Urodzonym Senatorom y Dygnitarzom, Urzędnikom Ziemskim y Grodzkim, y wszystkiemu Rycerstwu Województwa Kijowskiego, uprzeymie y wiernie Nam miłym Łaskę Naszę Królewską. – Wielebny, Wielmożni, Urodzeni, uprzeymie y wiernie Nam mili! ponieważ rozdwojone Serca y animusze Civium Konfederacyą, teraz za Opatrznością Boską zjednoczone, przez Traktat ad unam compagem, że się Rzeczpospolita ad antiquam formam Regiminis przywróciła przez Seym, na którym Seymie interna et externa securitas obmyślona w regularney płacy postanowioney woysku; które Sancita Seymowe do exekucyi na Seymikach Relationum po Województwach d. 15. Martij praesentis anni przypadających przywiedzione bydź mają. – A że Województwo Kijowskie donosi przez Posłow swoich, że dla wielkich powodzi które pod ten czas w marcu wylewają difficilem aditum mieliby zjechania się na Seymik do Żytomierza, z ktorey racyi lubo inszym Województwom universaliter secundum leges de Lustris circumscriptas, okazowanie post Dominicam Conductus w poniedziałek, województwu zaś Kijowskiemu propter inundationes po Zielonych Swiątkach w poniedziałek odłożono, y z racyi odległości mieysca y dalekości Kraju, a bliskości Swiąt Wielkanocnych; dogadzając intencyi pomienionego Województwa proponowaney przez Urodzonych Posłow swoich, Seymik Relationis zbliżamy y naznaczamy na dzień dwudziesty Lutego. Na którym Seymiku to tylko, cokolwiek concernit naturam Seymiku Relationis juxta praescriptum modernae legis exequować mają w insze niewdające się materye prawu szkodzące y teraznieyszemu postanowieniu respektem płacy regularney y punktualney przeciwne. – Który to Uniwersał, aby tym prędzey do wiadomości wszystkich doyść mogł, On po Grodach, Parafiach, y mieyscach zwyczaynych publikować zlecamy, y dla lepszey wiary (Dee etc. — . —

12.)

12.) Kopia Listu JEgo Królewskiey Mości do Xięcia JMci Dolhorukiego pisanego z Warszawy dnia 10. Februarij 1717. Roku.

August Wtóry etc. — Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Odebraliśmy List Uprzeymości Waszey de die 6. praesentis. — przyznawamy że reflexye y reprezentacye Uprzeymosci Waszey z strony Zwiniętych Chorągwi Polskich, które mieszaią uspokojenie Królestwa Tego, są słuszne y ufundowane na spólnym interessie tak naszym jako JEgo Carskiego Wieliczeństwa y Rzeczypospolitey! — A jako jużeśmy dali potrzebne Ordynanse do Wielmożnych Hetmanow y oraz upomnieliśmy, aby według nowo-postanowionego prawa sprawowali się; tak jesteśmy persuadowani, że od powinnosci swojey nieodbiegą: a zatym per consequens te wieści y konjektury o których Nam Uprzeymość Wasza w Liście Swoim namieniasz, znayduią się bez fundamentu. — Z tym wszystkim abyśmy nieopuscili żadney drogi do przywrócenia y ugruntowania publicznego, daliśmy Ordynanse do Regimentow Cudzoziemskiego zaciągu, aby tym rozruchom wstręt uczynili osobliwie pod ten czas gdy niechcąc na się zaciągać noty o niedotrzymanie Traktatu, kontynuować marsz nieprzerwany za granice Państwa tego Woyskom naszym auxiliarnym roskazaliśmy. — J to też jest bez wątpliwosci, że spólny Jnteress JEgo Carskiego Wieliczeństwa przez relacyą do nas y do Rzeczypospolitey potrzebuje koniecznie aby w Tym Królestwie pokoy był zachowany, y aby wszystkich pomyślnych sposobow przykładać do zabieżenia żeby male-intentionati /: jeżeli się jacy znayduią :/ onegoż niemieszali. — Nieomieszkamy zatem z strony Naszey wszelkich do tego końca zażyć srzodkow, życząc z Uprzeymością Waszą, jakoby uspokojenie wnętrzne Tego Królestwa było tak ustanowione, aby niebyło potrzeby uciekać się ad media extrema na utrzymanie onegoż. — To ex praesenti circumstantia wyraziwszy, Uprzeymosci Waszey od Pana Boga dobrego życzemy zdrowia. — Datt. etc.

13.) Kopia Listow Przypowiednych JEgo Królewskiey Mosci na Chorągwie Usarskie y Pancerne.

August Wtóry z Bożey Łaski Król etc. — Wielmożnemu v. Urodzonemu N. N. etc. — ponieważ przez Traktat teraźnieyszy in ordine obmyślenia Securitatis Majestatowi Naszemu y Rzeczypospolitey ab intra et ab extra postanowiony jest komput nowy woyska w oboygu Narodach Państw Nam od Pana Boga do rządzenia powierzonych; stosując się tedy ad mentem Rzeczypospolitey, mając

przy

–„ – =przytym Osobę Uprzeymosci vel Wiernośći Twojey vel Waszey z wielu przy=
miotow dobrze sobie zaleconą, ktoremi acz we wszystkich okazyach usługi Oy=
czyznie, signanter jednak w dziele wojennym generosis conatibus pod szczęśli=
wym panowaniem Naszym na Sławę Imienia Swego provehere usiłujesz :
umyśliliśmy Onemuż Służbę Wojenną na Chorągiew Usarską, ktorey ma byđź
komput koni n: n. przypowiedzieć. – Jakoż przypowiadamy praesentibus,
ad normam w Ordynacyi Rzeczypospolitey praescriptam. – Mieć tedy chcemy po
Uprzeymosci Waszey vel Wiernosci Twojey, abyś pod tą Chorągwią ludzi Ry-
cerskiego dzieła świadomych w rynsztunek sobie należyty y konie dobrze opa=
trzonych pod zwyczaynym posłuszeństwem y władzą naszą, tudzież Wielmoż=
nych Hetmanow Koronnych vel Wielkiego Xięstwa Litewskiego lub Regi=
mentarżow od Nas ordynowanych trzymał, y do żadnych swywolnych Nam
y Rzeczypospolitey szkodliwych albo przeciwnych Kup y Zaciągow niewią=
zał ſię, skromność atque disciplinam militarem w ciągnieniu y na stano=
wisku podług opisania Rzeczypospolitey względem powinnosci żołnierskiey
zachowując, et in contravenientes irremiſsibiliter tamże założoney uchodząc
kary. – A zatym, że nietylko na Łaskę Naszą Krolewską punktualnym obliga=
cyi Swojey przestrzeganiem, lecz y na Sławę Rzeczypospolitey, przytym Osobie
y Domowi Swemu na reputacyą, męstwem y odwagą zarabiać Uprzeymość Wa=
sza vel Wierność Twoja niezmieszkasz, bynaymniey o tym niewątpiemy:
oraz Onemuż Pańskie Respekta Nasze w podających ſię okazyach ochotnie
ofiarujemy. –. Dan w Warszawie d. etc. –. ~. –.

Notandum, w Listach przypowiednych na Regimenty Dragońskie y Piesze
haec ſunt mutata post illa verba: Stosując ſię tedy ad mentem Rzeczypospo=
litey; mając przytym probę doświadczoney dzielnosci y w Akcyach Rycerskich
umiejętnosci Uprzeymosci Waszey vel. Wierności Twojey, umyśliliśmy Onemuż
Służbę wojenną etc. etc. ut supra. –. ~. –. ~. -

=w Listach zaś na Chorągwie Lekkie: mając przytym zaleconą Wierno=
ści Twojey w dziele Rycerskim biegłość y odważną do usług Naszych y Rze=
czypospolitey ochotę, umyśliliśmy Onemuż Służbę wojenną etc. –. ~.

14.) Reskrypt do Woyska respektem Listow przy=
powiednych. –. ~. –. ~.

August Wtory z Bożey Łaski Krol etc. – Wielmożnym, Urodzonym, y Szla=
chetnym, Generałom, Połkownikom, Rotmistrzom Usarskim Pancernym y Lekkim,
tudzież wszelakim Officyerom Woyska Naszego y Rzeczypospolitey Koronnego
wspoł

w Polskim y Cudzoziemskim zaciągu Łaskę Naszą Królewską. – Wielmożni, Urodzeni, y Szlachetni uprzeymie y wiernie Nam mili! ponieważ z pewney konsyderacyi formę wydanych Uprzeymościom y Wiernościom Waszym Listow naszych przypowiednych /: w niczym jednak nowo erygowanemu kompułowi Woyska Koronnego non derogando:/ na Instancyą JW.o Kasztellana Krakowskiego Wielkiego, y Wielmożnego Woiewody Podlaskiego Polnego Hetmanow Koronnych, poprawić w Kancellaryi Naszey przyszło; usilnie tedy żądamy po Uprzeymościach y Wiernościach Waszych, żebyście post publicationem niniejszego Listu Naszego, każdy z Uprzeymościow y Wiernosciow Waszych List swóy przypowiedny z Kancellaryi Naszey pierwey sobie wydany do Rąk JW.o Kasztellana Krakowskiego Hetmana Wielkiego Koronnego in originali powróciwszy, taki drugi na Osobę Swoją z podpisem Naszym y Pieczęcią Koronną autentycznie od Niegoż odbierał. – Inaczey nieczyniąc dla Łaski Naszey. Datum

15.) Ad Civitatem Gedanensem a Sacra Regia Majestate. —.

Augustus II. DEi gratia Rex etc. – P. T. – Ad expositionem Legati Caesarei intelleximus, Gedani quosdam Hungaros reperiri, videlicet Adamum Way cum filio duobusque Nobilibus, Gerhardum cum duobus Secretarijs Benicki et Kruczay, /: qui quidem ultimus vocatur ita, sed appellari voluit Stephanus Kruczewski:/; qui omnes ibidem residentes illicitis factionibus contra legitimum Dominum Suum rebelliter intenti sunt. – Insimulque per Eundem Legatum nomine Caesareo, pro mutua foederum et amicitiae inter vicinia Dominia Nostra necessitudine, requisiti sumus, ne Eosdem in Ditionibus Nostris morari sineremus. – Quocirca tam justo desiderio non difficulter annuentes, Fidelitatibus Vestris serio injungimus, ut supra nominatas personas de mutanda sede distinctius admonitas non solum quantocyus Gedano excludant, verum earundem praesentiam non ultra in Civitate praefata ullo praetextu abhinc ferant et patiantur. – De coetero Fidelitates Vestras bene valere jubemus. Datu Varsaviae. Mp.

16.) Commissio in Curlandiam et Semigalliam. —. ~. —. ~.

Augustus Secundus etc. – Reverendo in Christo Patri Horaim Episcopo Samogitiae, Magnifico Petro Kczewski Palatino Mariemburgensi, Generosis Stanislao Comiti Dönhoff Ensifero Regni Magnique Ducatus Lithvaniae Duci Campestri, Jacobo Dunin Regenti Majoris Cancellariae Regni Bractaviensi, Francisco Joachimo Libero Baroni de Goltz Vexillifero Curiae Regni Sredensi novodvorensi Capit

 – = Capitaneis Nostris, Joanni Sigismundo de Wahlen Vexillifero Districtus Grodnensis et Succamerario Nostro, Commissarijs Nostris sincere et fideliter nobis dilectis Gratiam Nostram Regiam. – Reverende, Magnifice, Generosi, sincere et fideliter Nobis dilecti! Designaveramus Commissionem Anno MD=CCXV. in Ducatus Curlandiae et Semigalliae ad cognoscendas differentias inter Nobilitatem praedictorum Ducatuum atque Illustrissimum Ducem Curlandiae et Semigalliae intercedentes: quae Commissio, cum ob secutos in Regno nostro ex capite Confoederationis internos motus, licet inchoata, non sit tamen suum sortita effectum; idcirco inhaerendo Constitutioni Comitiorum Regni Generalium Varsaviensium novellae, anterioremque eandem Commissionem innovando, Since=ritatibus et Fidelitatibus Vestris committimus, quatenus praevijs Innotescentia=libus Literis Suis sex septimanis ante terminum ponendis, Mitaviam die XX. Maij anni currentis ad locum principalem condescendant; ibidemque, ab=sentia unius vel alterius non obstante, modo tres adsint, in loco qui Sinceri=tatibus et Fidelitatibus Vestris commodior videbitur, fundata in Nomine et Authoritate Nostra Regia Jurisdictione Commissoriali, non obstantibus quibusvis mandatis, extraditis literis reversalibus, revocatorijs, protestationibus, inhibitio=nibus aut citationibus, in Causis Expulsionum, ante omnia spoliatos omnes et singulos qui nexu pignoris seu hyppotecae legitime obligata bona feudalia tenuerunt et ex illis violenter expulsi sunt, non intrando in cognitionem jurium, praevia nihilominus cognitione spolij, in eadem bona violenter adempta reindu=cant et reimponant; restitutionem proventuum, rerum et damnorum injungant; demum reinductis obligatorijs seu hyppotecarijs Possessoribus, ut jura sua, quo=rum vigore bona feudalia tenent, producant, Ipsis demandent; eaque num lega=lia, nempe utrum cum Nostro vel Serenissimorum Antecessorum Nostrorum Con=sensu per Praedecessores Illustrissimi Ducis peracta sunt, an vero privatim ratione horum bonorum inter se transegerint, cessionesque Sibi fecerint, perpendant; de=fectus legitimae hyppotecae, dum talis apparuerit, ~~tib~~ animadvertant; bonaque feudalia a nexu illegalis hypothecae, dum ejusmodi sit, liberent; Arendatarios itidem, seu externationis Contractus, et Summas in Arendam datas ratione bo=norum horum feudalium per quascunque personas praetensas liquident; Iis quae cum usufructu bonorum perceptae et externatae esse deducentur, praetensos A=rendatores abjudicent; jam vero differentias omnes cum Illmo Duce Curlandiae et Semigalliae Consiliarijsque, Capitaneis majoribus et Minoribus, et Officialibus

Ejus

Ejus, intervenientes, tum gravamina et causas violentiarum quarumvis, — „ praecipue internecionis olim Generosi Caroli Friderici Firks Capitanei Telsensis, nec non coeteras omnes et singulas ex utraque parte querimonias et praetensiones, praevijs deducendis inquisitionibus, investigent, disjudicent; in Principales, Complices et patratores dicti homicidij, adeoque turbatores tranquillitatis publicae, Convulsores Literarum nostrarum Protectionalium ac Decretorum Commissorialium poenis ex praescripto legum decernendis animadvertant, easque ad executionem deducant; coeteras quoque utriusque partis praetensiones et querimonias nobilitatis statum publicum concernentes, inspiciant, trutinent, recognoscant ac decidant; ex observantia insuper Supremi Dominij Nostri quodcunque devium fuerit, aboleant, et juxta leges antiquas, formulam regiminis, decreta Comitialia, et Commissorialia, omni meliori modo ad pristinam orbitam reducant; novitates contra leges et laudabilem antiquamque consuetudinem, si quae nocivae et abusivè apparuerint introductae, abrogent; atque ne similia in futurum gravamina fiant, novis ordinationibus provideant; et finaliter totum negotium punctatim determinent; appellatione ad Nos et Judicia Relationum nostrarum propria, juxta cadentiam Curlandicam parti gravatam sese praetendenti, a sola definitiva Sinceritatum et Fidelitatum Vestrarum sententia, salva manente. — Facturae sunt Sinceritates et Fidelitates Vestrae praemissa omnia, non obstante absentia Illustrmi Principis vel quorumvis, pro Gratia Nostra et Officiorum Suorum debito. ~ Datum Varsaviae. -

17.) Copia Literarum Sacrae Regiae Majestatis, ad Ducem Curlandiae sub data eadem, Varsaviae.

Augustus Secundus DEi gratia Rex etc. — Illustrissimo Domino Ferdinando Duci Curlandiae et Semigalliae grate Nobis dilecto, gratiam nostram Regiam. — Illrssme Princeps grate Nobis dilecte! Quod in proxime praeteritis Comitijs Regni promisimus, id hoc tempore praestamus, mittimusque Commissarios Nostros plene instructos, qui querimonias inter Illustritatem Vestram et Officiales atque Nobilitatem Ducatus Curlandiae et Semigalliae cognoscant, controversias sopiant, rationesque Ducatus Illius, si novitate aliqua a formula Regiminis et antiquis legibus discrepant, ad veterem normam reducant. — Itaque per gratum nobis erit, dum Illustritas Vestra plenam Eis, in his quae a Nobis commissa habent, adhibebit fidem. prosperos interim rerum successus Illustritati Vestrae optamus. Datum ut supra. — . —

18.) Circulares Jego Królewskiey Mci do Województw Ziem y Powiatow na Seymiki Relationis post-Comitialne po Seymie Warszawskim pro

die

 die 15. Martij przypadające. —. ~.

August Który etc. — Wielmożni, Urodzeni, uprzeymie y wiernie Nam mili! Doznaliście dotąd Uprzeymości y Wierności Wasze tak długą, y nieszczęśliwą experyencyą, że nieinna zawsze była zawziętych na Naszą y Oyczyzny zgubę praktyk y imprez maxima, tylko aby przez ustawicznych scyssyy, collizyy, diffidencyi et zizaniarum semina, potrzebną inter majestatem et Libertatem psując harmonią, wystawiali sobie jedni prywatnych Interessow struktury; drudzy, vana wynoszącey się nad równość y prawa Oyczyste ambicyi simulacra; trzeci, quibus res angusta domi, szukali turpem questum y pomyślnego na stronę swoją w odmętach domowych połowu! ~. Jz tegoćto żarliwego tak złośliwey pseudopolityki źrzódła, wszelkie niezliczone inundarunt na Rzeczpospolitą nieszczęśliwości; któreby pewnie in immensum crescere mogły, gdyby pracowita nasza na zabieżenie onym vigilantia, od początku panowania Naszego non interrupta serie dotąd kontynuowana, niewynaydowała jak nayskuteczniеyszych ad avertenda mala publica sposobow! ~. Pobłogosławił w tym rectitudinem intencyy Naszych przenikający intima cordis Naywyższy Pan Zastępow; y w teraźnieyszych zdesperowanych już prawie konjunkturach, kiedy rozerwana Stanow Rzeczypospolitey compages, za usilnym staraniem naszym, do pożądaney a day Boże jako naytrwalszey przyszedłszy między sobą Uniey, obmyślita tak Majestatowi Naszemu jakoteż prawom y swobodom Rzeczypospolitey tuta et firma praesidia przez teraźnieysze maturis et providis Consilijs postanowienie, a powagą extraordynaryynego et rationi temporis za zgodą wszech Stanow Rzeczypospolitey akkomodowanego Seymu stwierdzone Uchwały, na których zupełne bespieczeństwo Thronu Naszego zakładając y spokoynego panowania Naszego fundując nadzieje; gdyśmy dziedziczne Woyska Nasze z granic Rzeczypospolitey wyprowadzili; gdy do wyprowadzenia Woysk wszystkich auxiliarnych u Cara Jmci omnem movemus lapidem; gdy wszelką praw, wolnosci y prerogatyw Rzeczypospolitey aeterna lege assekurowaliśmy konserwacyą y manutencyą, a wszelkie Nasze Dobru pospolitemu sakryfikowawszy amaritudines adimplevimus mensuram dobroci y Łaskawości Naszey; spodziewamy się, że z strony Swojey pokażecie Uprzeymości y Wierności Wasze wzajemną do ratunku Oyczyzny et ad commoda publica applikacyą przez punktualną y nieodwłoczną sancitorum szczęśliwie zakończonego Traktatu y Seymu exekucyą. ~ A lubo niewątpiemy bynaymniey, że częścią niespokoyne albo intra sphoeram legis żyć niechcące geniusze, częścią Ci których ambicyi lub prywatnym nied

niedogodziło się pretensyom, częścią, Owi quibus bello Civili opus erat, w obłu- dną miłości Oyczyzny y niby żarliwości przy prawach y wolnościach Jey przybrani larwę, opaczne tak o dobrych y samo tylko szczęście y uspokojenie publiczne Rze- czypospolitey za cel mających intencyach Naszych, jako y o teraźnieyszym zba- wiennym y do jednegoż z Nami celu zmierzającym dziele, czynić będą Uprzey- mosciom y Wiernosciom Waszym impressye y wszelkie na zepsowanie onego im- pendent usiłowanie speciosis et subdolis artibus, ile gdy optima quaeque ex sini- stra interpretatione fiunt pessima; przecież wielką mamy ufność w mądrey ra- dzie Uprzeymościow y Wiernosciow Waszych, że ten palliatus zelus et amor pu- blici, niezaćmi fatuis insinuacyi y persuazyi Swojey ignibus prawdziwey y nad słońce jaśnieyszey Naszey et bene sentientium ku dobru pospolitemu życzliwo- ści y miłości: a oraz że Uprzeymości y Wierności Wasze ex portu pożądaney mala- cyi niezechciecie się spuszczać in immensum nowych a nierównie większych nieszczęśliwości pelagus, ale semel statuta pro aeternis mając, niedacie ucha żad- nym złośliwym interpretacyom; a ochotnym postanowieniem za zgodą Stanow Rze- czypospolitey praw posłuszeństwem, ugruntujecie w Nas Oycowską ku Sobie konfidencyą, u postronnych y Sąsiedzkich Narodow większą konsideracyą, ucie- mieżoney tot malis Oyczyźnie trwały pokoy y sławę. Dobrego przytym Uprzey- mościom y Wiernościom Waszym od Pana Boga życzemy zdrowia. Dan w War- szawie dnia N. Miesiąca N. Roku Pańskiego MDCCXVII. Panowania Naszego XX. Roku. —

19.) Circulares do Senatorow y Urzędnikow, mutatis mutandis, na Seymiki Relationis po zakończonym Seymie Warszawskim. — Datt. w Warszawie. —

August Wtóry z Bożey Łaski Król etc. — Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Odzywając się osobliwym Listem Naszym Zacnemu Województwu N., na Sey- mik teraźnieyszy Relationis po zakończonym szczęśliwie Seymie Warszawskim na mieysce obrad zwyczayne zgromadzonemu, cum repraesentationibus potrzebney a żywey applikacyi do skutecznego Sancitorum Traktatu y Konstytucyi wypełnienia; nierozwodziemy się z wyrażonemi w tymże Liście naszym in publicum expedyowa- nym racyami, jak to inexcusabilis necessitas exigit, aby co semel placuit omnibus nieprzychodziło in ullam disputationem. — Do wyprobowaney zatym żarliwości, która w Osobie Uprzeymości Waszey niepojednokrotnie enituit, cum fiducia czy- niemy

—„ — = niemy rekurs, gorąco per quaeque Sacra obowiązuiąc Uprzeymość Waszą, żebyś na tym terminie signanter pokazał vim et robur powagi y kredytu Swego u Braci; do tego celu effective wszystkie rzeczy y rady zacnych Obywatelow pomienionego Woiewodztwa kieruiąc y prowadząc, aby Sancita Traktatu y Uchwały Seymowe bez wszelkiego tłomaczenia pożądanym exequowane były skutkiem. — Przez co, oprócz respektow naszych Pańskich novo titulo zasłużonych, accedet pondus aestimationis Osoby Uprzeymości Waszey in Republica, z wiekopomną ad posteritatem Jmienia y godności Jego sławą. Ktoremu natenczas dobrego od Pana Boga życzemy zdrowia. — Datt: ut supra. — · — · — · — · —

20.) Circulares do Regimentarzow nad partyami Woyska Koronnego kommendę maiących, aby kupiącesię Chorągwie zwinione rozganiali. sub dat. w Warszawie.

August Wtóry etc. — Urodzony wiernie Nam miły! Nie bez osobliwego nieukontentowania naszego dochodzi Nas wiedzieć, pod ten czas właśnie, kiedyśmy się po zakończonym szczęśliwie y przez Seym blisko przeszły Warszawski placito wszystkich stanow Rzeczypospolitey approbowanym Traktacie spodziewali tak wielkich prac, kosztow, y starania naszego widzieć fructum solidatae kiedyżkolwiek tranquillitatis publicae, że ludzie zwinieni y w komputie woyska nowym niemaiący mieysca, postanowieniu Reipublicae contumaciter sprzeczni, pod znakami różne Województwa, Ziemie, y powiaty, vitiosis circulis oberrantes, pokóy pospolity interturbant, Incolis wszelkiey kondycyi a osobliwie zniszczonemu pospólstwu ostatni prawie chleba kawałek ex faucibus wydzieraiąc, y na różne drapieztwa, naiazdy, exakcye, pro libitu suo scandalose rezoluiąc się, nieinszą intencyą tylko żeby w Oyczyźnie reintrudokowanym zamieszaniem ku prywatnemu pożytkowi swemu żałośną y nieszczęśliwą odnowili rewolucyą! —. Z nieustaiącego tedy Oycowskiego naszego circa bonum publicum pieczołowania, stosuiąc się ad legem novellam, zalecamy y obliguiemy Wierność Twoią; abyś vigore Commendy od Jw: Kasztelana Krakowskiego Hetmana Wielkiego Koronnego sobie nad partyą Woyska powierzoney; adhibita assistentia in casu necessitatis Urodzonych Starostow Grodowych tych Województw, Ziem, y powiatow, do ktorych są Chorągwie pod kommendą Wierności Twojey teraz zostaiące na konsistencyą, żołd y hiberne destynowane, /: o czym do Tychże Urodzonych Starostow Listy Nasze ad manus Wierności Twojey posyłamy:/ spólnie z Nimi wszelkie takowe kupy swawolne do komputu Woyska nove erectionis nienależące, marszami zaś, krążeniem, y rożnemi extorsyami kray pustoszące,

milit

militari manu znosić, excessivos łapać kazać, et poenis criminalibus prawem dawnym y świeższym descriptis coercere bez żadnych respektow nieomieszkać; satisfacere w tym obligationi Suæ novella lege y Ordynansem Hetmańskim na się włożoney; uchodząc na osobie swojey rigorem contra negligentes Executores Sancitorum interpositum, y przez usilną do skutku prawa y tey Woli Naszey applikacyą, na Łaskę Naszą Królewską y respekt Rzeczypospolitey cum perenni gloria Jmienia y Domu Swego zarabiając. — Dobrego zatym etc. — . — . —

21.) Circulares do Urodzonych Starostow Grodowych aby in casu necessitatis assistant Regimentarzom Dywizyi Woyska Koronnego przeciw zwinionym Chorągwiom. Sub data w Warszawie. —

August Wtóry etc. — Urodzony wiernie Nam miły! Pod ten czas właśnie kiedyśmy się, po zakończonym szczęśliwie przez Seym blisko przeszły Warszawski omnium ordinum Regni Consensu potwierdzonym Traktacie, spodziewali tak wielkich prac, kosztow, y starania Naszego widzieć fructum solidae kiedyżkolwiek tranquillitatis publicae; dochodzi Nas wiadomość, nie bez osobliwego nieukontentowania Naszego, że ludzie zwinieni, y w kompucie nowym woyska niemający mieysca, postanowieniu Rzeczypospolitey contumaciter sprzeczni, pod znakami różne Województwa, Ziemie, y powiaty vitiosis circulis oberrantes, pokóy pospolity interturbant, Jncolis wszelkiey kondycyi, a osobliwie ubogiemu pospólstwu ex faucibus ostatni prawie chleba kawałek wydzierając, y na różne drapieztwa, najazdy, exakcye, pro libitu scandalose rezolwując się niczinszym celem tylko żeby w Oyczyźnie świeżem zamieszaniem ku prywatnemu pożytkowi swemu, żałośną nieszczęśliwą odnowili rewolucyą! — Z nieustającego tedy Oycowskiego Naszego circa bonum publicum pieczołowania, stosując się przytym ad Legem novellam y do Uniwersałow Naszych sub die vigesima octava mensis Januarij w roku teraźnieyszym do Korony y Wielkiego Xięstwa Litewskiego wydanych, zalecamy y obowiązujemy Wierność Twoją, żebyś pro munere Urzędu Swego Starościńskiego, praevia comportatione z Urodzonym Regimentarzem parthyą Woyska koronnego ex brachio Jaśnie Wielmożnego Kasztellana Krakowskiego Hetmana Wielkiego Koronnego kommenderującym, Sam przez się albo Urząd Swóy Grodzki adhibito forti brachio, wszelkie takowe kupy swawolne do komputu Woyska novæ erectionis nienależące, Marszami zaś, krążeniem, y różnemi extorsyami kray pustoszące znosić, excessivos łapać et poenis Criminalibus eadem novella lege interpositis na sprzeciwnych

-„-=ciwych irremissibiliter extendendis, bez żadnych respektow coercere nieomieszkał; satisfaciendo w tym obligacyi dawnym y świeżym prawem na się włożoney, y uchodząc rigorem contra negligentes Executores sancitorum interpositum, oraz y to mając in consideratione, iż skuteczna in praemissis applikacya Wierności Twojey, Onemuż Łaskę Naszą Królewską y respekta Rzeczypospolitey z wiekopomną ad posteritatem sławą adaugebit. – Dobrego zatym Wierności Twojey od Pana Boga życzemy Zdrowia.

22.) Ordynans Jmpana Krakowskiego Hetmana Wielkiego Koronnego dany Jmp^{n.} Flemingowi Koniuszemu Wielk^{o.} Xstwa Litewskiego.

Adam Mikołay z Granowa Sieniawski Hrabia na Szkłowie y Myszy Kasztelan Krakowski Hetman Wielki Koronny. – Jaśnie Wielmożnemu Jmpanu Jakubowi Henrykowi Graffowi Flemmingowi, Koniuszemu Wielkiego Xięstwa Litewskiego, Generałowi pierwszemu Kommendę nad Gwardyą Jego Królewskiey Mości mającemu; daię Ten móy Ordynans z Władzy Mojey Hetmańskiey, salvo Jure et Authoritate onejże, według praw Rzeczypospolitey, in fundamento Traktatu świeżo zakończonego, y Konstytucyami na Seymie blisko przeszłym Warszawskim około porządku woyska regularnego utriusque Authoramenti w Oboygu Narodach z punktualną płacą approbowanego, dla pewnieyszey hac in parte sancitorum exekucyi; aby za Ordynansu Tegoż odebraniem objął y trzymał generalną Kommendę Regimentow pieszych y Dragońskich Authoramentu Cudzoziemskiego w kompucie novae erectionis Woyska Jego Królewskiey Mości y Rzeczypospolitey zostających, zawsze y wcześnie kommunikując Jchmciom Panom Generałom, Pułkownikom, y wszelkim Officyerom wyżey pomienionego Woyska, z Zwierzchności wszystkich Ordynansow Moich które do Siebie necessitate ingruente temporis vel rerum circumstantia będzie miał wydane. – Te zaś Ordynanse Moje, nietylko ex persona Sua Jego Mci, ile oblig wyższey szarży wyciąga, Sam do skutku przywodzić będzie, lecz y o to starać się usilnie ma, jakoby etiam od Jnnych Jchmc Panow Generałow, Pułkownikow, y Officyerow do Kommendy Jmci należących, ad usus et commodum publicum były applikowane y exequowane; niemniey Regulamentum w Regimencie determinatum una cum disciplina militari, konformując się ad mentem Legis novellae, aby przez wszystkich od naypierwszey do ostatniey szarży y stopnia ludzi Woyskowych Cudzoziemskiego Zaciągu zachowane było. ~ W czym wszystkim probatam et exactam applicationem Jaśnie Wielmożnego Jmcipana Koniuszego Wielk^{o.} Xstwa Litewskiego Amore boni communis obliguję; zarabiając obsequijs Suis przez Tę Funkcyą na Łaskę Jego Królewskiey Mości y Rzpltey,

łudzieg

tudzież na wiekopomną sławę Imienia y Zacnego Domu Swego. Działo się =
w Warszawie d. 3. Martij 1717. Roku. —. —. —. —. —

23.) Item drugi Ordynans Tegoż Jmci Krakowskiego, do Generałow y innych Officyerow Woyska Cudzoziemskiego Zaciągu Koronnego. —. ~

Adam Mikołay z Granowa Sieniawski Hrabia na Szkłowie y Myszy Kasztelan Krakowski Hetman Wielki Koronny. — Jchmciom Panom Generałom, Pułkownikom, Obersztérleytnantom, Majorom, Kapitanom, Porucznikom, Chorążym, y innym Officyerom Woyska JEgo Królewskiey Mosci y Rzeczypospolitey Koronnego, Cudzoziemskiego juxta novum computum Zaciągu. — Po zaleceniu chęci Moich in vim Ordynansu z Władzy Moiey Hetmańskiey do wiadomości podaię: ponieważ ex rationibus dobrego a potrzebnego ad normam novae Legis woyskowego porządku, za Ordynansem Moim Jaśnie Wielmożny Jmćpan Jakub Henryk Graff Flemming Koniuszy Wielkiego Xstwa Litewskiego pierwszą Kommendę maiący nad Woyskiem Cudzoziemskim w Służbie Koronney zostaiącym, naypierwey o wszelkich dyspozycyach Moich Hetmańskich ex usu et necessitate publica directe odemnie wiedzieć ma; doniesione zaś Sobie rozporządzenie moie, Subalternis partykularnymi Swymi kommunikować obligowany jest ordynansami: serio tedy praesentibus przykazuię pomienionym Jchmciom Woyska Koronnego w Polskim kompucie Cudzoziemskim Zaciągiem służącym wyższey y niższey Szarży wszelkim Officyerom, aby stosuiąc się do teraźnieyszego y dalszych Moich Ordynansow, przerzeczonego JW. Jmćpana Koniuszego W. X. Litt. dyspozycyi y ordynacyi także Regulamentu w Regimentach determinowanego jak Moich własnych słuchali y onym posłuszni byli pod ostrością Artykułow Woyskowych. —.
Działo się ut supra, sub data jak w pierwszym. —. —. —. ~

24.) Do Urodzonych Narzymskiego Ciechanowskiego y Puzyny Upitskiego Starostow, z Warszawy d. 23. Febr. 1717. Roku. —. .

August Wtóry etc. — Urodzony wiernie Nam miły! Gdy częste Skargi od pogranicznych Pruss y Naszych poddanych o różne ab invicem krzywdy poczynione Nas dochodzą; tedy do ich wysłuchania, uznania, y przyjacielsko uspokojenia, Wierność Twoią naznaczamy y pilno zalecamy, aby Wierność Twoia differencye utrinsque partis wszelkie, zniosłszy się z Urodzonym Starostą Pruskim pobliższym, tak zważył, pomiarkował, y przyjacielsko uspokoit

–„– koit, aby więcey okazyi z podobnymi Skargami udawać się do Nas strony niemiały. Co Wierność Twoja uczynisz dla Łaski Naszey, którem na tenczas dobrego od Pana Boga życzemy zdrowia. – Datt: w Warszawie. –

25.) Do Wielmożnego Ludwika Pocieja Kasztellana Wileńskiego Hetmana W.º W. X. L. z Warszawy d. 23. Februarij 1717. —.

August Wtóry etc. – Wielmożny uprzeymie Nam miły! Na uspokojenie amicabili modo pretensyy wszystkich które między poddanemi Naszemi pogranicznemi Pruskiemi, a poddanemi Dworu Berlińskiego zachodzą, jakośmy w Koronie Urodzonego Narzymskiego Starostę Naszego Ciechanowskiego destynowali, tak postanowiliśmy aby z Prowincyi W.º Xstwa Litt.º ad Eundem było naznaczone subjectum. ~ posyłamy tedy List hac in parte in Manus Uprzeymości Waszey, usilnie żądając abyś Urodzonego Puzynę Starostę Upitskiego ex parte Sua raczył obstringere, jakoby funkcya ta na Niego włożona cum Dignitate Rzpltey expediatur. ~ Dobrego zatym Uprzeymosci Waszey od Pana Boga życzemy zdrowia. Datt: ut supra. —. ~. —. ~. —. ~. —.

26.) Copie de la Lettre de Son Excellence Msgr le Grand Chancellier de la Couronne au Msgr le Cardinal de Schonborn à Kruszyna 20. du Fevri. 1717.

Monseigneur! C'est icy à la campagne où je me suis retiré pour prendre quelque relache, que j'ai receu la Lettre que Votre Eminence m'a fait la grace de m'ecrire le 22. de Xbre de l'année paſsée, avec une recommendation preſsante de S. Exelce Sereniſsime Monseigneur le Cardinal de Saxe, après que tout a eté fini à Varsovie. — Mais quand meme j'aurois reçu ces Lettres plutôt, je n'aurois pas pu donner à Votre Eminence des marques effectives de mon empreſsement pour son service; puisque cet Acte qui s'eſt fait dernierement à Varsovie n'a paſ eté une Diette formelle avec les solennités accoutumées, mais une determination des affaires par un Traitté et la conclusion de la Confederation; à laquelle on a bien donné par le consentement des Etats le Nom et la force de la Diete, faite uniquement pour l'affermiſsement de la tranquillité interne, du bon ordre, et de la sureté des Etats; sans admettre aucune autre proposition ni matiere, remettant tout à la Diete ordinaire. ~ Votre Eminence voudra donc bien agreer ma bonne volonté pour Lui rendre tous les services poſsibles, et me conserver l'honneur de ses bonnes graces. – C'est de quoi je La supplie tres instamment, étant avec tout le respect Monsgr de V. Emnce le tres-humble etc Schönbeck G. Chancel. de Pologne.

27.) Copia Literarum Ejusdem ad Serenissimum et Emtmum Cardinalem Saxoniæ sub data eadem.

Serenissime et Eminentissime Cardinalis Domine Patrone Colendissime! Ex responsorijs Eminentissimo Cardinali de Schönborn datis patebit Eminentissimae Serenitati Vestrae, Literas Ejus cum inclusis ad me pervenisse in hac Parentum Meorum Residentia, ad quam me post peracta publica negotia respirij gratia diverti. Quamvis autem eaedem Literæ citius in loco et tempore traditae Mihi fuissent, desiderium tamen valida recommendatione Serenissimae Eminentiae Vestrae suffultum in praeterito Congressu Varsaviensi proponi et promoveri non potuisset, uti in Literis ad Eundem Eminentissimum Cardinalem de Schönborn expressi. — Literas Serenissimae Eminentiæ Vestrae ad Sacram Regiam Majestatem Dominum M. Clmtmum datas ad Manus Jllrmi Dñi Episcopi Posnaniensis, una cum ijs quæ Ipsum concernebant hinc transmisi; et habui in responso ab Eodem Jllrmo Dño Episcopo, quod Literas Serenissimæ Eminentiæ Vestræ Sacrae Regiae Majestati Dño Meo Clmtmo reddidit: et nullus dubito quod Responsoriae a S.a Reg. Majste Dño M. Clmo ad Eminentissimam Serenitatem Vestram jam sint expeditae: et cum hisce diebus ad Latus et Obsequium Sacræ Regiae Mjstis D. M. C. redeam, non intermittam statim post reditum Meum de ijsdem Responsorijs inquirere, et casu quo non fuerint expeditae, Earundem expeditionem urgere, et Eminentissimæ Serenitati Vestræ transmittere; ut demonstrare possim quo promptitudinis studio commissa Eminentiæ Vestræ Serenissimæ exequi cupio! Interea cum debito cultu maneo etc.

28.) A Mr. le Comte Werther Chancellier de Saxe, donné ut supra.

Monsieur! Voici la reponse pour Son Eminence Serenissime Monseigneur le Cardinal de Saxe! — En remerciant cepandant Votre Excellence des expressions de Son amitié envers moi à l'occasion de la situation presente des affaires en pologne et en me recommendant à Ses bonnes graces, je suis avec toute la consideration etc.

29.) Responsum ex Cancellaria S.æ R.æ Mjstis ad Memoriale porrectum a Gñoso de Lölhöffel à Löwensprung Ablegato Extraordinario Srnmi Regis in Prussia. — Datt. Varsaviæ d. 21. Februarij 1717.

Cum nihil antiquius animo Sacrae Regiæ Majestatis inhaereat illibata conservatione amicitiæ Sibi cum Serenissimo Principali Dñi Ablegati intervenientis, quam praeter antiqua recentiaque mutua foedera nexu quoque sanguinis novit esse arctius adstrictam,

=„==ctam; libenter ad ea que Nomine Ejusdem memorialibus Generosi Ablegati Extraordinarij de Lölhoffel desiderata sunt, satisfactorie vellet respondendum. —. ~.

=Uti quidem in primo articulo respectu differentiarum quales inter Incolas utriusq. Dominij limitaneos varijs de causis intercesserunt; Sacra Regia Majestas unum Regni, alterum Magni Ducatus Lithvaniae Castrenses Capitaneos Suos, Viros probitate, et in rebus gerendis dexteritate, experientia conspicuos, peculiaribus Literis Suis destinare dignata est: qui facta communicatione de loco atque tempore Sui Actûs rite exercendi cum vicinis Capitaneis Serenissimi Regis in Prussia, omnes praefatas differentias amicabili compositione e medio tollere, atque similibus in futurum prudenti consilio ponere obicem non intermittant. ~ Quo titulo necessaria Instrumenta ex Cancellaria Sacrae Regiae Majestatis ad recensitos Capitaneos utriusque gentis actualiter sunt extradita. —. ~. —. ~. —.

=Quoad secundum, intuitu negotij Recognitionis: quoniam tanti momenti causa ad notitiam omnium Ordinum Regni ac Magni Ducatus Lithvaniae antequam determinetur spectat, legibus antiquis desuper prolatis ita disponentibus; jam vero proxime praeterita Comitia Generalia Regni Varsaviensia in urgentissima Reipublicae necessitate pro acceleranda tranquillitate interna, non praecedentibus per Palatinatus, Terras, atque Districtus, Comitiolis particularibus /: ubi de illa Recognitione Nobilitas informari debuerat :/ expedita sunt; proinde quidquid est hac in parte statuendum, ad proxime ventura Comitia Generalia Regni Sacra Regia Majestas differre debuit; nisi visum fuerit Legationem et Negotiationem per Illustrem et Magnificum Joannem Przebendowski Supremum Thesaurarium Regni nuper Berolini inchoatam, juxta gradus Instructionis Ipsi concreditae reassumere, et negotium integrum, praemissis praemittendis, cum beneplacito et Satisfactione Reipublicae concludere. —. ~. —. ~. —.

=Demum, quoad interesse Serenissimarum Principissarum Curlandiae, atque Ducissae Saxocoburgensis et Meinungensis: quemadmodum hac in parte placito Generali Ordinum Regni, per Constitutionem in Comitijs proxime praeteritis Varsaviensibus decreta est Commissio in fundum; ita ad eandem expediendam Sacra Regia Majestas Instrumentum competens ex Cancellaria Sua incunctanter extradere mandabit. —. ~. —. ~. —.

30.) Copia Listu JO Xcia Jmci Prymasa do Województw na Seymiki Relacyyne. z Warsza. d. 3. Mart. 1717.

Z wielu słusznych konsyderacyy, zdała Mi się rzecz należyta y nader przyzwoita, pro Gradu Meo, na blisko następuiący Seymik Relationis, odezwać się Wmpanom z Pasterskim Moim Błogosławieństwem y Braterskim Ukłonem! ~. Winszuię całey =Oyczy

Oyczyźnie y WmmPanom uciszoney in nostro procelloso mari chwili; którey —
Boska Prowidencya żeby Nam pozwoliła zażywać jako naydłużey po wyyściu z Granic Naszych zostających jeszcze Woysk Cara Jmci, Pana Boga o to proszę, y podług moiey możności o to się usilnie staram y starać będę. ~ Żebyśmy zaś, po wytrzymanych tak wielu wielkich plagach, y nieszczęśliwościach publicznych tak długiey jeszcze niezakończoney z Królem Szwedzkim woyny, powietrza, głodu, wielkiego spustoszenia Kraju, niepokojow srogich zewnętrznych, y diffidencyi, w pokoju odetchnąć mogli; za naypotrzebnieyszą rzecz rozumiem y WmmPanom z mieysca Mego rekommenduję, manutentionem et executionem sancitorum. ~ Raczcie tylko WmmPanowie, ex veritate non ex opinione rzeczy ponderando, wziąć w reflexyą wszelkie przeszłe rewolucye, causas et originem onych, wszystkie prawie remedia admota ledwie nie pejora morbo, a przyznacie że niebyło y niemasz inszego sposobu do podźwignienia Miłey Oyczyzny ex abysso malorum, tylko wyrażone w Konstytucyach sancita przez WmmPanow ad utilitatem et tranquillitatem publicam exequenda. — Nie przypuszczaycie WmmPanowie, populares wprawdzie w apparencyi ale w samey rzeczy gravem Confusionem non conservationem Oyczyzny wprowadzające considerationes, novitatis defectum in solennitatibus, różnych suppozycyy, imaginacyi de futuris contingentibus; albowiem haec speciosa et scrupulosa examinatio a z niey pochodzące in executione sancitorum zatrudnienie, wielkie y daleko większe nad inne czasy przyniosłyby Oyczyźnie niebespieczeństwo fatalnych a już nieraz z tak wielką ruiną całego Kraju wyprobowanych y doświadczonych konsequencyy. — Ktożby Oyczyznę, prawa y Swobody Jey kochający, życzył novitatibus narabiać? ktoby de periculis in pericula podawać publica negotia radził? Czyż y co naylepszego wszystkim zawsze podobać się zwykło? Czyż na przyszłym da Bóg Seymie Rzeczpospolita niebędzie mogła poprawić co się Jey ex justo et aequo zdać będzie? A teraz, porro unum necessarium; respirare, quiescere, et se humiliare sub potenti Manu Dei; a Wolę Jego, a Cujus nutu pendent omnes Reges et Regna y w interessach swoich wzrost biorą, przyjąć; a co jest constitutum, utrzymywać bez żadney waryacyi, któraby znowu ugruntowaną inter Status konfidencyą pomieszać mogła. — Spodziewać się też teraz bardziey należy, ba y sama to rzecz pokazać ma, że Jego Królewska Mość należących do Siebie obowiązkow dotrzymać zechce jakoto chętnie spopondit: a zatym y Nam trzeba has bonas spes et sponsiones wszelką powolnością et particulari reverentia Regis et Legis utrzymywać y pomnażać. — W ostatku gdyby fidem et spem publicam znowu jaka przeciwność zawieść miała; Vivit Deus Rex Regum et Dominus Exercituum Protector in

Se sperz

 --se sperantium: ufać Mu trzeba że jeszcze z Opieki y protekcyi Swojey tey utrapioney Rzeczypospolitey niewypuści, ale owszem opponet za Nią potentiâ, którey nikt nieprzemoże ani zwycięży. —. —. Rekommenduyąc zatym iterum atque iterum WmmPanom executionem sancitorum, zataić niemogę przed WmmPany żalu mego a raczey publicznego; że kiedy po zakończeniu Konfederacyi Tarnogrodzkiey na Pradze, y po umówionym dniu Seymu, et assumptum Titulum Marszałka Seymowego przez JmciPana Podkomorzego Krzemienieckiego, zdało się wielu Jmciom y mnie samemu aby in illa facie et figura Reipublicae pro Conservatione Authoritatis intermedij Ordinis, conciliando przytym wszystkie scrupulos, praecustodiendo et praeservando niektóre praecavenda pro manutentione liberae vocis, y dla innych walnych racyy, przy głosie od Tronu Jego Królewskiey Mosci, y przy głosie Stanu Rycerskiego przez JmciPana Marszałka swego, żebym Ja jako Prymas był mówił; proszącemu o głos y po trzy razy głos dany mającemu, niektórzy Jchmc liberius quâ aequius bez żadney racyi, /: bo mogli wierzyć że głos móy ex communi voto et usu meo niemógł bydź głos do zamieszania ale in rem boni publici :/, mówić Mi niepozwolili non sine magno scandalo et cum summo in publicum detrimento! — Składam tedy ten żal móy in sinum WmmPanow, nietylko szukając levamen w kompassyi wmmpanow ale też et medellam, przekładając niepomyślne bardzo ztąd in publicum konsequencye; abyście WmmPanowie in tempore suo obmyślić raczyli media manutentionis in suo vigore Dignitatis Primatialis. — Wiadomo WmPanom, co Wielki czasów naszych Senator y Statysta Maximilian Fredro Kasztelan naówczas Lwowski napisał, jako in selectis Togae et Belli suis notationibus, inter praecipua signa et omnia duraturae Libertatis et Reipublicae y ten punkt położył sub hac pressa verborum forma: „quamdiu pro Authoritate Primatis laborabimus": wiadomo y to, że Prymasow prozby, in negotijs publicis Jnstancye y remonstracye bywały y bydź powinny skuteczne u Królow Polskich, mając w ręku Prymasowie jus convocandae Nobilitatis et opponendi dissolutioni Regum, prawa y swobody Oyczyste; a zatym expedit bardzo tę Powagę utrzymywać. — Jamci już in aetate multum provecta, breves dies życia, a zatym y Godnosci! mam nadzieię w Łaskawości JEgo Królewskiey Mosci y w Królewskim JEgo rozumie, że niebędę miał okazyi do zażycia pozwolonego sobie prawa tego; ale na potym, in casu którego Pan Bóg nigdy a nigdy niech niedopuszcza, jakąby Prymas mógł mieć in Statu Equestri konfidencyą,? jaką apud Majestatem konsideracyą? post hoc attentatum zatamowania głosu Mnie Prymasowi, subsit to wielkiey y głębokiey uwadze WmmPanow. —

przecie

Przeciwko niesłusznemu niektórych rozumieniu, z tym się przy sumieniu mojem = — . -
= y Bogu moim, in fundamento dictorum, scriptorum et actorum meorum bes=
piecznie zaszczycić mogę; że niemam nic ad excusandum przed Majestatem Jego
y przed Rzeczapospolitą, żebym miał peccasse etiam omissione w usłudze publiczney,
y uczynieniu zadosyć mojey powinności. —. Co in omni confidentia WWmmPanom
wyraziwszy, z tym się manifestuję, że co piszę, nieczynię, żebym miał strzeż Boże
zatrudnienie jakie publicznym y Chwalebnym Obradom WmmPanow przynosić, albo
ressentymentowi memu dogadzać; ale szczególnie tylko in vim praecustoditionis żebym
się niezdał deesse Authoritati Primatiali, na której konserwacyi wiele bardzo et
bono publico należy: y jakom natenczas niezatamował Aktu adinstar Seymowego,
cedendo tempori et indebitae contradictioni nieoglądającysię na konsequencye ale ra=
czey prywatney sakryfikującey y dogadzającey passyi; tak y teraz czasowi dalszemu
et magnis judiciis WmPow assertionem et manutentionem praerogativae Dignitatis
Primatialis oddawszy, y przytym dokończeniu Listu mego utrzymywanie tranquilli=
tatis publicae, jedność, y zgodę Braterską między sobą, a oraz executionem sanci=
torum zalecając, y o Mojey do usługi WmmPanow ochocie upewniając, profiteor
że jestem na zawsze etc. —. ~. —. ~. —. ~

31.) Kopia Listu Cara Jmci Moskiewskiego do Jego Królewskiey Mci sub data ut infra. —. ~

Waszego Królewskiego Wieliczeństwa Braterskie wdzięczne Nam pisanie od 6. Febru=
arij datowane doszło Rąk Naszych, z którego osobliwe mamy ukontentowanie; że
za medyacyą Naszą, przez pilne Extraordynaryynego y Pełnomocnego Posła Naszego
zostającego przy Waszym Królewskim Wieliczeństwie Xiążęcia Dołhorukiego staranie,
niektóre w Polszcze przedłużającesię zamieszania, przez formalny Traktat nakoniec
uspokojone, y pierwszy fundamentalny jest postanowiony pokoy: w czym My po sąsie=
dzkiey Naszey przyjaźni mieli sposob wspomożenie czynić tak Waszemu Królewskiemu
Wieliczeństwu, dla spokoynego panowania na Tronie Waszym Królewskim jako y Stanom
całey Rzeczypospolitey przy szczęśliwym panowaniu Waszym, przy starodawnych pra=
wach y wolnościach spokoyne mieć pomieszkanie. — A ponieważ My przez te Nasze
dobre media, nigdy inszey okrom wyżpomienioney niemieli intencyi, co jest jaw=
no przez różne okazye pod czas woyny z Królem Szwedzkim uczynione; dla tego
tedy w tym dziele, przez medyacyą naszą tym większą gorliwość y staranie przy=
kładaliśmy; y to Nam nieinaczey tylko wielce jest wdzięczno, iż to nasze staranie
tak szczęśliwą otrzymało dzielność, że My ex voto według dobrych Naszych Intencyi
wyż

=„ — = wyż pomienionych szczęśliwych Waszego Królewskiego Wieliczeństwa y całey Rzpltey sukcessow, przy postanowieniu aktualnego w Królestwie Polskim pokoju, doscignąć mogli. Tym tedy, według Braterskiey Naszey przyjaźni, Wasze Królewskie Wieliczeństwo winszujemy: y jako niewątpiemy że Wasze Królewskie Wieliczeństwo y wszystkie Stany Rzeczypospolitey, za jawny y to nowy znak Naszych Sąsiedzkich y kolligackich dobrych chęci y intencyy przyjąć raczycie; tak y wprzód z naszey strony nieustajemy to wszystko czynić, y w tym wszystkim wspomagać, co jakimkolwiek sposobem należyć będzie do utrzymania tak potrzebnego pokoju y do szczęśliwego oraz Waszego Królewskiego Wieliczeństwa y całey Rzeczypospolitey powodzenia: oraz y w tym niewątpiemyż że Wasze Król. Wstwo y cała Rzplta te Nasze przyjacielskie y czysto-serdeczne intencye przyznawszy, w okazyach wszelkich według należytosci Sojuszow, wzajemną Sąsiedzką świadczyć przyjaźń y wszystko to co należy do utrzymania nowo-postanowionego pokoju z strony Swojey czynić niezaniechacie; aby ta praca nasza in vanum uczyniona niebyła. — Zatym, Waszemu Król. Wstwu Bratu Naszemu życzemy od Pana Boga długoletniego zdrowia y szczęśliwego w Królestwie Waszym panowania. — Datt. w Amsterdamie die 6. Martij Anno 1717. Panowania Naszego 35. Roku. — . ~ . — . ~ .

32.) Kopia Listu Burmistrza y Rady Miasta Stołecznego Krakowa do JW. Jmp. Kanclerza W. K. z Krakowa d. 6. Martij 1717. Roku.

Że Opatrzność Boska, Arbitrium omni admiratione dignum, sub Auspicijs Supremi Ministerij Jaśnie Wielmożnego Naszego wielce Miłościwego Pana y Dobrodzieja, pożądany w Krakowie sporządziła pokóy; jest za co niewymówne dzięki nieustannie Bogu oddawać, a JW. WMciwemu Panu Dobrodziejowi jest czego winszować, że sollicitas curas Jego respexit et benedixit! ~. Życzemy, fruaris JWMci Dobrodzieju, w niezamierzone lata ista dulcedine pacis, wspólnie z JW. Jmcią Panią Kanclerzyną Wielką Koronną, Naszą Wielce Miłosciwą Panią protektorką y Dobrodzieyką, którey Zacney Parze vernent semper rosae immarcescibiliter. ~ Baczemy się w Naszey obligacyi; y byle Nam Pan Bóg dał eluctari duras angustias virtuti Nostrae dotąd sine respirio obstantes, opoźnienia Naszego wetować jak nayprędzey usiłujemy. = Następujące pogłówne terret Nas srodze; bo ab Anno 1676. do tego czasu przez lat 41., powietrza, woyny, ustawiczne praesidia sustulerunt wielką liczbę ludzi: ten sam podatek portendit grave et onerosum pondus: oprócz tey ciężkości bardzo się obawiamy, aby na przyszłym Seymiku Szelęzne generalne dawno postanowione, od Dworu naówczas nieapprobowane, y teraz świeżą Konstytucyą tacite abrogowane, vim

vim et effectum niewzięto. — Supplikujemy JW: Naszemu Wielce Miłościwemu=Panu y Dobrodziejowi; raczysz Nas efficaci protectione do Prześwietnego Województwa zaszczycić et recommendare: instando przytym, aby Prześwietne Województwo militiae Nostrae, Sanctuaria, possessiones et deposita Nobilium, custodienti, securitatique Urbis prospicienti, żołd od Sądow Skarbowych przez pozwolone czopowe extraordynaryyne prorogować raczyło; a pensya od Żydow Krakowskich ex antiquo praktykowana od Jaśnie Wielmożnego Wielce Naszego Miłościwego Pana y Dobrodzieja manutencya, odebrata. — Czego JW: Naszemu Wielce Mciwemu Panu y Dobrodziejowi Informacyi Copias adnectimus. — Oddajemy się przytym Wielmożney Jaśnie Wielmożney Wu Dobrodzieja Protekcyi perenni cultu zostając etc. —. ~.-.

33.) Kopia Listu Jmcipana Mikołaja Sołtyka Łowczego Podolskiego Marszałka Koła Rycerskiego Generału Wwdztwa Ruskiego, do JW: Jmcip: Kanclerza Wielkgo Koronnego.

Bierze to in partem solatij Województwo Nasze, że post tot malorum vicissitudines, na teraźnieyszym Kongressie Relationis erigit non vanas spes publicznego uspokojenia, przez postanowienie Sancitorum teraźnieyszego Seymu; które communi Voto akceptując, unanimiter manutenere y do exekucyi przywieść, juxta praescriptum legis zabiera się. — Gdy jednak emanant znaczne inkonweniencye contra praescriptum regulaminis et disciplinae Militaris, od Ludzi Jego Królewskiey Mosci Saskich do Ekonomij Samborskiey ordynowanych; że przechodząc marszem dobra y Dwory Szlacheckie, non obserwata indemnitate bonorum Terrestrium, wielkie exercent aggrawacye, wyciągając zakazane victualia, trunki, pieniądze y exakcye; donosiemy to WMciwm Panu upraszając, żebyś pro gradu Ministerij Sui to JW Jmcipanu Feldmarszałkowi Flemingowi exponere raczył, y nieodwłoczna satysfakcya injuriatis cum rigore justitiae na występnych effectuare. ~ Przydasz WmmPan przez tę kooperacyą Legibus decus et praesidium, Nam zaś wszystkim pamiętna in pectoribus rekognicya, którą profitendo, piszemy się profundo cultu. — . — . — . etc.

34.) Kopia Listu JW: Jmcipana Kanclerza W. Kor: do Ziemi Drohickiey z Warszawy 6 die 16. Martij 1717. Anno. ~.

Jako w zachodzących interweniencyach ad usus wszystkich WmmPanow, et in particulari każdego z Nich, ochotna, zwyktem adesse moja applikacya: tak y Jmcipanu Sędziemu Ziemskiemu Drohickiemu WMciwemu Panu, in desiderijs Onegoż cokolwiek na tym placu może bydź practicabile, świadczyć nieomieszkam; dając

y przez

–„– = y przez to rzetelny dowod, qua obserwantia przyymuię poufałe Roskazy WWmm panow. ~ Co na ten czas wyraziwszy, iestem każdego. etc. —. ~. —.~

35.) Kopia Listu JEgo Królewskiey Mości Instancyalnego do Trybunału Koronnego za Imcią Panną Gałecką Woiewodzianką Poznańską, z Warszawy d. 22. Martij 1717. –

Wielebni, Wielmożni, Urodzeni, uprzeymie y wiernie Nam mili! Maiąc to upewnienie że Uprzeymości y Wierności Wasze nietylko się do Sprawiedliwości Swiętey z wrodzonego instynktu applikować, ale też ukontentowanie iakieś pokazować zwykliście w exequowaniu od Nas pochodzącego zalecenia; gorąco tedy wnosiemy Naszę Interpozycyą do Uprzeymości y Wierności Waszych za Urodzoną Gałecką Woiewodzanką Poznańską, aby w sprawach swoich które w Trybunale iakimkolwiek terminem do Jey Osoby referować się będą, Sprawiedliwości Swiętey prędki otrzymać mogła skutek. Co pilno Uprzeymościom y Wiernościom Waszym zaleciwszy, Oraz dobrego od Pana Boga życzemy zdrowia. —. ~. Datt. ut supra. —. ~..

36.) Kopia Responsu od Wdztwa Krakowskiego na List JOxcia Imci Prymasa, z Proszowic die 17. Martij Anno 1717. —. ~.

W niedoyściu Seymiku, z woli Jchmciow Braci odpisuię WMs. Xcey Mci. ~ List Wcey Xcey Mci czytaliśmy, y wielkie sentymenta pro bono publico uważyliśmy, y one z należytą estymacyą przyiąwszy do exekucyi przywieść obowiązuiemy się. ~ Że zaś na przeszłym Seymowym Akcie znaleźli się którzy wolnemu głosowi Waszey Xcey Mci y zawsze Reipublicae zbawiennemu kontradykować ważyli się, iako nad tym ubolewamy, tak zapisuiąc in cordibus Nostris perennaturam ad posteros obligationem za świadczone około Dobra pospolitego w przeszłym czasie starania, upraszamy et obtestamur W. X. Mć, abyś hoc attentatum nieraczył uważać, y nieprzestawał daley świadczyć Oyczyźnie solitum Zelum Suum. ~ Wiemy, jak wiele należy całey Rzpltey in manutentione praerogativae Dignitatis Primacialis: y dlatego racz Wasza Xcia Mć bydź pewien, że przy Niey stawać pro viribus Nostris firmum mamy propositum, przy którym y Ja iestem partykularnie. —. ~

37.) Kopia Listu J. Kr. Mci do W. Kotta Podskarbiego W. W. Xstwa Lit., sub data ut infra. –

Wielmożny uprzeymie Nam miły! Nie bez podziwienia doszła Nas tu wiadomość od Urodzonego Starosty Mińskiego, że Uprzeymość Wasza po tak długim trzymaniu onegoż in expectatione należytości Jego, to jest cztery tysiące talarow bitych,

daro=

dawnemi assekuracyami publicznemi, nakoniec świeżą blisko przeszłego Seymu — Konstytucyą, in vim strat et in recompensam prac pod czas direkcyi Izby Rycerskiey na Seymie Szczęśliwey Koronacyi Naszey podjętych, Onemuż naznaczone zatrzymujesz, nullo respectu na sprawiedliwość, zasług rozeznanie, na rekommendacyą Naszę, ani naostatek na postanowienia Rzeczypospolitey y wolną Jey dispozycyą! Co jako z niesmakiem osobliwym przyymować Nam przychodzi: tak chcieliśmy praecavere Uprzeymość Wasza, abyś accelerata satisfactione uchodził okazyi do niepomyślney konsequencyi. ~ Spodziewamy się jednak że Uprzeymość Wasza, zważywszy prudenter też same konsequencye ex contraventione rzetelnemu prawu pochodzące, pokażesz y w tym punkcie powinną z Osoby Swojey sancitorum Rzpltey obserwancyą. ~ Dobrego zatym etc. ~ Datt. w Warszawie d. 19. Martij 1717. Roku. —.

38.) Copia Literarum S. R. Mjstis ad Ordines Grrles Confoederati Belgij pro parte Mgfcae Toviańska Palatinae Lanciciensis, sub data ut infra. ~

post Titulos. ~ Cum Nobilis Bleyswing titulum Residentis Belgici praeseferens, Magnificae Toviańska Palatinae Lanciciensi, pluribus ab annis differat atque procrastinet solutionem ducentorum ac duorum sexagenariorum /: vulgo lastarum :/ optimi frumenti, quod impensis Ejusdem Magnificae Palatinae proprijs, hinc Amstelodamum usque in fidem ac dispositionem Ipsius relatum est; quo nomine ad Celsitudines Vestras antea Literas Nostras dederamus; licet ad Easdem nil sit hacterus Nobis responsum; respectu tamen habito damni ac injuriae praefatae Magnificae Palatinae, non dubitavimus praesenti Nostra geminata requisitione Celsitudinibus Vris diligenter insinuare; quatenus praedictum Nobilem Bleyswing ad praestandam intuitu frumenti praefati nec non damnorum et expensarum inde provenientium instantaneam satisfactionem, ordinaria Ipsimet Authoritate adstringant. ~ De coetero Celsitudinibus Vestris rerum omnium prosperos successus exoptamus. ~ Dabantur Varsaviae die XVII. Mensis Martij Anno Domini MDCCXVII., Regni vero Nostri XX. Anno. —. ~

39.) Senatus Consilium sub data ut infra. ~

Przy bytności Nayprzewielebnieyszego w Bogu Jmc Xiędza Stanisława Szembeka ArcyBiskupa Gnieźnieńskiego Prymasa Korony Polskiey y Wielkiego Xstwa Litt.; Wielebnych w Bogu, Konstantego Szaniawskiego Kujawskiego y Pomorskiego, Chrystofora Szembeka Poznańskiego, y Jana Kaźmierza Bokuria Przemyskiego podkanclerzego Koronnego, Biskupow; Wielmożnych, Mikołaja Boskiego Kasztellana Rawskiego, Józefa Wandalina Mniszcha Marszałka, y Jana Szembeka Kanclerza Wielkich Koronnych, Ministrow Status w Warszawie dnia XXII. Mca Marca Roku Pańskgo 1717. odprawione. —

Propos

Propositum.

Ponieważ na duplikowaną expedycyą przez umyślnego kuryera y przez pocztę do Cara Jmci in materia evacuationis Woysk Jego z granic Rzeczypospolitey, dotąd nieprzychodzą pomyślne responsa; interea jedne woyska Jego Carskiego Wieliczeństwa tak długo w prowincyi Wielkopolskiey subsistujące, umykając się z jednych mieysc na drugie, o dalszym ad propria marszu niezdają się myśleć; drugie zaś z Meklenburga według poczt Cudzoziemskich cum eadem intentione w Państwa Rzeczypospolitey następują: Jego Krlska Mość Pan Nasz Miłościwy, konformując się ad desiderium universale populorum, tudzież mając reflexyą na ustawiczne skargi y querimonije od Województw ydiem przychodzące; przytomnego ad praesens w Osobach Wmściów Senatu, dignos Onychże exquirere raczy Sensus, super ferendis et adhibendis opportunis remedijs do obligowania Cara Jmci, aby pomienionym Woyskom Swoim wszystkim jako nayprędzey kazał ustąpić. –

Conclusum.

Sacra Regia Majestas Dnus Nr Clementissimus persuasus bene de justitiae causa, et aequanimitate foederatae amicitiae Suae Czareae Majestatis, quamvis favorabile ad primas nomine omnium trium Ordinum requisitiones praestoletur responsum; declinando tamen omne ex omissione aut mora aliqua damnum vel praejudicium Reipublicae, ex obligatione et amore Conservationis Civium Suorum, juxta mentem presentis Senatus, Regio Oraculo quam celerrime Generosum Franciscum Poniński Capitaneum Copanicensem ad Suam Czaream Majestatem, ubicunque fuerit, expediendum cum Literis Credentialibus et sufficienti Instructione, aliaque Officia practicabilia apud Eandem Czaream Majestatem, absque omni praejudicio et detrimento Reipublicae, interponere non intermittet. – Quodsi vero hujusmodi Officia suum effectum non sortiantur, Sacra Regia Majestas Dominus Noster Clementissimus, Ordines Reipublicae per Suas Literas convocare appromittit, ad consulendum in commune et obtinendum desideratum finem evacuationis praedictarum Copiarum; salva observantia amicitiae foederatae et pacis perpetuae. – . – In vim vero sumptus necessarij pro vialibus praedicto Generoso Capitaneo Copanicensi, Sacra Regia Majestas Dominus Nstr Clmssimus summam decem millium Tinforum per Thesaurum Reipublicae exolvendam absque mora assignat, mediante Ejusdem Senatus – Consilij vigore. –. –

Stanislaus Szembek Archi Eppus Gnesniens. Primas. –

Constant. Szaniawski Episcopus Cujaviae et Pomeraniae. – . –

Nicolaus Boski Castellanus Ravensis. –

Christophorus Antonius Szembek Episcopus Posnaniensis. – .

Josephus Mniszech Supremus Regni Mareschalcus. – .

Joannes Casimirus Bokun Eppus premisliens. pro Cancellarius Regni.

Joannes Szembek Supremus Regni Cancellarius. – . –

40.) Assekuracya Skarbowi Koronnemu dana sub data ut supra.

My niżey na podpisach Naszych wyrażeni Senatorowie y Ministrowie Status Koronni na ten czas u Boku Jego Królewskiey Mosci Pana Naszego Miłosciwego znayduiący się, którzyśmy in Senatus-Consilio na dniu dzisieyszym expedito zasiadali; dajemy tę Assekuracyą Naszę Skarbowi JKo Kr. Mci Pana Naszego Miłło na summę dziesięć tysięcy tynfow pro vialibus JmciPanu Franciszkowi Ponińskiemu Staroście Kopanickiemu w pilnych Interessach JKo Kr. Mci y Rzpltey accelerando do Nayiaśnieyszego Cara Jmci z Instrukcyą y Kredensem expedyowanemu przez pomienione Senatus-Consilium naznaczoną, y z własnego Skarbu JKr. Mci actualiter wyliczoną: obliguiąc JmciPana Przebendowskiego Podskarbiego WW. Koro., aby te dziesięć tysięcy tynfow ex proventibus Rzpltey jako nayprędzey Skarbowi Jego Król. Mci, za pokazaniem y odebraniem przytomney assekuracyi Naszey, oddał; y jako nayprędzey tę wygodę in publicum wyświadczoną bonifikował. Co iż Stany Rzpltey za dokumentem Satisfactionis circa calculum JmciPanu Podskarbiemu WW. K. pro soluto przyymą, praesentibus upewniamy; y dla większey wiary przy zwykłych pieczęciach własnemi na to rękami naszemi podpisuiemy się.

w Warszawie dnia 22. Miesiąca Marca Roku Pańskiego 1717.

Konstan. Szaniawski Biskup Kujawski.

Mikołay Boski Kasztelan Rawski.

Krzysztof Antoni Szembek Biskup Poznański.

Jan Mniszech Marszałek Wielki Koronny.

Jan Kazimierz Bokun Biskup Przemyski.

Jan Szembek Kanclerz Wielki Koronny.

41.) Copia Responsu, od JKo Król. Mci P. N. M. na Instrukcyą Urrm. Stanisławowi Antoniemu z Ober Czosnowskiemu Podsędkowi Ziemi Warszawskiey y Andrzejowi Mikołajowi z Ober-Czosnowskiemu Komissarzowi Ziemi Warszawskiey Posłom teyże Ziemi, danego z Kancellaryi WW.K. d. 23. Martij 1717. Anno.

Niemoże nic bardziey kontentować Wspaniałego Serca Jego Kr. Mci Pana Ngo Miłościwego, jako wdzięczna y wierna podiętych y nieustaiących około dobra pospolitego prac y Oycowskiego pieczołowania rekognicya; z którą gdy Zacna Ziemia Warszawska przez Godne poselstwo odzywa się, pomnaża przez to sobie Regios favores y osobliwą wyprobowaney toties ku Panu życzliwości estymacyą; a tym większą meretur chwalebna, przykładna, et tot soeculis clarescens nietylko Zacney Ziemi Warszawskiey ale całego Xstwa Mazowieckgo erga Religionem Orthodoxam żarliwość; którey jako niemnieysze dał dowody y na szcze

— szczęśliwie zakończonym Traktacie y we wszelkich innych okazyach Jego Król. Mość Pan Nasz Miłościwy, tak y teraz pro solito zelo ku Wierze Swiętey, praejudiciosum oney et nefandum Predykanta Walteria ausum karać roskaże; et ne similia attententur pilna y surowa animadwersya obwaruje. — Należy ad Specimina Regiae sollicitudinis wniesiona do Cesarza Jmci za Konwentami Polskiey fundacyi na Szląsku będącymi Instancya; ad efficaciam którey uczyniwszy już omnes possibiles passus Jego Król. Mość Pan Nasz Miłościwy, y daley usilne w tym będzie kontynuować staranie. —. ~

= Woyska Moskiewskie jeżeli się ubogim ludziom naprzykrzaja, niemniey y pełnemu kompassyi Serca Jego Kr. Mci Pana Nas. Mił., beatum et tranquillum populum widzieć y czynić pragnącemu: dla tego na jak nayprędsze onych z granic Rzeczypospolitey wyprowadzenie omnem movet lapidem Jego Kr. Mć Pan N. M., nietylko przez ustawiczne z pełnomocnym Cara Jmci Postem expostulacye, ale też y przez listowne usilne do Samego Cara Jmci instancye, y świeża teraz ze zdania przytomnego Senatu ablegacya. ~.

= Interpozycya za Urodzonymi Przezdzieckiemi od Zacney Ziemi Warszawskiey do Jego Królewskiey Mosci uczyniona, lubo ma niemałe pondus; że jednak Ciż Urodzeni Przezdzieccy już są pod Sąd Marszałkowski oddani; niechce Jego Król. Mość Pan Nasz Mił. praepedire cursum justitiae, wiedząc dobrze że consummatissima Wielmożnego Marszałka prudentia y delikatnego sumienia Jego teneritudo, nil nisi aequum decernet. ~.

= Szkody Urodzonego Kasztelana Warszawskiego, lubo je z nieuchronnych woyny racyy wszyscy ponosić musieli, osobliwym jednak pensabit respektem Jego Kr. Mć P. N. M. et emerito wielkich ku Majestatowi Swemu y Rzpltey zasług tego godnego Senatora praemio.

= A że niewidzi jeszcze Jego Kr. Mć Pan Nasz Miłościwy żadney potrzeby seymikowania po świeżo zakończonym zgodnie y chwalebnie Relationis Seymiku; więc do dalszego czasu zatrzymać roskazał wydanie Uniwersałów, których zawsze urgente vera necessitate denegować niebędzie. ~. —. Miasto Stara Warszawa tristes reliquias dawney Miast Polskich ozdoby jeszcze jakokolwick utrzymujące, że circa immunitates suas do naywyższey Jego Królewskiey Mosci ucieka się protekcyi, niepowinna mieć za złe Zacna Ziemia; za którym wniesiona in antecessum interpozycya Pruska, aby skuteczna była żąda Jego Kr. Mć P. N. Miłwy. ~. —. Godnych zaś Posłow, jako zacney Ziemi rekommendacya, tak własnego Domu zasługami przed Majestatem Pańskim zaszczycających się, w dobrotliwey mieć będzie Łasce Jego Król. M. Pan N. Miłwy.

42.) Kopia Listu JW. Jmcpa Kanclerza W. K. do Jmci Xiędza Trampczyńskiego Rektora Lwowskiego Societ. Jesu.

z Warszawy die 25. Martij 1717. Anno. ~.

Jmcpan Ablegat Francuski u Dworu żali się tu sensibiliter na Jmci Xa Siarkiewicza

Kaznod

Kaznodzieję; że o inwektywy, z których mało do tumultu nieprzyszło, ex = —.
cathedra na Kazaniu przeciwko Narodowi Francuskiemu, nimis acriter przez
Niego ad populum ogłoszone, od Francuza pewnego St. Bon nazwanego moderate
requisitus, miasto jakiey polityczney nieostrożnego postępku Swego wymówki,
albo w dobrych terminach justifikacyi, Tegoż St. Bon inkarcerować roskazawszy, dotąd
in squallore więzienia trzyma! ~ Ex munere tedy Ministerij Mei recurro do
WmmPana, żebyś nieapprobował tego postępku w pomienionym JmcXa Kaznodziei;
owszem chciał Go Authoritate Sua dirigere in planiorem viam, zabiegając nie=
pomyślnym ztąd konsequencyom któreby z krzywdą wielu Narodu Naszego ad prae=
sens y kiedykolwiek w Państwie Francuskiem znayduiących się, dla niepotrzebnych
w Kraju Naszym intryg takowych, nastąpić mogły. ~ Coeterum, jeżeli Tenże St.
Bon niejest absque culpa, deferatur ad forum sibi competens, tamże judicandus;
nie od exekucyi zaczynając; a snadnie obmyślony będzie sposob należytey utrique
parti satysfakcyi. ~ Co prudentiae Wmpa reflexionibusque zostawując, piszę się etc. ~

43.) Kopia Listu JW. Jmcipa Kanclerza WW. K. do JmcXa Przeora Karmelitow Bosych Kamienieckiego, z Warszawy d. 25. Martij 1717. Roku expedyowanego. ~

Radbym się z ochotą ad Instantiam WmPana przysłużył JmcPanu Piotrowskiemu hono=
rem, na który Pomowować Go raczysz! —. Ale iż Chorąstwo Bracławskie actu possi=
det JmcPan Lubomirski Sędzia Woyskowy Koronny, w różnych expedycyach y funkcyach
publicznych pod tymże Chorąstwa tytułem conspicuus; za żywota Jego, gdy ani Resi=
gnatio in Manus Principis, ani postąpienie ad altius Subsellium non intercessit, ni=
komu, obstante Lege et aequitate niemoże bydź na Ten Urząd wydany Przywiley. ~
W inszych tedy okkurrencyach, usibus JmcPana Piotrowskiego y Samego WmmPana
Instancyi applikować będę ochotę moją; a teraz jestem etc. ~. —. ~.

44.) Kopia Listu JWo. Jmcp. Kanclerza WW. K. do Jmcpa Woje=wody Podolskiego, z Warszawy d. 25. Martij 1717.

Monseigneur! Reassumowaną przeszłą pocztą miłą z WmmPanem kontynuując kor=
respondencyą, od życzliwego zaczynam powinszowania Onemuż blisko następującey Uro=
czystości Zmartwychwstania Pańskiego; którey innumeras revolutiones przy zdrowiu
doskonałym y wszelkich pomyślnych sukcessach, abyś WmmPan ze wszystkiemi do
Zacney Kolligacyi Swojey należącemi komputował, verum y z szczerego serca przy=
daję votum. ~. Co zaś occurrit z tego mieysca sciendum, zrozumieć WmmPan raczysz ex annexo. — A ja to wyraziwszy profiteor żem jest statecznie etc.

45.)

45.) Kopia Listu JW. Jmćpa. Kanclerza W. K. do Jmćpa. Woiewody Podlaskiego H. p. K., z Warszawy 25. Martij 1717.

Monseigneur! Stanąwszy ad Latus Principis, po skosztowanym extra urbem a continuo in publicum labore spoczynku, reassumowałem gratissimum korrespondencyi Wmmpana commercium przeszłą pocztą. — Prezentuję się y teraz onemuż cum affectuosissima expressione powinszowania blisko następującey Uroczystości Tryumfu Pańskiego; życząc, abyś Wmmpan subsequenter wiele podobnych przy zdrowiu y wszelkich pomyślnościach liczyć mógł rewolucyy. — Occurrentia z tego mieysca patebunt ex annexo. — Ja zaś kończę zwykłym affektem y obserwancyą. —. —. —. —. —

46.) Copia Listu JE. Kr. Mci do Jmciów Panów Hetmanów Koronnych, z Warszawy d. 29. Martij 1717. Roku.

Wielmożny uprzeymie Nam miły! Zrozumiesz Uprzeymość Wasza z kopij memoryałów które tu Nam podał Wielmożny Poseł Cesarza Jmci; jako nieposłuszni z Węgier poddani Pana Jego przez Polskę z pogaństwem Królewstwo Węgierskie hostiliter invadere intendunt. — Zabiegając przeto wcześnie wszelkim ztąd niepomyślnym konsequencyom, zalecamy usilnie Uprzeymości Waszey, abyś z obligacyi Urzędu Swego dał naypilnieysze baczenie na tamtą scianę, od którey periculum imminet nietylko Państwom Cesarza Jmci ale y własnemu Naszemu y Rzeczypospolitey krajowi uchoway Boże damnosum. — Niewątpiemy że Uprzeymość Wasza zwykłey przezorności Swojey w takim razie dasz osobliwy dokument, securitati Kraju et indemnitati skolligowanego Sąsiada Państw Naszych Cesarza Jmci mature et effective providendo. — Dobrego zatym Upr. Wey od Pana Boga życzemy zdrowia. — Datt. w Warszawie d. 28. Miesiąca Marca Roku Pańskiego MDCCXVII. Panowania Naszego XX. Roku. —. —.

47.) Kopia Listu Instancyonalnego Jego Królewskiey Mci do Trybunału koronnego za Jmćpanem Szembekiem Burgrabim Krakowskim, sub data ut infra. —

post Titulos. — Lubo jesteśmy tego pewni że Uprzeymości y Wierności Wasze, w każdey do Sądu Swego przychodzącey akcyi pro aequitate formujecie Decreta; niemogliśmy jednak deesse Urodzonemu Szembekowi Burgrabiemu Zamku Krakowskiego, abyśmy do Uprzeymości y Wierności Waszych instare niemieli, zalecając sprawę Jego z Urodzonym Czyrnym Starostą Parnawskim do osobliwey reflexyi y animadwersyi na to; że On w zwyż rzeczonego Urodzonego Szembeka pod ten czas kiedy był śmiertelną złożony chorobą, z Dóbr Jemuż vigore Intercyzy Slubney ad liberam inaequitationem w posagu zapisanych, et subsequenter in eodem fundamento przez Matkę Żony Swojey w rzetelną y Dekretami Trybunalskiemi utwierdzoną possessyą puszczonych,

nakon.

nakoniec juribus cessis et in personam suam od różnych kredytorow kosztem własnym quaesitis inonerowanych, przeciwko wyraźnemu prawu y wszelkiey słuszności gwałtownym sposobem exturbare ważył się: kiedy przy zajezdzie mobilia różne z znaczną szkodą Urodzonego Szembeka pozabierano, dzieci minorennes niedyskretnym a całe złym traktowaniem poprzestraszano, y inne excessa w processie prawnym obszerniey wyrażone poczyniono! ~ . Cokolwiek tedy Uprzeymości y Wierności Wasze penitius introspecto negotio, upatrzycie circa aequitatem et Legem sposobow do satysfakcyi y ukojenia justi doloris przerzeczonego Urodzonego Burgrabiego Krakowskiego hac in parte, żebyście nil intentatum relinquere nieraczyli, gorąco żądamy. ~ Oraz Uprzeymościom y Wiernościom Waszym dobrego od Pana Boga życzemy zdrowia. Dan w Warszawie dnia 25. Miesiąca Marca Roku Pańskiego MDCCXVII. Panowania Naszego XX. Roku. ~

48.) Kopia Responsu od Jego Król. Mci na Instrukcyę Wdztwa Sieradzkiego, z Warsza. 27. Martij 1717. –

Nikt bardziey cieszyć się niemoże z doprowadzoney szczęśliwie post tot eluctatas procellas do pożądanego portu Rzeczypospolitey, y z zamienioney w długo oczekiwaną malacyą fatalney y już proximo grożącey nam naufragio burzy, jako Optimus Nauclerus Jego Królewska Mość Pan Nasz Miłosciwy; ile gdy auget Solatia Regis nayszacownieysze prac y starania Jego Pańskiego pretium, wdzięczność poddanych y sprawiedliwa Oycowskiego około dobra Rzeczypospolitey pieczołowania rekognicya; którey że y Zacne Województwo Sieradzkie, miłe bardzo Sercu Pańskiemu nietylko facundo Godnych Posłow swoich eloquio ale y skutkiem samym przez deklarowaną sancitorum szczęśliwie zakończonego Traktatu y Seymu manutencyą y exekucyą pokazuje specimina, pomnaża sobie przez to wielką u Majestatu Pańskiego Swojey ku Niemu życzliwości y wierności zawsze stateczney estymacyą. ~ Jako zaś suavi spokoynego y szczęśliwego panowania Swego dulcedine, osłodzić pragnie Jego Królewska Mość P. N. M. gorżką przeszłych nieszczęśliwości publicznych pamięć, tak niechce aby cokolwiek ad perfectam Państw Swoich beatitudinem et quietem deesse miało; y dla tego nieustającą impendit applikacyą o jak nayprędsze Woysk Moskiewskich wyprowadzenie, gdy y teraz świeżo za Zdaniem przytomnego przy Boku Swoim Senatu wyprawił do Cara Imci Imcpa Ponińskiego Starostę Kopanieckiego z usilną expostulacyą o nieodwłoczne Woysk wszystkich Jego Carskiego Wieliczeństwa z państw y granic Rzeczypospolitey oddalenie; o co już także po tak wiele razy obecnego tu Pełnomocnego Posła Cara Imci convenire roskazał. — Mając przytym osobliwą Instancyi Zacnego Województwa Sieradzkiego konsideracyą, Jego Królewska Mość Pan Móy Miłosciwy, wydać kazał Ordynans do Ułanow, aby rzeczy, konie, y rynsztunki Chorągwi Urodzonego Przerembskiego Chorążego Sieradzkiego zabrane instantanee

przy

– „ – przywrócone były. ~ In reliquo, tak całemu Zacnemu Województwu Sieradzkiemu, jako y Godnym posłom Jego, osobliwie Urodzonemu Obersztelleytnantowi Rogalińskiemu, pro optime gesta in absentia kollegi Swego funkcyi Swojey provincia, Łaskę Swoją Pańską y sprawiedliwą in premijs meritorum munificencyą JK^o Kr. M. p. N. M. ofiarować raczy. –

49.) Kopia Reskryptu uwalniającego niektóre Wsie Opactwa Tynieckiego od Ospow za Lat trzy do Wielkorządow Krakowskich y do Starostwa Niepołomskiego należących, sub data ut infra. ~ . —.

Post Titulos. ~ Przełożono Nam jest, jako niektóre Wsie do Opactwa Tynieckiego należące, z których Ospy do Wielkorządow Naszych Krakowskich y do Starostwa Niepołomskiego proveniunt, z racyi publicae calamitatis zruynowane będąc, non sunt in statu aby też ospy za lat trzy zatrzymane wydać mogły; przetoż na Instancyą Nayprzewielebnieyszego w Bogu JmcXiędza Stanisława na Słupowie Szembeka ArcyBiskupa Gnieźnieńskiego Prymasa Królewstwa Naszego, pomienione Ospy z tychże niektórych Wsi Opactwa Tynieckiego tak do Wielkorządow Krakowskich Naszych jako y do Starostwa Niepołomskiego należące, na lat trzy ex integro indulsimus. ~ Których, aby Wierność Twoja od poddanych przerzeczonego Opactwa Tynieckiego przez Się y przez Swoich Substitutow upominać się, y wybierać, daleko bardziey exekucye o nie posyłać nieważył się, mieć chcemy y surowo przykazujemy. – A cokolwiekby mogło bydź decessu przezto w prowentach Naszych, to ma bydź circa rationes Skarbu Naszego należycie pomiarkowano y akkomodowano. ~ Uczynisz to Wierność Twoja dla Łaski Naszey Królewskiey. Dan w Warszawie d. 29. mca Marca R. P. 1717. Panowania Naszego XX. Roku. ~.

50.) Kopia Listu Jego Królew. Mci do Jchmcpanow Kommendantow Kamienieckiego y Okopow Swiętey Tróycy. z Warszawy d. 29. Martij 1717. Roku.

Urodzony wiernie Nam miły! Malkontenci Węgierscy przyjąwszy protekcyą Turecką, jako zamyślają Państwa Cesarza Jmci Sąsiada y Kolligata Naszego hostiliter invadere, zrozumiesz to Wierność Twoja z kopiy memoryału, który Nam w tych dniach od Wielmożnego Posła Cesarza Jmci podany jest. – Nietylko tedy na dotrzymanie pakt między Nami y Rzeczpospolitą a Cesarzem Jmcią zachodzących, ale też na zabieżenie wszelkim uchoway Boże niepomyślnym ztąd na Rzeczpospolitą konsekwencyom, usilnie żądamy po Wierności Twojey, abyś na tamtem pograniczu zostając, przez szpiegow y innemi przemysłami pilne miał oko na wszelki obrot podeyrzanego Sąsiedztwa, y doniosł wszystko JW. Kasztellanowi Krakowskiemu Hetmanowi Wielkiemu Koronnemu; który, o tym od Nas przestrzeżony, bez wątpienia wszelkiey dołoży pilności, aby tak

bezbo

bezbożna ludzi zapamiętałych impreza skutku swego doyść niemogła. ~ Pamiętni-będziemy applikacyi w tym Wierności Twojey, ktorą Nasze y Rzeczypospolitey respekta sciągniesz na osobę swoją. ~ A teraz Wierności Twojey dobrego od Pana Boga życzemy Zdrowia. — Dan ut supra. —. ~. —. ~. —.

51.) Kopia Listu JK. Kr. Mci do JmciPana Woiewody Podolskiego, z Warszawy d. 29. Martij 1717. Roku.

Wielmożny uprzeymie Nam miły! Co zamyślaią Malkontenci Węgierscy którzy protekcyą Turecką przyjęli, zrozumiesz Uprzeymość Wasza z kopij memoryału od Wielmożnego Posła Cesarza Jmci w tych dniach Nam podanego. ~ Z nieustającey tedy circa bonum publicum pilności Naszey, obliguiemy gorąco Uprzeymość Waszą, abyś wcześnie zniostszy się z Jaśnie Wielmożnym y Wielmożnym Hetmanami Koronnemi, tudzież Urodzonymi Komendantami Fortec pogranicznych, quam vigilantissime attendere, aby ta bezbożnych y zapamiętałych Ludzi impreza skutku żadnego wziąć niemogła, y nieprzyjaciel całego Chrzescijaństwa na tę woynę, ani końmi ani żadnym rynsztunkiem z Krajow Naszych nabytym niebył sekundowany. — Uczynisz to Uprzeymość Wasza z doświadczoney erga publicum żarliwości, ad satisfactionem prawu y paktom Naszym y Rzpltey z Cesarzem Jmcią zachodzącym, sławę Godnego Jmienia Swego et gratam u potomnego Wieku memoriam lucraturus. ~ Dobrego zatym Uprzeymości Waszey od Pana Boga życzemy Zdrowia. — Dan ut supra. —. ~. —. ~. —. ~. —.

52.) Kommissya do Zupp Wielickich y Bocheńskich expedyowana w Warsz. d. 24. Martij 1717. Roku.

August Wtóry z Bożey Łaski Król etc. ~ Wielebnemu w Bogu, Wielmożnym, Urodzonym, Xiędzu Konstantemu Felicyanowi Szaniawskiemu Biskupowi Kujawskiemu y Pomorskiemu; Chryzostomowi Dorpowskiemu Wojewodzie Łęczyckiemu; Zygmuntowi Rybińskiemu Wojewodzie Chełmińskiemu Generałowi Artylleryi Koronney; Kowalewskiemu Lipińskiemu Staroście Naszemu; Janowi Jerzemu Przebendowskiemu Podskarbiemu Wielkiemu Koronnemu; Puckiemu, Mirachowskiemu, Pokrzywińskiemu, Grabowskiemu Staroscie Naszemu; Maxymilianowi Hrabi z Tęczyna Ossolińskiemu Podskarbiemu Nadwornemu Koronnemu; Antoniemu Szembekowi Woyskiemu, Oświecimskiemu Podwojewodzemu Krakowskiemu; Waleryanowi Kicińskiemu Pisarzowi Naszemu Naywyższemu Skarbowemu; uprzeymie y wiernie Nam Miłym Łaskę Naszą Królewską. ~ Wielebny w Bogu, Wielmożni, Urodzeni, uprzeymie y wiernie Nam mili! Ponieważ na blisko przeszłym Seymie pacificationis tu w Warszawie odprawionym, redintegratio Dóbr Naszych Ekonomicznych serio jest cauta et circumscripta, y aby do dawney Swojey całosci przywrócone były, wszystkie warunki w prawach y konstytucyach et in pactis

conv

–〃– Conventis opisane, są reassumowane; zaczym aby to ad suum effectum przyyść mogło, mając w naypierwszey konsideracyi Żupy Nasze Solne Wielickie y Bocheńskie, ażeby z nich nietylko należyta do Stołu Naszego prowizya ale też y pewna w soli suchedniowey na Stan Szlachecki prowenjencya nieszwankowata, Uprzeymosci y Wierności Wasze za kommissarzów Generalnych do Tychże Zupp ex mente teraźnieyszey Konstytucyi naznaczyć umyśliliśmy. – Jakoż ninieyszym Listem Naszym naznaczamy, żądając y serio zalecając Onymże, abyście captato constitutoque między sobą certo tempore, bez długiey jednak dilacyi, do pomienionych Zupp Naszych Wielickich y Bocheńskich, praevijs Literis Suis Innotescentialibus, y tam absentia unius duorum aut trium non obstante, Jurisdykcyę Swoją Kommissarską cum omni securitate Actûs y Osob do tego należących ufundowawszy, od Rewizyi gór zaczęli; to mając w uwadze, jeżeli co po ostatniey immediate rewizyi w budynkach górnych reperowanego lub zbudowanego przybyło, y jeżeli się z expensami in rationibus położonymi zgadza, czyli też ruina jaka w tychże budynkach nadgórnych, jako też szybach, studniach, y innych attinencyach stała się, także o stopniach przy Leśnie będących dla czego się zawaliły? y kto był temu okazyą? Uprzeymości y Wierności Wasze inquiretis: – oraz na wystawienie innych stopni in quantum potrzebne tak dalece żeby się obeyść bez nich niemogło, judicabitis; z ludźmi wiadomymi naradziwszy się, sumpt pewny, sine notabili jednak Skarbu Naszego discrimine, ale raczey cum adminiculo supplementu drzewa z puszczy Naszey Niepołomskiey, obmyślicie. – Similiter rewizyą dołu w szybach, w szybikach, kasztach, działach, komorach, piecach, expedietis Uprzeymosci y Wiernosci Wasze, jeżeli y tam jaka przez ten czas niestała się ruina, czyli też melior status jako przedtym? y oraz jeżeli na mieyscach Kommissyami zakazanych na których się robić y soli dla konserwacyi dołu brać niegodzi, nierobiono? a przez to do ruiny dolney lub teraz oczywistey lub napotym następującey okazyi niedano? –. Czyliteż jaka reparacyą osobliwie w kasztach, expensom w rachunkach położonym korresponduiąca uczyniono? diligenter investigabitis; y o wszelkich defektach jeżelibysię jakie znaydowały wyrozumiawszy, aby się im wcześnie zabieżeć mogło, media adaequata et congrua wynaydziecie. – Odbierzecie Uprzeymości y Wierności Wasze rationem Soli Bałwaniastey y beczkowey na dole y nad górami, tudzież po kasztach nad Wisłą pro die 1a Januarij 1714. remanentem pozostałey y przez Urodzonego Franciszka Reyne ad praesens Zupp Naszych Dozorcę, odebraney, jakoteż stante Ejus Inspectione wyciętey y nabitey, wiele jey?, y na którym mieyscu było?, y wiele dystrybuta, tak pro vendito jako y na Stan Szlachecki y pensye wydano?, distinctim wyrozumiecie;

a wiele

a wiele jey teraz remanentem gotowym wyzwolonym tak w Zupach jako y na Kasztach zostanie? specificam distinctionem uczynicie. ~ —. o Garbaryach także Wielickich y Bocheńskich, względem pozostałych w nich remanentow solnych y innych materyałow od przeszłey Commissyi, y co za prowent z tych garbaryy przez ten czas był? y jako się obrócił albo dla czego ustał? sufficientem rationem dać sobie każecie. ~. —. Jako też Remanent Szafarski materyałow wszelakich, jak wielki był w Zupach odebrany y jak wielki teraz zostaje et in quo consistit? distinctim Uprzeymości y Wierności Wasze wywiedziecie; y o wszystkich prowentach Zupnych, jako y Intracie Lednickiey y innych rożnych akcydencyach, także o szkodach poczynionych informować się będziecie. —. ~. Więc że pro commercio Caesareano, niemała kwota soli twardey y beczkowey z Zupp Naszych sub Inspectione moderna wynisć miała; tedy Uprzeymosci y Wiernosci Wasze weyrzycie w to, y kontrakty z Regestrami produkować sobie każecie, ad verificandum et confrontandum z Rachunkami Zupnymi, jeżeli w tym jakiego Skarbowi Naszemu niebyło ubliżenia? —. Ktore to commercium, habita sufficienti informatione, jeżeli się pożyteczne pokaże, pro ratione utilitatis Skarbu Naszego approbować będziecie; sin secus, totaliter zniesiecie y zabronicie. ~. —. Wywiedziecie zatym Uprzeymości y Wierności Wasze generalny Rachunek percepty y dystrybuty pomienioney a die 1a Januarij 1714. jak naydoskonaley: oraz jeżeli są jakie długi za Inspekcyi teraźnieyszey zaciągnione, y jeżeli czego ad rationem dawnych nieupłacono, wyrozumiecie: tudzież serium examen Ordynacyi Naszey Urodzonemu Reynie intuitu sprawowania gospodarstwa daney, jeżeli jey podług rewersu y obowiązku swego satisfecit?, uczynicie: y o tem Uprzeymosci y Wiernosci Wasze inquiretis, jeżeli jaka w robotach solnych niebyła szkoda per aliquam causam ex commisso aut omisso?; jakoteż, jeśli w płaceniu robotnikowi niebyła jaka injustitia? ~. —. Quantitatem soli suchedniowey według dawnych Regestrow y punktualne oney na Województwa y Ziemie wydawanie, stato jednak et fixo tempore żeby gospodarstwu niebyło przeszkody, Uprzeymości y Wierności Wasze ustanowicie. — Qualitas zaś, jeżeli w bałwanach ex justitia et rationibus bene perpensis subsistere niebędzie mogła, tedy oną reductione na beczki proportionaliter et adaequate compensabitis; ażeby żadney już o to więcey sprzeczki niebyło. Solutionem także od tey soli przy wydawaniu jey na Skarb nasz provenientem, habita ratione expensarum in elaborationem oneyże względem teraźnieyszych ewakuacyy głębokości dołu y drogości materyałow podług słuszności pomiarkujecie y zdeterminujecie: y pensyonarz juxta exigentiam juris et justitiae ac necessitatis interessow Skarbu Naszego, plenaria potestate postanowicie: inne zaś pensye niesłuszne y nien-

— — nienależyte, fundamentum juris, proportionis, et necessitatis Skarbu niemające, non obstantibus quibusvis privilegijs, odrzucicie; non praejudicando jednak pensionibus ex vi antiquae et perpetuae fundationis. ~ . — . A ponieważ znayduią się dawne długi w Żupach zaległe, przez Kommissye przeszłe konnotowane, in suspenso zatrzymane y ad feliciora tempora odłożone; tedy one, facta verificatione coby na nie upłacono, Uprzeymości y Wierności Wasze pro justitia osądzicie y pomiarkujecie, a niesłuszne skassujecie. ~ podobnym sposobem wszelkie inne pretensye, osobliwie Wielmożnego Kanclerza W. K., Urod. Starosty N. Kowalskiego, y Urodzonych Wodzickich, także Urodzonego Achacego Jaszyckiego rozeznacie y zdecydujecie. —.

= A że od czasu niemałego, niemałe Skarb Nasz praejudicia ponosić praetendit od Urodzonych Possessorow Szybu przyległego Kunegunda, mianowicie względem podkopania Żupp Naszych y szkod Skarbowi Naszemu exinde poczynienia; tedy Uprzeymosci y Wiernosci Wasze wprzod relacyą o tym doskonałą, którą Officyalistowie nasi Żupni fideliter Uprzeymościom y Wiernosciom Waszym uczynić powinni, przesłuchacie, a potym zasiągnowszy tak od Miasta Wieliczki z Przywilejow y dyspozycyi Jemu służących jakoteż z Akt Ziemskich lub Grodzkich Krakowskich, tudzież z Mapp y delineacyy świeższych y dawnieyszych intuitu granic y znakow, /: które distinguunt grunta dziedziczne Wsi Swierże, gdzie Szyb Kunegunda extat, od gruntow Naszych Żupnych jako y od gruntów Miasta Wieliczki :/, należytą informacyą, y przyzwawszy przed Siebie per Literas Innotescentiales dwiema niedzielami ante Terminum porrigendas Strony, adhibitis testibus fide dignis rei notitiam habentibus, tum et alijs solennitatibus et circumstantijs in talibus practicari debitis, in locum controversum tak na górze jako y na dole, przy Geometrze przysięgłym jednym albo y drugim dobrze się na tym znających, zjedziecie; et facta granic górnych z dolnemi per dimensionem geometricam, Acum magneticam, recognitiones juratorias aliasque sufficientes ac manifestas probationes, accurata confrontatione, quantitatem gruntow Naszych zajętych y niesłusznym soli robieniem ewaknowanych, et qualitatem szkod per inde Skarbowi Naszemu poczynionych, rozeznacie y uważycie; y stronie pomienioney pokazawszy na oczy krzywdę Naszą et evidentiam facti, nietylko granice, grunta y mieysca Żupom Naszym y Miastu Naszemu Wieliczce zajęte, eximinc et de facto przywrócicie, ale też y Szyb pomieniony Kunegunda albo Klasna nazwany, demoliować y zarzucić każecie: insuper ad refusionem omnium damnorum Eandem partem injuriantem Dekretem Swoim Kommissarskim de plenitudine mocy Sobie od Nas y Rzpltey daney, obowiążecie. ~

Że

=Że też zachodzi między Obywatelami na gruntach Żupnych mieszkają= — . — cymi a Miastem Wieliczką intuitu Jurisdykcyi y podatkowania kontrowersya, tedy umarzając wszelkie in futurum z tey miary differencye, one Uprzeymości y Wierności Wasze finaliter uspokoicie. — " — . Jako zaś w tey Ekonomij żadney in dubio aut in incerto sub opportunitate functionis praesentis Uprzeymości y Wierności Waszych zostawić rzeczy niechcemy, tak gdy tę przestrogę niedopiero odbieramy, iż Urodzony Bachmistrz Wielicki nietylko jus haereditatis Urzędu Jego sobie praetendit ale też znaczne obwencye cum notabili Skarbu Naszego praejudicio przywłaszcza y niektóre przeszkody gospodarstwu tamecznemu infert; tedy particulariter Uprzeymościom y Wiernościom Waszym committimus, abyście zapowzięciem dostateczney w tey mierze informacyi z praw y Przywilejow pomienionego Ur.^o Bachmistrza Wielickiego, naprzod fundamentum szarży Jego uważyli y rozeznali; pensye y obwencye któreby ex vi primitivae fundationis niebyły, in futurum wydawać zakazali; a potym cokolwiek do Jurisdykcyi Jego conformiter prawu, słuszności y interessom Skarbu Naszego należeć będzie, mocą y powagą swoją postanowili. — Co samo y z Urzędem Bachmistrzowstwa Bocheńskiego Uprzeymości y Wierności Wasze constituetis. — Jurisdikcya także Podkomorska, ażeby się intra suam orbitam sine quovis praejudicio Interessow Skarbu Naszego zachowała, Uprzeymości y Wrnci Wasze providebitis — . — Wszelkim także abusibus y innych Officyalistow Żupnych Skarbowi Naszemu szkodliwym, przez jak nayskutecznieysze wynalazki Uprzeymości y Wierności Wasze obviabitis. — Zgoła lepszy Rząd y dyspozycyą na potym w Żupach Naszych uczynicie, wynaydziecie, zostawicie, y ugruntujecie; a Kommissyi swojey dwa exemplarze spisawszy, jeden ad Archivum Skarbu Naszego oddacie, drugi przy Żupach zostawicie. — Których navatam in praemissis operam et dexteritatem, Łaskami y Respektami Naszemi w podających się okazyach abunde compensować obiecujemy, y na to się dla lepszey Wiary y wagi ręką własną podpisawszy, pieczęć Koronną przycisnąć roskazaliśmy. — Datt etc.

53.) Kommissya do Ekonomiy Koronnych wszystkich in genere. — w Warsz. 24. Mart. 1717. expedyowana.

August Wtóry z Bożey Łaski Król etc. — Wielmożnym, Wielebnemu, Urodzonym, Chryzostomowi Dorpowskiemu Wojewodzie Łęczyckiemu Przedeckiemu Kłodawskiemu Staroście Naszemu; Szaniawskiemu Kasztellanowi Lubelskiemu; de Manteuffel Kiełpinskiemu Proboszczowi Kłodawskiemu Sekretarzowi Naszemu; Ustrzyckiemu Chorążemu Przemyskiemu; Karwowskiemu Podczaszemu Wiskiemu, y Waleryanowi Kicińskiemu

Pisarz

 —„ — Pisarzowi Naywyższemu Skarbu Naszego; Uprzeymie y wiernie Nam miłym, Łaskę Naszą Królewską. — Wielmożni, Wielebny, Urodzeni, uprzeymie y wiernie Nam mili! Jakośmy na Seymie blisko przeszłym, prospiciendo integritati Dobr Naszych Stołowych, ex mente Stanow Rzeczypospolitey, Kommissye Nasze Ekonomiczne cum plena facultate ordynować postanowili; tak w rzeczy samey Konstytucyą tę, titt: „Redintegracya Dóbr Naszych Ekonomicznych tak w Koronie jako y w Wielkim Xię: „stwie Litewskiem" ad executionem przywieść usiłując; a znając w Osobach Uprzeymości y Wierności Waszych parem tantae functioni capacitatem, Onychże za Kommissarzów y Rewizorow Generalnych do Ekonomiy Naszych Koronnych, jako to: Wielkorządow Krakowskich z Niepołomicami, także Samborskiey, Sendomirskiey, y Kozienickiey Ekonomiy, vigore pomienioney Konstytucyi naznaczyć umyśliliśmy. ~ Jakoż exnunc et de facto ninieyszym Kommissyi Instrumentem naznaczamy y postanawiamy; mieć chcąc y serio zalecając Uprzeymościom y Wiernościom Waszym, abyście in satisfactione ninieyszey Woli Naszey y Rzeczypospolitey tym sposobem y porządkiem sobie postąpili: ~„ —. A naprzod porozumiawszy się, y pomiarkowawszy między sobą de tempore et gradu expediendi totius Actûs praesentis Commissorialis, ogłosicie Uprzeymości y Wierności Wasze Innotescencyami Swemi immediate przed sobą przybycie Swoje Kommissarskie po każdey Ekonomij; et absentia unius pluriumve non obstante, modo n.º adsint, Jurisdykcyą Swoję Kommissarską ufundowawszy, od Rewizyi Miast, Miasteczek, Kluczow, Folwarkow, Wsiow, gruntow, puszcz, y wszelkich attinencyy Ekonomicznych, także od Indagacyi granic, poczniecie; y jeżeli się, podług dawnych Inwentarżow in suo corpore et in suo esse znayduią, albo coby do całości nie dostawało lub też jakimkolwiek sposobem było avulsum, usurpatum, et in privatorum usus conversum, y co za praejudicia ztąd tak Skarbowi Naszemu jako y Poddanym nastąpić mogły? ex re oculis subjecta et inquisitionibus necessarijs z pilnoscią uważycie. ~ Przeyrzawszy się, doskonale in statu praemissorum, adcitabitis Uprzeymości y Wierności Wasze wszelkich Possessorow, Dożywotnikow, Woytow, Gracialistow, quocunque titulo, Klucze, Wsie, Folwarki, karczmy, Młyny, Rudy, y wszelkie grunta Nasze Ekonomiczne trzymających; et praevio diligenti examine praw y Przywilejow Ich, one, juxta mentem Legis novellae zdecydujecie; a Klucze, folwarki, wsie, karczmy, młyny, y grunta pomienione illegitime a corpore Ekonomiy Naszych et usu skarbu Naszego odjęte, sine ulla distinctione personarum odbierżecie, y ad corpus Oeconomicum przyłączycie. — Ci zaś którzy possessiones suas ulteriores documentis antiquis sufficientibus, praw

prawu, Konstytucyom, et pactis Conventis conformibus, w Sądzie Commissarskim Uprzey-—.
mości y Wierności Waszych evincent, y których naruszać niebędziecie, Czynsze należyte
do Skarbu Naszego stato tempore punktualnie oddawać y wypłacać powinni sub amissi-
one jurium Suorum; w czym seriam praecustoditionem Uprzeymosci y Wierności Wasze
uczynicie. ~ Ciż, ażeby abhinc Jurisdykcyi Naszey Zamkowey Administratorskiey posłusz-
ni byli; podatki publiczne niegdzieindziey tylko do Urodzonych Administratorow Naszych
według pomiarkowania y repartycyi Jch komportowali; poddanych naszych Ekonomicz-
nych do Siebie nieprzeciągali, owszem przeciągnionych instantanee z rzeczami y dobyt-
kami Jch powrócili, a pod sobą będących niekrzywdzili; y wszelakiego bezprawia w Do-
brach Naszych Stołowych czynić nieważylisię; jak nayskutecznieyszą Ustawę Uprzeymości
y Wiernosci Wasze postanowicie. —Jnformować się będziecie Uprz. y Wrnci Wasze względem
taryffy w każdey Ekonomij, et decessum oney modernum considerabitis, ażebyśmy wiedzieć
mogli, jako wiele przed tym poddanych w którey Ekonomij na każdy dym rachowano,
y według tey proporcyi, jak wiele ich teraz znayduje się? —. Czopowe y Szelężne ażeby
non ad arbitrium et praegravationem jako huensque cum summa injuria Ekonomij
Naszych bywało, ale ad proportionem justam et bonis Terrestribus aequivalentem in
futurum płacone było, Uprzeymości y Wierności Wasze Authoritate Sua wynaydziecie. ~.
A że wielka ztąd prowentom Naszym dzieje się diminucya, że tak wiele Osob rożney kon-
dycyi y Stanu tak Duchownego jako y Swieckiego, prywatne sobie karczmy y szynki w Do-
brach Naszych Stołowych pozakładali, młyny powystawiali, y Arendom Naszym odbyt
odjęli; tedy Uprzeymości y Wierności Wasze obligujemy, abyście takowe Szynki, karczmy y
młyny indispensabiliter poznosili, a Nasze Arendy ad suum vigorem przywrócili. —.
Jako zaś prawem pospolitem niedopiero to warowano jest, iż Dobra Nasze Ekonomiczne
żadną miarą inonerowane bydź niepowinny; tak wszelkie grunta, łąki, y pola przez
kogokolwiek titulo Zastawy aut alio quovis praetextu, Chłopom Ekonomicznym zajęte y
zabrane, Uprzeymości y Wrnci Wasze recuperabitis y poddanym Naszym restituetis. —.
Znaczne y przez to Ekonomiom Naszym infertur gravamen, że sobie w puszczach y lasach
Ekonomicznych wstępy y wolne wręby Varij indebite pretendują, et forti manu z siekie-
rami one nachodzą y najeżdzają, y inne usurpationes et violentias perpetrant: co
Uprzmci y Wrnci Wasze efficaciter pomiarkujecie y poskromicie; a Leśniczych którzy
non ad conservationem Lasow ale bardziey ad ruinam onych concurrunt, y funkcye Jch
bardziey są szkodliwe niżeli pożyteczne, non obstantibus etiam privilegijs Nostris in
instanti removebitis. ~ Wszelkie zgoła praejudicia, abusus, exorbitancye, y bezprawia

—„—Jurisdikcyi Naszey Ekonomiczney, całości Prowentow et immunitati Dóbr Naszych Stołowych szkodliwe y przeciwne, exnunc zniesiecie, odwrócicie, et in perpetuum zabronicie; a lepszy na to mieysce porządek wprowadzicie; dochody wszelkie zregulujecie; Jnwentarze jak nay-doskonaley spiszecie, podpiszecie, y onych jeden Exemplarz in fundo zostawicie, a drugi ad Archivum Skarbu Naszego oddacie. — A jako sub opportunitate functionis praesentis Uprzeymości y Wierności Waszych, żadney rzeczy in dubio statu zostawićbyśmy niechcieli; tak gdy Skarbowi Naszemu non constat, ażeby Starostwo Nasze Sendomirskie które oraz y Ekonomia jest Nasza, Swoję juxta mentem Constitutionis Anni 1641. Dóbr pewnych do Jurydyki miało exdywizyą; a zatym suberit facultati Uprzeymości y Wierności Waszych, ażebyście in hanc incertitudinem weyrzeli, y onę pro justitia elucidowali y decydowali. ~ Więc, że według dawnych praw y zwyczajow znaczne Osepy dobra Duchowne y niektóre królewskie do Ekonomij Naszey Kozienickiey oddawać powinny, a teraz tego nieczynią, składając się y wymawiając jakoby z Nich przez Nayiaśnieyszych Antecessorow Naszych uwolnione były; tedy w takowych excepcyach doskonale się przeyrzawszy, jeżeli sufficiens fundamentum mieć niebędą, prowent ten ad antiquam praxim et cursum Uprzeymości y Wierności Wasze przywiedziecie. —

=Których exhibitam in praemissis operam et Activitatem Łaskami y Respektami Naszemi zawdzięczać obiecujemy; y na to się dla lepszey Wiary y Wagi Ręką własną podpisawszy, Pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. ~ Datt.ᵐ w Wars. ut supra..

54.) Kopia Instrukcyi do Jk.ᵒ Kr. Mci P. N. M. Wielm.ⁿ Jmp. Ludwikowi Szołdrskiemu Chorążemu Poznańs. y Jmp.ᵘ Woyciechowi Malczewskiemu Posłom Delegowanym, z Seymiku Relationis Postcomitialnego od Województw Poznańs.ᵒ y Kaliskiego d. 15. Martij in Anno 1717. w Srzędzie za Uniwersałem Jego Królewskiey Mości odprawionego, daney. —. ~. —. ~.

Nayiaśnieyszemu Majestatowi Boskiemu Panu Zastępow Qui terram inertem, Qui mare temperat ventosum, Urbes Regnaque tristia, jak naypokornieysze niosąc dzięki; Vicariae in terris potestati Nayiaśnieyszemu królowi Jm Panu Naszemu Miłł. powinney naszey wierności czyniąc expressyą; uprosiliśmy Jchmciow Panow Posłow Wielmożnego Jmp.ᵃ Ludwika Szołdrskiego Chorążego Poznańskiego y Jmp.ᵃ Woyciecha Malczewskiego do Jk.ᵒ Kr. Mci P. N. M.; aby doniosłszy Nayiaśnieyszemu Jego królewskiey Mości Majestatowi illibatam y niewzruszoną przeciw Panu fidem, pokornie upraszali, aby w Łasce y Protekcyi Swojey Pańskiey Województwa Nasze fovere raczył; oraz doniosą, jako suspenso omni jure Nostro spuściliśmy się na dobrotliwą Jk.ᵒ Kr. Mci p. N. M. Łaskę, y przyymujemy

omni

omni submissione sine ullo scrupulo cokolwiek Traktatem y Konstytucyami Nam=constitutum, dulcedine pacis et oblectatione ewakuacyi Woysk auxiliarnych: deklarując się tutari zawsze Osobę Pańską pectoribus Nostris: upraszając oraz Jego Królewskiey Mci Pana Naszego Miłościwego, aby z Dobroci Swojey Pańskiey y Oycowskiey miłości Regem Patremque Tey skołataney Oyczyźnie Se praestare raczył, y Powagę Swoją Pańską inter=ponat do Nayiaśnieyszego Cara Jmci, aby Woyska Swoje, które niewiemy quo praetextu tak długo Oyczyznę Naszą tak konsystencyami jako przechodami premunt, że nietylko Dywizyę Jmpana Bawra przez tak długi czas sustentowaliśmy, ale nowym nieznośnym akcessem z Meklemburgij pod Kommendą Jmpana Graffa Szeremetowa Feldmarszałka Nay=iaśnieyszego Cara Jmci noviter w Województwa Nasze przybytego nad słuszność y prawa nasze gravamur, ex visceribus Regni Nostri wyprowadził. ~ Przeto supplikujemy Jego Królewskiey Mości Panu Naszemu Miłościwemu, aby Nas chciał protekcyą Swoją Pańską rebus servare secundis, y chciał Nas dla nowego komputu capaces płacy uczy=nić; bo przez tak ciężkie Woysk Nayiaśnieyszego Cara Jmci ruiny, punktualna podatku upadłaby kurrencya. — Będą także pokornie upraszać Jego Królewskiey Mci P. N. M. Jchmcpanowie Posłowie, aby po wyyściu Woysk Nayiaśnieyszego Cara Jmci z Polski prae=sidium Poznańskie, z Miasta tegoż zruynowanego wielo okazyami et recenti igne us=tąpito: także y Ordynanse do Woyska utriusque Authoramenti aby tylko od Jchmc Panów Hetmanow wychodziły, upraszać Jchmc będą. —„~. A że inviolabiliter san=cita Traktatu y Seymu obserwując, Seymiku nielimitowały Województwa, a przecież y relacyi Jchmciow Panow Posłow do Jego Królewskiey Mosci Pana Naszego Miłosciwgo y Jchmcpanow Commissarzów na Trybunał Skarbowy Radomski destynowanych wysłu=chaćbyśmy sobie życzyli; tedy także urgente domowego porządku necessitate, in casu nieustąpienia Woysk Nayiaśnieyszego Cara Jmci, o Uniwersały na Seymik Jego Króle=skiey Mości Pana Naszego Miłościwego upraszać będą. —„~. A że niektóre niey Mia=sta, Jego Kr. Mci P. N. M. otrzymuią Rescripta na Szelężne Dobrotliwie sobie ex Clementia Jeo Kr. Mci P. N. M. pozwolone, quo beneficio abutuntur in praejudicium ordynaryynego prowentu Starostow, jako to Miasto Poznań które Zadwornemu Dekre=towi ea in causa lato niedosyć czyni ale wszelkie prowenta publica in usus Ma=gistratu obraca; upraszać będą Jchmcpanowie Posłowie nomine Województw Naszych aby takowe Rescripta kassowane były et in posterum żeby Kancellarye podobnych niewydawały. ~„—. Poniewaz JX. Kołudzki Kanonik Gnieźnieński, za odniesioną w domu Swoim tak in charactere jakoteż in corpore bolesci konfuzyą przez Ludzi Saskich Jeo Kr. Mci popełnioną, za Interpozycyą różnych Województw y Jego Suppliką

pod

—„—=podług Łaskawey JEo Kr. Mci P. N. M. w Rydzynie deklaracyi, dotąd nieodebrał Satysfakcyi; upraszać będą Jchmć Panowie Postowie Nasi, aby Emeritus tak w Kościele Bożym jako y w Oyczyźnie Naszey Concivis, ex pane benemerentium Spirituali mógł bydź skutecznie ukontentowany. —„~. Zlecamy także Jchmć Panom Postom Naszym, aby omnimode starali się u JEo Kr. Mci P. N. M. aby Concivis Nasz Jmpan Władysław Czarnkowski mógł pristinae restitui Libertati y bespiecznie w Dobrach swoich mieszkać; poniewaź z Dobroci JEo Kr. Mci Pana Naszego Miłościwego już jest libertowany z aresztu Elblązkiego: przeto starać się będą Jchmść Panowie Postowie, aby in scripto z Kancellaryi JEgo Królewskiey Mosci mogli cokolwiek procurare in rem Jmcipana Czarnkowskiego; co serio zlecamy Jchmciom PP. Postom Naszym. ~„—. Jmpana Andrzeja Skorzewskiego Generała Majora a Marszałka zakończoney Konfederacyi przez lat kilka Scipionem Directionis na Seymikach Województw Naszych, przy dostojeństwie JEo Kr. Mci y Rzpltey chwalebnie utrzymującego, Regiae Munificentiae y osobliwey zalecą Lasce JEo Kr. Mci P. N. M. Jchmć Panowie Postowie Nasi. —„~. Zasługi w Woysku W. Xstwa Litto zalecone w osobie Jmpana Adama Kołaczkowskiego Pułkownika Kawaleryi, rekommendować będą JEgo Król. Mci P. N. M. Jchm PP. Postowie: a ponieważ Regiment ten niepomiescił się w Kompucie, do Komputu Łaski Pańskiey JEgo Kr. Mci insinuabunt. —„~. Nieprzepomną Jchmć Panowie Postowie upraszać JEgo Kr. Mci P. N. M., aby Concivis Noster Jmp. Mikołay Zaydlitz Pułkownik JEgo Kr. Mci jako Szlachcic Polski mógł gaudere titulo Amnestiae, żeby JEgo Kr. Mć P. N. M. ex Clementia Sua wszystkie urazy Swoje do niegoż miane kondonować raczył, aby in puncto honoru swego z Łaskawości y Dobroci Pańskiey JEgo Kr. Mć P. N. M. mógł ad pristinum jako Szlachcic y Brat Nasz restitui vigorem, y od impetycyi Krigsrechtowey plena gaudere libertate. —. ~. Nieomieszkają także instare Jchmć Panowie Postowie za Jmp. Zygmuntem Obiezierskim do JEgo Kr. Mci P. N. M., którego natenczas in obsequio Województw zostającego Jmpan Zaydlitz Generał funditus zruynować kazał; y lubo gdy był do JEgo Kr. Mosci doniesiony przez Jchmć Panow Postow Naszych, JEgo Kr. Mć uspokoić tę inwazyą nakazał, o co do Tego Jmpana Generała Zaydlitza Ordynans z Kancellaryi był wydany, jednak temu Jmp. Zaydlitz w niczym zadosyć nieuczynił: aby teraz pomienionemu Jmpanu Obiezierskiemu satisfaciat, upraszać będą. ~„—. Jmćpana Samuela Kierskiego Kasztellanica Rogozińskiego Seymiku teraźnieyszego Marszałka, który dał dowod na funkcyi Swojey qua reverentia Princeps qua obligatione leges observari powinny; naprzod Justitiae JEgo Kró. Mci P. N. M. o szkodę przez Ludzi Woyskowych JEo Kr. Mci

świeżo

świeżo wychodzących Regimentu Jmpana Półkownika Bekendorffa w spaleniu Wsi = –. –
Dziedziczney, jako poprzysiężona Rewizya w Grodzie uczyniona informować będzie,
a potym respektowi Łaski dobrotliwey Jego Królewskiey Mości Pana Naszego Mi=
łościwego rekommendować będą. ~ " —. Reliqua probatae Jchmciow Panow
Postow Naszych fidei et activitati zaleciwszy, Jnstrukcyą tę Ręką Jmp. Marsza=
łka podpisać y pieczęcią zapieczętować zlecamy. – Dan w Srzedzie na mieyscu
Consilijs Nostris naznaczonym, dnia, miesiąca, roku, ut supra. —. ~.
Samuel Kierski Kasztellanic Rogoziński Marszałek Seymiku Relationis Pozna=
ńskiego y Kaliskiego Województw. mp L. S. —. ~. —.

55.) Respons JKo Kr. Mci P. N. M. na tęż Jnstrukcyą
WWr. Postom Wielkopolskich Województw dany z
Kancellaryi Koro d. 26. Maij 1717. Anno. —.

Tym miley praecipua wierności y wdzięczności solatia JKo Kr. Mc P. N. M. od Zac=
nych Województw Poznańskiego y Kaliskiego przyymować raczy, im rzetelniey y dowo=
dniey prezentuje się, Onemuż życzliwy oraz y skuteczny Civium tychże Województw
amor in pleno zelo zaszczytu dostojeństwa Swego Pańskiego, conservationis całości
Oyczyzny et executionis Sancitorum; nad którymi unanimi Consensu wszystkich
Stanow Rzeczypospolitey uchwalonemi, według dyspozycyi prawa, partykularnych Sey=
mikow Zjazdy Jus ullum variationis niemają. — " —. Jako zaś wypogodzone ab
intra Rzeczypospolitey Serenum, które po Łasce Boskiey, prudentia, vigilantia, et
Clementia Jego Królewskiey Mości sporządziła, osobliwą Majestatowi Jego przynosi sa=
tysfakcyą; tak delikatnie y troskliwe około całości Państw od Pana Boga sobie
powierżonych Pańskie Onegoż Serce, niemoże mieć zupełnego ukontentowania słysząc
querulum Województw na subsistencyą Woysk Nayiaśnieyszego Cara Jmci dolorem. –
Czynił dotąd JKo Kr. Mość P. N. M. sollicitam omnem diligentiam o ewakuacyą tych
Woysk ex visceribus Oyczyzny nietylko przez powtórzone Listy Swoje do Nayiaśnieysze=
go Cara Jmci, lecz y przez osobliwą do Niegoż Ablegacyą Urodzonego Ponińskiego
Starosty Kopanieckiego, żywemi expressyami effectum praemissorum insinuando; y w
tym na skutek funkcyi Jego już ad Latus pomienionego Monarchy znayduiącegoś się
tęskliwie czekać raczy, niebędąc extra spem, że Nayiaśnieyszy Car Jmc wydanemi do
nieodwłocznego Woysk Swoich z Państw JKo Król. Mci wyyścia Ordynansami sprawiedli=
we JKo Kr. Mci rekwizycye ukontentować effective zechce. ~ J mogą zupełnie być
perswadowane Zacne te Województwa, że cokolwiek tylko podaje się sposobow ad=

amovend

—„ — amovendum z granic Oyczystych. hocce incommodum, wszystkich Jło Kr. Mci P. N. M. ad hunc finem zażyć nieomieszka: ile gdy jako Rzeczypospolitey interna perturbatio te wszystkie externa incommoda y niepomyślne causaverat eventus, tak ponieważ za Łaską Bożą, zjednoczona y uspokojona co daley w teyże firmatur jedności y wewnętrznym pokoju, nietylko będzie ztąd considerabilior, lecz y starania Jło Kr. Mci P. N. M. pro commodo publico nieustające, tym pomyślniey do pożądanego Skutku dirigentur. — Względem wyprowadzenia garnizonu z Miasta Poznania Jło Król. Mc P. N. M. mając racyą na konjunktury czasu teraźnieysze, z potrzebney reflexyi upatrować deklaruje sposobnego momentu, aby to miasto bez uszczerbku publicznych Interessow mogło mieć desideratum levamen. — Co się tknie Ordynansow Hetmańskich: wiadomo dobrze to być musi Łacnych Województw Poznańskiego y Kaliskiego Concivibus, iż lubo całe woysko Koronne od uprzywilejowaney prawem władzy Hetmańskiey dependet, Żołnierzem jednak aż do ostatniego stopnia lub szarży w służbie zostającym Sami przez się directe dysponować niezwykli; dla czego mają Swoich Generałow Regimentarzow, y innych wyższych y niższych utriusque Authoramenti Officyerow; którzy ex subalterna potestate Ordynanse Hetmańskie wypełniają, y o exekucyi Ich Samymże Wielmożnym Hetmanom immediate rationem reddunt. ~ A że to jest każdemu jawno za nieszczęśliwym w tey Oyczyźnie doświadczeniem, jako nic bardziey pokoju publicznego niewzruszało nad to, gdy Uchwały Seymowe na partykularnych Seymikach interpretationibus privatorum a podczas interessatorum podlegały, zkąd nulla stabilitas postanowienia publicznego y owszem zawod expectationis Universorum y ogólne zamieszanie, chwalić tedy raczy Jego Królewska Mość Pan Nasz Miłościwy resolutionem Łacnych Województw Tychże całey Oyczyźnie imitandam, że wszystkie sancita Seymu blisko przeszłego powinną satysfakcyą wypełniły. ~ Zkąd ob reverentiam prawa tym przykładem zachowanego, spodziewać się cała Oyczyzna może przy Łasce Bożey wszelkiego szczęścia perpetuum complementum. ~ „ — Więc respektem Uniwersału na przyszły Seymik Jego Kr. M. Pan Nasz Mły: zapatrować się deklaruje na dalszy progress Trybunału Skarbowego Radomskiego, et cum eodem subsellio in materia potrzeby po Województwach takowychże Seymikow subsequenter skutecznie znosić się będzie. ~ „ — Względem Szeleżnego w Mieście Poznańskim informować się roskaże Jło Kr. Mc P. N. M.; et quod justum fuerit bez ubliżenia Prowentow Starościńskich y Miasta, constituere zechce. ~ „ — Wielebnego Kołudzkiego Kanonika Gnieźnińskiego, tudzież Urodzonych Skorzewskiego y Kołaczkowskiego, rekomendowane do Respektow Swoich ex parte benemerentium ukontentowanie, Jego Kr. Mśc P. N. M. przy podaney sposobności w świeżey mieć deklaruje pamięci. ~ „ — A lubo Urodzony Czarnkowski, przez dawnieyszą Jło Kr. Mci P. N. M. in favorem

in favorem Sui otrzymaną deklaracyą, przez Traktat świeżo konkludowany y przez=
=Seym ultimarie odprawiony omnimode powinien zostawać securus; desiderio
jednak Zacnych Województw et in hac parte satisfaciendo, Jego Królewska Mość Pan Nasz
Miłościwy potrzebowany Instrument na Osobę Jegoż in forma sufficienti do Rąk Urodzo:
nych Posłow wydać roskazał. ~ „ —. Na punkta desideriorum Zacnych Województw
in favorem Urodzonych Zaydlica Pułkownika, Obiezierskiego, y Kierskiego Kasztellanica
Rogozińskiego do Krigsrechtu Woysk Jego Król. Mci Saskich regulowane; ze zlecenia Jego
Król. Mci P. N. M. Wielmożny Flemming Koniuszy Wo Xstwa Litto jako tychże Woysk
Feldmarszałek in scripto daje osobliwą Rezolucyę. —. — In reliquo Jego Król. Mość
P. N. M., tak Zacnych Województw Tychże wszystkich Concives ogólnie, jakoteż y Uro:
dzonych Posłow particulariter, Łaską Królewską complectitur, y o wszelkich Respektach
swoich Pańskich upewniać raczy. ~ Ad mandatum Sacrae Regiae Majestatis Dni
nostri Clementissimi proprium, Matthaeus Iliak Ensifer Braclaviensis Sigilli Regni Ma:
joris Secretarius. ~ L. S. Regni Majoris. —. ~. —. ~. —.

56.) Protectio Urodzonemu Czarnkowskiemu per mo:
dum Uniwersału in extenso data in Manus Ty:
chże Posłow Wielkopol. sub data 26. Maij 1717. A:

August Wtóry z Bożey Łaski Król etc. ~ . Wszem w obec y każdemu z osobna komu o
tym wiedzieć należy, osobliwie jednak Wielmożnym, Urodzonym, Senatorom, Dygnitarzom,
Urzędnikom Ziemskim, Grodzkim, Szlachcie, Obywatelom Korony Polskiey y Wielkiego Xstwa
Litto; tudzież Wielmożnym, Urodzonym, Hetmanom, Generałom, Regimentarzom, Pułko:
wnikom, Wyższym y Niższym Officyerom, y całemu Rycerstwu Woysk Naszych Rzeczypo:
spolitey oboyga Narodow; y innym wszelakiego Stanu y kondycyi Osobom; przy ofia:
rowaniu Łaski Naszey Królewskiey do wiadomości podajemy. ~ Iż lubo Urodzony Włady:
sław Czarnkowski przez otrzymaną dawniey od Nas in favorem Sui Amnestyą, przez
Traktat świeżo zkonkludowany y przez Seym Walny Pacificationis novissime w Warsza:
wie odprawiony, na Osobie, honorze, y dobrach swoich, omnimode jest assekurowany;
stosując się jednak do Instancyi Zacnych Województw Poznańskiego y Kaliskiego za Nim
przez Urodzonych Posłow z Seymiku Relationis Postcomitialnego do Nas wniesioney; ite:
rato pomienionego Urodzonego Czarnkowskiego, wespół z Dobrami Jego wszystkiemi w Pro:
tekcyą Naszą Królewską wziąć umyśliliśmy. ~ Jakoż niniejszym Listem Naszym bie:
rzemy, y od wszelkich Woysk Naszych Koronnych, Wo Xstwa Litto, y innych jakichkol:
wiek zaszczycać deklaruiemy, atque omnimodam od tychże Woysk securitatem Onemuż

warując

— = warujemy; tak jednak, aby quam primum przysięgę fidelitatis Rotha, w Konfederacyi Sendomirskiey wyrażoną wykonawszy, spokoynie w Domu Swoim siedział, y żadnych abhinc z przeciwną stroną niemiał korrespondencyy ani kointelligencyy. ~ Na co sięś dla lepszey Wiary Ręką własną podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Dreznie sub data ut supra. —. ~. —. ~. —. ~.

57.) Resolutio et Responsiones Jmp^o^ Flemminga Koniuszego W. X. Litt^o^ Woysk Saskich Feldmarszałka, ad Memoriale Mgfcor^m^ DD. Ablegatorum Majoris Polon.

Primo. ~ Jllati damni, in villa igne sublata Magnifici Samuelis Kierski Castellanidae Rogoznen per milites Saxonicos tempore evacuationis Saxoniam tendentes ex regimine Jllmi Dni Colonelli Benckendorff, poscitur recompensatio. etc ~ „ — Responsio. ~ Cum nondum examinatum, nec sufficienter demonstratum sit, utrum malitia aut culpa militum Saxonicorum, an alio quodam modo incendium, ex quo damnorum recompensatio a Magnifico Dno Castellanide Rogoznensi poscitur, exortum sit; adeoque res ista adhuc in illiquido versetur; certi quid desuper statuendi non est facultas. —. ~. —. ~. —. ~

= Secundo. ~ In simili, Generoso Obiezierski causata per Magnificum Generalem Zaydlitz damna, suam petunt satisfactionem. ~ „ — Responsio. ~ Fiet Domino Generali de Seydlitz communicatio eorum, quæ a Generoso Domino Obiezierski pro impetranda satisfactione damnorum specificatorum exhibita sunt, ut rationem ea de causa reddat, et quod aequitas re perspecta postulaverit, praestet. ~. —. ~

= Tertio. ~ Ad extremum, Generosus Nicolaus Seydlitz, ut beneficio Amnestiae uti Incola et Nobilis Polonus, de Singulari Serenissimi Regis Clementia, gaudere, et a Judicijs Kriegsrecht nuncupatis liberari, pristinoque restitui honori possit, implorat. ~ „ —. Responsio. ~ Non potest inhiberi cursus Judicij Militaris jam dudum inchoati, ob rationem connexitatis coeterorum qui in hac causa implicantur; nec Amnestiæ beneficio locus censendus est, nisi in Causis quae ambas Nationes tanquam partes invicem oppositas concernunt; non impedita de coetero persecutione eorum negotiorum quae tanquam domestica cuilibet parti seorsim consideranda veniunt, ut in casu presenti. ~ Melius ergo Sibi consulet D. Nicolaus de Seydlitz huc ad factam jam citationem Se sistendo, ad declinanda ista incommoda quae alioquin in detrimentum honoris atque famae, quae pari cum vita passu ambulant, e processu contra contumaces fieri solito subsequuntur. ~. —. ~. —. ~. —

58.) Do Wielmożnego Szeremetowa Feldmarszałka Woysk Nayiaśnieyszego Cara Jmci, z Drezna

= dnia 26. Maij 1717. Anno. ~ . — . ~ . —

August Wtóry z Bożey Łaski Król etc. ~ Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Kiedy Nas ustawiczne dochodzą, y na tym mieyscu querimonie od Obywatelow Państw Naszych, jakoby Woyska Nayiaśnieyszego Cara Jmći pod Kommendą Uprzeymości Waszey w Koronie znayduiące się, nieznośne miały y ny może z tey lokacyi gravamina causare; to jest, że mieyscami po czterech, po pięć albo sześć porcyy na dym jeden rozkwatyerowało się; miasta y miasteczka ledwie niewszystkie w bliskości rezydencyi kommenduiących Officyerow, na Osoby Jch własne wydzielone y zabrane; z których co piętnaście dni za porcye znaczna exigitur gotowizna; osobliwie zaś na racye assygnowano kwatyery, z których y teraz Owsy y siana albo za siano tyle drugie Owsa, a w niedostatku Owsa, Żyto y Jęczmień zarówno wyciągają; praeterea na Łąkach Possessorom Dóbr Jch własnych koni paść niedopuszczają; nowe kolonije extra tariffam będące, impositione arbitraria dymow y z nich podobnąż exakcyą gravantur; nawet w niektórych mieyscach nayosiadleyszych umnieyszenie Dymow z krzywdą Wsi Uboższych pospólstwu się wielce naprzykrza, jako to, gdzie było w dobrze osiadłey Wsi dymow trzy, za lokacyi Urodzonego Generała Banra teraz tylko na pół dymu reductum; nakoniec, że jedna wieś y z dwóch często Chorągwi trzymać ludzi musi, z których jedni na kilkanaście dni niby na wartę wybrawszy na porcye założoną gotowiznę ustępują, a drudzy na ich kwatyery następują, bez żadney folgi y rozeznania! ~ Z należytą tedy tantae calamitatis Poddanych Naszych Compassyą przyymując doniesione Suppliki, zdało się Nam rekwirować Uprzeymość Waszą praesentibus, abyś w to wszystko pro Justitia weyrzeć raczył. ~ Niemożemy albowiem rozumieć jakoby tak wielkie uciążenia z wiadomością Uprzeymości Waszey dziać się miały; a przeto usilnie żądamy abyś Uprzeymość Wasza nieodwłocznie in effectu zakazał tych y podobnych oppressyy: y ponieważ in momenta spodziewamy się od Nayiaśnieyszego Cara Jmći Ordynansow do ustąpienia tych Woysk z Państw Naszych nieodwłocznego, zalecamy abyś Uprzeymość Wasza jako nayprościey przy wszelkiey skromności y dyskrecyi na Poddanych Naszych in tractu mieszkających, marsz swóy pomieniony odprawić chciał; pewien będąc należytych ztąd ku Osobie Swojey od Nas Respektow y estymacyi; Któremu natenczas dobrego od Pana Boga życzemy zdrowia. ~ Datt. w Dreźnie ut supra. ~ — . ~ — . — . — . ~ . —

59.) Copia Literarum Suae Caesareae Majestatis ad Sacram Regiam Majestatem Polonorum. ~

Carolus Sextus Divina favente Clementia Electus Romanorum Jmperator semper Augustus, ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae, etc. Rex, Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Styriae, Carinthiae,

Carniol

–„–= Carniolae et Wirtembergae, Comes Tyrolis etc. ~ Serenissimo et Potentissimo Principi Domino Augusto Secundo Regi Poloniae, Magno Duci Lithvaniae, ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaeque, nec non Duci Saxoniae, Juliae, Cliviae, et Montium, Landgravio Thuringiae, Margravio Misniae, Superioris et inferioris Lusatiae, Burggravio Magdeburgensi, Principi in Henneberg, et Comiti in Barbi, Sacri Romani Imperij Archimareschallo, Principi Electori, Consanguineo, Fratri ac vicino Nostro Charissimo, Salutem ac mutuam benevolentiam. ~ Serenissime et Potentissime Princeps Consanguinee Frater et Vicine Noster Charissime! Nudius tertius post horam septimam matutinam, duplex Nobis accidit laetitiae argumentum: unum videlicet ex felici Augustae Conjugis Nostrae puerperio, alterum a nativitate dilectissimae Filiae Nostrae Archiducis Mariae Theresiae. ~ Utrumque uti proinde Nobis jucundissimum est, ita Serenitati Vestrae intellectu perquam gratum fore omnino confidimus: et quod superest Eidem prospera quevis rerum Suarum incrementa toto pectore exoptamus. ~ Datum in Civitate Nostra Viennae decima quinta Maij Anno millesimo Septingentesimo decimo septimo, Regnorum Nostrorum Romani Sexto, Hispanicorum decimo quarto, Hungarici et Bohemici verò septimo. ~ „ —. Serenitatis Vestrae Bonus Consanguineus, Frater, et Vicinus Carolus mpria. ~ Ml. Frid. Cas. Com. de Schonborn. – Petrus Josephus Dolberg. ~.

60.) Responsoriae ad praecedentes Literas Serenissimi Romanorum Imperatoris. ~

Post Titulos. ~ Cum omnia, quae Majestati Vestrae Serenissimaeque Domui Ipsius feliciter obtingunt, summo semper oblectamento Nobis sint, ob Serenissimae Imperatricis felicem partum Principis Filiae, de quo per Literas die decima quinta Mensis hujus ad Nos datas edocere Nos voluit Majestas Vsra, summopere laetamur; Summumque Numen imploramus, ut Majestatem Vestram Serenissimamque Ejus Domum, beneficijs Suis plus plusque in dies cumulet, fulciat, condecoret. ~ Cui de coetero perennem felicitatem animitus apprecamur. ~ Dabantur Dresdae die XXIV. Mensis Maij Anno Dni MDCCXVII. Regni vero Nostri XX. Anno. ~ Majestatis Vestrae mp. bonus frater, Consanguineus et Vicinus A u g u s t u s R e x. –. ~. –

61.) Copia Literarum Sacrae Regiae Majestatis ad Imperatorem datarū Lipsiae 25. April. 1717.

Serenissimo et Potentissimo Principi Domino Carolo Sexto DEi gratia Electo Romanorum Imperatori semper Augusto, ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc Regi, Archiduci Austriae, Duci Burg

Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae et Virtembergae, Comiti Tyrolis etc. — Domino Fratri, Cognato et Vicino Nostro Charissimo. ~ Augustus Secundus Eadē Gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Livoniae, Smolensciae, Severiae, Czerniechoviaeque, Haereditarius Dux Saxoniae, Juliae, Cliviae, Montium, Angriae, et Vestphaliae, Sacri Romani Imperij Archimareschallus et Elector, Landgravius Thuringiae, Marchio Misniae nec non superioris et inferioris Lusatiae, Burggravius Magdeburgensis, Comes Princeps Hennebergensis, Comes Marciae, Ravensbergae et Barbi, Dominus in Ravenstein, Salutem ac mutui affectus omnisque felicitatis continuum incrementum. ~ Serenissime et Potentissime Princeps Domine Frater Cognate et Vicine Noster Charissime! ~. Illustrissimus Caesareae Regiaeque Majestatis Vestrae Legatus enixe a Nobis postulavit, ut tempus indicendorum Comitiorum praefiniremus; quibus in Comitijs de jungendis adversus Turcas armis Regni Nostri cum Armis Caesareae Regiaeque Majestatis Vestrae deliberatio haberetur! ~ Quoniam vero nihil Nobis gratius aut jucundius accidere potest, quam occasionem nancisci testificandi Majestati Vestrae sinceram amicitiam quā Ipsi profitemur, optimum factu duximus Eundem Legatum, Virum Nobis multis nominibus probatum, Consiliorum Nostrorum participem facere: Eique propterea declaravimus, optare Nos quidem ut Generalia Comitia quam primum habeantur; sed pluribus gravibusque de causis prohiberi, quominus certum anticipativum tempus designemus. ~ Haec omnia obstacula, deferet Caesareae Regiaeque Majestati Vestrae Idem Legatus; et Nos confidimus fore, ut Majestas Vestra pro Summa Sua Sapientia ea accurate expendat, deque Nostro in Ipsam studio ita statuat ut nihil Sibi paratius esse arbitretur. ~ Quaecunque enim vel Majestatis Vestrae Legatus ad superanda quae obstant impedimenta Nobis fortasse suggeret, vel commodis ac rationibus Majestatis Vestrae conducere intelligemus, ea et libenter admittemus et studiose diligenterque perfici curabimus. ~ Sed de Nostro erga Majestatem Vestram animo, quem re ipsa patefacere cupimus, fusius disseret Ipsius Legatus; Cujus virtus ac fides Nobis perspecta dubitare nequaquam sinit, quin Majestati Vestrae relaturus sit, hoc unum Nobis antiquissimum esse, ut Ipsius amicitiam summo studio constanterque colamus. ~ Dabantur Lipsiae die XXV. Mensis Aprilis Aº Dni MDCCXVII. Regni vero Nri XX. Aº. ~ Mjstis Vrae bonus Frater Cognatus et Vicinus Augustus. ~

62.) Impossibilitas agendi junctis Viribus contra Turcas. ~

Quoniam ad ineundam Societatem belli contra Turcas unanimis omnium Regni

Poloniae

—„—. Poloniae Ordinum consensus requiritur; difficillimum pluribus de causis hoc tempore fore videtur, eosdem Ordines Regni ad Conventum Generalem in hac materia convocare. ~ 1.º) Cum enim recentissima sit memoria praeteritarum calamitatum, neque adhuc potuerit afflicta Regni Nobilitas vires resumere; plures certe essent qui a suscipiendo novo bello abhorrerent. ~„—. 2.º) Etsi restituta in Regno tranquillitas, eamque diuturnam fore speramus; dandum tamen spatium ut animorum ardor totaliter consedat. ~„—. 3.º) Adeo exhaustum est Regnum, ut vix alere possit exercitum, quem in novissimis Regni Comitijs retinere placuit, ne dum eum novis ac maximis Supplementis augere, ut ratio belli postularet. ~„—. 4.º) Adhuc haerent in visceribus Regni Moschorum copiae, quae universam Nobilitatem cogunt de avertendo potius tanto incommodo cogitare. ~„—. 5.º) Manet adhuc bellum cum Rege Sueciae acerrimo hoste. ~„—. 6.º) Expectandus praeterea exitus ratioque habenda Commissionis Radomiensis. ~„—. Itaque, si Rex Serenissimus generalia Regni Comitia praepropere indicat in ordine ad proponendum bellum novum; timendum est ne plus noceat communi Christianorum causae quam prosit; abjecto enim aliquando ab ordinibus Regni consilio belli gerendi, praejudicatoque rei eventu, difficillimum sane esset negotium instaurare. ~„—. Haec exponenda videntur Suae Caesareae Regiaeque Majestati, ut sapientissimo suo judicio expendat, an satius sit rem differre quam illam in apertum discrimen adducere. ~ Quodsi nihilominus Sua Caesarea Regiaque Majestas cupiat, ut Serenissimus Rex de ineunda societate armorum cum Ordinibus Regni agat; Serenissimus Rex omnes possibiles modos impendere in hunc finem non intermittet, quando Sua Caesarea Regiaque Majestas Illmum Comitem de Virmondt Legatum Suum bene instructum de removendis impedimentis et de medijs promovendi negotij ad Aulam Serenissimi Regis remittet. —. ~„ —. ~„ —. ~„—.

63.) Ad Summum Pontificem a Sacra Reg. Mjste.

Sanctissime ac Beatissime in Christo Pater Domine Domine Clementissime! ~ Post oscula pedum Sanctitatis Vestrae, Mei Regnique ac Dominiorum Meorum humillimam commendationem. ~ Cum Mihi antiquissimum sit Sanctorum Virorum qui viva Christi membra in terris fuerunt, et jam cum Eo gloriosi in Coelo regnant, honorem et cultum promovere, ut gloria Dei qui in Illis mirabilis est augeatur, fideliumque spes excitetur ac confirmetur; facere non possum quin a Sanctitate Vestra supplex petam, ut virtutes et miracula Venerabilis Cardinalis Gregorij Barbarigo Episcopi olim Patavini, quae infallibili Sanctitatis Vestrae jud

judicio subjiciuntur, quantocyus expendi jubeat; quo possit tantus vir, per=
solemne Beatificationis Decretum, a Sanctitate Vestra ut spero ferendum, meri=
tam venerationem in orbe universo ac praesertim in Regno Meo obtinere. —
Etenim eo animo sum erga praedictum Venerabilem Dei servum, ut si gratiam,
quam a Sanctitate Vestra humillime postulo, assecutus fuero, existimaturus
plane sim magnum in Me beneficium esse collatum. ~ Interim diuturnum
ac felix Christiani Orbis Regimen Sanctitati Vestrae apprecor et maneo. —.

64.) Kopia Listu JW Jmcpana Morsztyna Wojewo=
dy Sendomirskiego do JE^o Kr. Mci P. N. M.
z Chorzelowa 2. Junij pisanego A^o Dni 1717. -

Odebrałem lubo trochę nierychło bo aż w trzecim miesiącu, non sine profunda vene=
ratione et cum submisso osculo, Sacros Characteres Waleczney y Dobroczynney Ręki
Waszey Królewskiey Mosci Pana Mego Miłościwego. ~ A lubo już visu orbato, tym
bardziey jednak należy aperire oculos mentis, y nietylko Bogu Naywyższemu win=
ne oddać dzięki za wszystko co się ze Mną dzieje, ale też et Vicariae Ejus in teris
potestati Was. Kr. Mci P. Memu M. prostratum Mnie exhibere; że przyjąwszy
uniżoną Supplikę Moją, hanc Curulem, w którey zawszem wiernie y życzliwie słu=
żył W. Kr. Mci P. M. Młwmu, w Dóm móy raczyłeś destinare! ~. Wielka y to jest
y nieporównana Dobroć, że Was. Kr. Mc P. M. Mływy zostawujesz jeszcze staremu
y zawsze wiernemu Słudze Swojemu solatium tituli et gloriam obsequij sui. ~
Niezawiedzieß się pewnie Was. Kr. Mc Pan M. M. nigdy na starożytney Cnocie; nie=
tylko za każdym rozkazaniem adero fideli consilio, ale y to debile corpus animabit
pewnie vivida zawsze do usług W. Król. Mci Pana Mego Mływego alacritas. —-
Serviet zaś haec indulgentia ad aliquod tempus do uspokojenia siłu Jchmciów w
tym Województwie, którzy z okazyi nagłey odmiany niemały pokazują niesmak,
fatygując dosyć gorąco ustawicznemi expostulacyami; y mogłoby subsequi ~~u~~pre chowaj
Boże jakie zamieszanie: czego ob respectum usługi Waszey Kr. Mci P. M. M. y po=
koju tak szczęśliwie w Państwach Was. Król. Mci Pana M. Mływego pewniebym nie=
życzył. ~ Dispono tedy Synowca Mojego, żeby upewniony już będąc Dobrocią y
Łaską W. K. Mci Pana M. M. temporyzował tantisper: możesię też ta Scena prę=
dko, jeśli taka będzie wola Boska, zakończyć; czego stary y chory spodziewaciem
się powinien. ~ Wyznawam y dalej z upadnieniem do Nóg więcey niż Oycowską Łaskę
Waszey Królewskiey Mosci Pana Mego Miłościwego, iż dla konsideracyi y usługi
W. Kr. Mci P. M. M. nieśmiałem Syna Mojego promovere na tę godność; zupełney nadziej
będąc, że po mojey śmierci starszy laty et experientia efficatius będzie umiał=
=służyć

—„— =służyć Waszey Królewskiey Mości P. M. M. ~„ —. Wasza Krska Mość więcey czynisz niż Oyciec: kiedy mając kompassyą nad starymi Latami Mojemi y nad Jego, w tym terminie przecież podobno słusznym choć diskretnym żalem obiecujesz o Nim pamiętać! ~. Niemoże bydź lepiey oddzielony, jako kiedy Go Wasza Król. Mość P. M. Mwy w Pańską Swoją bierzesz Protekcyą. ~ Już Mi tedy nic niezostaje, tylko przy powtórzeniu winnego y nayniższego podziękowania błagać Majestat Boski za zdrowie y szczęśliwe panowanie Was. Krlskiey Mci P. M. M.; młodszym zaś Domu mojego nietylko praeire exemplo, ale et omni studio sposobić Jch do prawdziwey wierności y nieporuszonego Statku przy Dostojeństwie Was. Kr. Mci P. M. M. y Pańskich Jego interessach. ~ A teraz skłoniwszy głowę Moją pod Nogi Was. Kr. Mci P. M. M. zostaję Was. Królwskiey Mci Pana M. M. Wierny poddany y Nayniższy Sługa. —.

65.) Podróż Królewska, y ciekawości doniesione z Kalzbadu d. 7. Junij 1717. Roku. ~. —

Po wyprawionych tygodniem przed-tym ciężarach niektórych, Król Jmć z Dworem ruszył się z Drezna do tuteyszych Wod die 2da praesentis; zkąd nocował w Freysbergu o ćwierć mili przed tymże Miastem, wizytowawszy Miny Swoje srebrne, z których Górnicy konno w kilkudziesiąt osobach prezentowali się z apparencyą dosyć porządną, pieszych kollegow swoich y Mieszczan Freyberskich szeregami z strzelbą y ręcznym orężem uszykowanych: w nocy zaś o dziesiątey na połzegarcu, tegoż kunsztu ludzi zebrało się przeszło na półtora tysiąca w pięknym Officyerow swoich porządku z muzykami rozmaitemi, śpiewaniem, z zapalonymi kagańcami, et cum insignijs rzemiosła tegoż distinctis, to jest siekierami nakrztałt bardyszow, w strojach rozmaitych jakie którey z tych kunsztow powinności należą; to jest, inaczey kopacze, inaczey ci którzy kruszec leją, w kapturach białych płóciennych, czapkach czarnych, zielonych, etc. przybrani prezentowali się Jego Krlwsey Mości w Zamku, mając pracy swojey specimina kręgi wielkie srebra które na głowach nieśli coraz odmieniając się dla ciężaru: y tak przy rezonancyi kotłow, trąb, różnych osobliwych instrumentow y przy śpiewaniu dłużey niż godzinę, Pana urekreowawszy, w takimże porządku y apparencyi, która się tym bardziey w nocy od światła wydawała, wrócili się przez Miasto ad propriam stationem: osobliwie się to wydawało, gdy śpiewali Vivat Król, albo insze pochwały Pańskie; natenczas kagańce do góry podnosili, pod inszy czas one spuszczając. ~„ —. Nazajutrz, nocował Król Jmć w Augustburgu na wysokiey górze Miasteczka, którego zamek ma swoje niektóre osobliwości, jakoto, Studnię, w skale wykowaną wgłąb na 390. łokci, z którey wodę

ciągną

ciągną wołami; ta zaś machina wodę ciągnąca uno eodemque motu in=
superiori condignatione obraca kamienie młyńskie; a tak y do studni y do młyna
razem służy. ~ Jest tamże w przygródku Zamkowym Lipa której truncus ma
przy korzeniu circumferencyi Łokci 18., od niego zaś in circuitum pochodzące
gałęzie po 25. łokci extenduntur, y ośmdziesiąt kolumn kamiennych na rusztowaniu drewnianem sustentantur: regiment pod nim stanie: in circumferentia
extremitatis gałęzi jest krokow 193.: traditur, iż to drzewo in Anno 1566. gdy
Zamek murowano miało circumferencyi trunci Łokci 6.: o początku jednak
pierwszego zasadzenia non constat; ale dosyć ma w sobie okazałości. ~ „ —

= w Piątek na Miasteczko Tropau trakt przypadał: około którego na rzece
niezbyt głębokiey wiele młynow y min do robienia Cyny, lazuru, y farb różnych
widzieć było. ~ Ztamtąd zjadłszy obiad w miasteczku Erfredridorff nocował Król
Jmć w Schlesau: gdzie Mu się także Górnicy około Cyny robiący y farb różnych,
ale w mnieyszey kwocie niż w Freyburgu, prezentowali: w Sobotę, odmieniwszy
konie do powozu w Miasteczku Weysentau ostatnim Saskim, na granicy Czeskiey witał Króla Jmći Kawaler pewny imieniem Królestwa Czeskiego, y prowadził w dalszą drogę, aż do Jachimstadu; kędy Mieszczanie w pośrzodku należytemi dwiema szerengami stojąc, przy rezonancyi trąb, kotłow, y inney muzyki,
prezentowali się Królowi Jmći konno przejeżdzającemu do Alaxwerda Miasteczka;
w którym przy Zamku okazałym jest Ogród Włoski, osobliwie wodnych sztuk raritates mający mianowicie w kwaterach labiryntowych, kiedy kilkanaście wodnych
sztuk niepoślednieу inwencyi widzieć się dają. ~ w Niedzielę, summo mane stanął tu Król Jmć, y Dwór tegoż dnia in eodem stanął loco: Dzisiay zaś Kommissarz Cesarski Graff Sztermeck Jmieniem Pana Swego witał Króla Jmći: przyjęty
solito more przez Kawalerow Królewskich, po którego y karetę Królewską posyłano. —

66.) Kopia Instrukcyi, od Przeswietnego Trybunału Skarbowego Koronnego Radomskiego do Nayiaśnieyszego Mjstu Jk. K. Mći P. N.
Młwego, WW. Jchmć PP. Janowi Tarłowi Podstolemu W. X. Litt.
Franciszkowi Czapskiemu Miecznikowi Ziem Pruskich e medio
Judicij uproszonym Posłom, daney w Radomiu 19. Mens. Junij 1717.

Kiedy Rzeczpospolita po Boskiey Prowidencyi, w której niezliczone przeszłych wiekow
Conservationis status sui uznawała skutki, praesenti zaś tęż samą nad sobą Wszechmocności Jły miratur aetate, niemnieysze zakładać powinna szczęścia swego nadzieje w
Sławie, w staraniu, Łaskawości y Obronie Nayiaśnieyszego Króla Jmći Pana Swego Miło

-„-=Miłościwego; ile że w osobie Jego Pańskiey has omnes magnitudinis Regiae virtutes niedopiero świat cały supremo veneratur judicio: z tego obowiązku nienależy et praesenti Trybunatu Naszego Skarbowego subsellio faciem Teyże Rzpltey reprezentuiącemu, zamilczeć tey in particulari wdzięczności, która nieporównaney w Panowaniu Jego Pańskim erga Cives Suos debetur sprawiedliwości y moderacyi! Niewspomina tak wielu innych in publicum Dobroci Jeo Kr. Mci Pana Swego Mttº dowodow; bierze tylko przed się, y daje na odgłos całemu światu to: = ~

=Jeżeli przez Traktat y Seym ostatni Authoritate Majestatu Jego utrzymany, upragnione tot votis populorum zamieszanego ab intra Królestwa Swego uspokojenie, chwalebne obumarłey inter Status konfidencyi przywrócenie, staranne rozróżnionych domową niezgodą animuszow zjednoczenie, gruntowne naostatek securitatis et tranquillitatis internae przez wyprowadzone extra Regnum Woyska Swoje auxiliarne utwierdzenie, niebyły y niesą vera indicia wrodzoney Jego wspaniałości y pożądaney Oycowskiey ku Synom y Poddanym Swoim przychylności; za to kiedy circa determinium pomienionego Trybunatu Naszego, nieśmiertelną Jeo Kr. Mci Panu Naszemu Miłościwemu przez Jchmc Panow Posłow e medio nostri uproszonych reprezentujemy wdzięczność, y za nieustające około Dobra pospolitego Oycowskie pieczołowanie uniżone referimus podziękowanie; przyznajemy oraz, że Szczęśliwemu panowaniu Jego przywrócona ad sphoeram suam libertas hanc debet memoriam quam nulli unquam debuit. ~ Że zaś ab extra, lubo po expedyowaney z nieporównaney przezorności Jego Król. Mci Pana Nsgo Mttº do Nayiaśnieyszego Cara Jmci Moskiewskiego Legacyi ratione evacuationis Woysk Jego Carskiego Wieliczeństwa ex visceribus Państw y Prowincyy Rzeczypospolitey, y prześwietny Trybunał Skarbowy in absentia Majestatis dosyć czyniąc obligacyi Swojey y do skutku przywodząc sancita Rzeczypospolitey, dla tym gruntownieyszego utwierdzenia securitatis publicae, cokolwiek humanitus wynaleść się mogło sposobu salwowania się y zabieżenia niewypowiedzianey ruinie y dezolacyi Krajow Rzeczypospolitey sine ullo respirio po przeszłych nieszczęśliwościach od tak ciężkiey inundacyi Woysk, cum Ministris do których to należało naymnieyszego nieopuścił gradum przez różne expostulacye y remonstracye; a na to przez Responsy z nieukontentowaniem odebrane jedyną tylko w Panu Zastępow cieszy się nadzieją. ~ A interim, za przybyciem coraz to większym tychże Woysk wszystko sobie z niewymowną oppressyą ubogich ludzi pozwalających, Kray Rzeczypospolitey y Państwa Jeo Kr. Mci Panu Naszemu Miłościwemu od Pana Boga powierzone niszczeją, y w obrzydłe idą spustoszenie: ~ Regularna Woysku

kon

koronnemu debilitatur płaca: a w tym wszystkim nulla certitudo pozbycia się tych woysk affulget. ~ W takich tedy zostaiąc koniekturach Rzeczpospolita, gdy się bez przytomności Pańskiey JEgo Król. Mci Pana Swego Mgo salwować niemoże; nieznayduje remedium efficacius in praemissis nad jedynę prezencyą, y powrot Majestatu Pańskiego do Państw Rzeczypospolitey: o którey Wielmożni Jchmc Panowie Postowie ordynowani sollicite cum submissa expostulatione instabunt, y upraszać będą, aby taediosam expectationem populorum prezencya Swoja Pańską ukontentować, et in tam arduo negotio et necessitate publica ad consulendum de bono communi utrapioney Oyczyzny Naszey, odeymuiąc pożądane przytomności Swojey do tych czas oczekiwanie Rzeczypospolitey, jako nayprędzey przybycie swoje Pańskie y powrót do Polski accelerare raczył. ~ A że ex circumstantiis et negotiis Tegoż Trybunału Naszego Skarbowego Radomskiego, in satisfactionem Cwierciom Anni 1711. y Krasnostawskim Anni praeteriti 1716., et Novellae Legi requiritur adimpletio, y porządek po Województwach y Ziemiach należyty; który bez Ziazdu pospolitego y Seymikow być niemoże: upraszać będą Jchmc Panowie Postowie o wydanie jak nayprędsze Uniwersałow do Województw y Ziem generaliter wszystkich; których czas przy remonstracyi wszelkich okoliczności y konjunktur będzie się zdał jak naysposobnieyszy JEgo Król. Mci P. N. M. —„ Ciż Jchmc Panowie Postowie non intermittent donieść Nayiaśnieyszemu Majestatowi JEo Kr. Mci P. N. M.; że Gwardya Saska która z Skarbu JEgo Król. Mci y z Kassy Swojey zawsze żyć powinna, jako in antecessum w Marsie tak y teraz na konsystencyach, w Ekonomiach JEgo Król. Mci podatkom Rzpltey podlegaiących, gdzie przedtym do wybierania porcyy przyzwyczajona, one y teraz continuat; a zatym regularnę płacę, nietylko impedit ale prawie suffert: więc w tym prosić będą o skuteczne remedia, aby juxta tenorem Tractatus żyiąc z Kassy sine querela ubogich ludzi adimpleant. ~ Coetera, probatae dexteritati et activitati Wielmożnych Jchmc Panow Postow committuntur. —„ ~ „ —. ~„—

=Konstanty Szaniawski Biskup Kujawski y Pomor. prezyd. Tryb. Radoms.—

=Janusz Korybut Xże Wisniowiecki Wwda Krakow. Marszałek Trybunału Radomskgo.

67.) Do Xięcia Jmci Dołhorukiego Posła Pełnomocnº, z Kruszyny d. 7. Augusti 1717. Anno. ~.

Tego będąc rozumienia że w tey poczcie, która idąc do Warszawy zginąć miała, List móy z Karlsbadu do WXmci pisany zginął; ponieważ responsu na niego niemiałem; posyłam WXMci kopią Tegoż Listu rekommenduiąc contenta jego. ~ A że na tym tu mieyscu powziąłem wiadomość o pretensyach Miastu Gdańskowi Jmieniem Nayiaśnieyszego Cara Jmci podanych, które nie bez osobliwego pomieszania czytałem; tedy z po-

—„—: z poprzysiężoney Moiey JEgo Kr. Mci P. M. M. y Oyczyźnie obligacyi, tudzież z życzliwey ku spólnym Nayiaśnieyszego Cara JMci Interessom przychylności pod czas przeszłych rewolucyy dostatecznie wyprobowaney; przychodzi Mi instantissime obligować Was. Xcą Mć, abyś przez Swoje przezorne u Nayiaśnieyszego Cara JMci remonstracye, skutecznie zabieżeć raczył wszelkim niepomyślnym konsequencyom któreby ztąd wyniknąć mogły. ~ Niechcę ich explikować Was. Xcey Mci, bo je wielkim rozsądkiem swoim przeniknąć możesz. ~„ —. Widziałeś W. X. M. w Listowney do Siebie od Prześwietnego Trybunału Radomskiego expostulacyi; jak cięzka była y jest Woiewodztwom, Ziemiom, y Powiatom, Woysk Nayiaśnieyszego Cara JMci subsistencya! dopieroż teraz usłyszawszy o tey tak żwawey y nieznośney pretensyi do Miasta Gdańska, tym bardziey są zirritowane, uważaiąc w tym oczywistą powagi, Zwierzchności, y honoru JEo Kr. Mci y Rzpltey krzywdę: a zatym niepomyślnych bardzo skutkow obawiać się potrzeba. ~. Racz tedy W. Xca Mć persuazyą swoią skuteczną odwrócić ten niebespieczny bardzo y spólnym Interessom szkodliwy zamach. ~ A jakoś W. X. M. przez wszystek czas Ministerij Sui do tego rzeczy zawsze prowadził, aby między Monarchami y Państwami Naszemi przyjaźń nienaruszenie dotrzymywana była; jakoś y pod czas przeszłey wewnętrzney kłótni z wielką sławą Imienia N. Cara JMci do pomiarkowania tych differencyy y do uspokojenia Oyczyzny Naszey dopomogł: tak racz y teraz applikacyą Swoią ten pokóy utrzymywać: dopomoż, aby Nayiaśnieyszy Car JMć Woyskom Swoim według daney na to deklaracyi y ordynansu, do Państw Swoich spieszno Marsz kontynuować roskazał; aby Polska do narzekania y zamieszania, postronne potencye do zadumienia y niepomyślnego Imieniowi y interessom Nayiaśnieyszego Cara JMci tey pretensyi tłumaczenia niemieli okazyi. ~ Wierzże Mi W. Xca Mość, że to co piszę we wszelkiey konfidencyi, pochodzi nietylko z Miłości ku Oyczyźnie Moiey po tak wielu nieszczęśliwościach ledwie co oddychać poczynaiącey, ale też z obowiązaney partykularney moiey za Łaski mnie świadczone Nayiaśnieyszemu Carowi JMci życzliwości; żebym rad widział jako Panow y Państwa Nasze zawsze w ścisłey przyjaźni zjednoczone, tak y Imie Nayiasgo Cara JMci y w Polszcze u Nas y u postronnych w jako naypomyślnieyszey pamięci, bez żadnych przeciwnych impressyy y suspicyy. ~. Interea z nieodmienną obserwancyą zostawam etc. ~ „ — „ — . —.

68.) Do JmPa Dembowskiego Dworzanina y Sekretarza JEo Kr. Mci. z Kruszyny d. 7. Augusti 1717. Roku.

Na post-skrypt WmmPana d. 30. Julij, odpisuiąc; dziękuię naprzod JmPu Baronowi Manteüfelowi za kontynuacyą przyjaźni y konfidencyi, upewniaiąc o wzaiemności z moiey strony, życząc oraz aby z tego publicum y sam WmmPan mogłeś profitować.

przy

Przystępując teraz do punktów: ~ „ — Ad primum. = Rozumiem pro primo= —: gradu, aby JKo Kr. Mość Pan Móy M. napisał List do JmXa Biskupa Wileńskiego communikując Mu memoryału Dissidentium, requiruyąc oraz Onegoż aby explikował JKo Król. Mci factum przez Siebie. — Ten List do JmcXa Biskupa Wileńskiego, w tych tylko terminach aby informeł JKo Kr. Mci życzę posłać przez inną okazyą, nie przez Tego Deputata którego rozumiałbym przytrzymać w nadziei dalszey Pańskiey expedycyi za odebraną od Jmci Xiędza Biskupa Wileńskiego informacyą. ~ A ponieważ Ja się spodziewam wkrótce bytności tu w Kruszynie JmXa Biskupa Wileńskiego; tedy ten List może bydź adressowany na moje Rece, przy którym nieomieszkam porozumieć się należycie z Tymże JmX. Biskupem, y uczynić potym relacyi Królowi Jmci. ~ Niezawadziłoby interea requirować Tego Deputata, aby dał Informacyą de formalitatibus Tego Ich Kongressu z którego On był expediowany do JKo Kr. Mci, kto na nim zasiadał? y o wszelkich okolicznościach tego Ich Zjazdu: która informacya może się na wiele przydać. ~ - Ad Secundum. List do Jchmciów PP. Commissarżow ad mentem Konstytucyi expedyowany niemoże u nikogo podpaść pod Cenzurę. ~ „ —. Ad Tertium. Pretensye uczynione Imieniem Cara Jmci do Miasta Gdańska, niepodobna żeby niemiały poruszyć każdego kochającego honor Pana y Narodu Swego. ~ Pro hac tedy diligentia którą Król Jmc P. M. M. już uczynił przez posłany Ordynans Ministrowi Swemu przy Dworze Cara Jmci będącemu, jako z mieysca Mego dziękuję uniżenie JKo Kr. Mości, tak kommunikować hanc sollicitudinem paternam JKo Król. Mci w korrespondencyi moiey nieomieszkam. ~ Niewątpię bynaymniey, że Miasto Gdańsk musiało się odezwać w tey okkurrencyi ad Potentias Maritimas, jakoto Anglij y Hollandyi: a zatym śmiałbym upraszać JKo Kr. Mci, żeby roskazał Ministrom Swoim przy Tych Dworach znayduiącym się, żeby sekundowali Gdańszczanow u Tych Potencyy ad interponenda efficacia officia u Cara Jmci żeby desistat od tych niesłusznych pretensyy. Rozumiem także, że pomocne bydź mogą remonstracye Jchmc Panow Hetmanow oboyga Narodow y Jnnych Procerum Regni et Magni Ducatus Lithvaniae do Xięcia Jmci Dołhorukiego Posła Pełnomocnego niezwłocznie uczynione; co Ja Jchmciom w Korrespondencyi Moiey insinuabo, y Sam także w teyże materyi do Tegoż Xcia Jmci Dołhorukiego napiszę. ~ To protunc wyraziwszy, dalsze zdanie moje zachowuję do dalszego czasu. ~ Względem Pana Kawenaka radbym miał dostateczną informacyą wszystkiey tey tranzakcyi, nietylko dla Moiey ale y dla inszych informacyi. ~ Za kommunikacyą Sentymentow y Ressentymentow JmXa Podkanclerzego wielce dziękuję: racz WMść Pan kontynuować kommunikacyą wszystkiego co należy do Jnteressow Polskich JmXa Podkanclerzemu; tą manierą naylepiey konwinkować Go będziesz, że jako Ja tak y

wmp

–„–=Wmmpan niemamy nic in recessu, y o nic tak niedbamy jako o to ut sit bene Regi et Patriae! ~. —„ ~. —„ ~. —„ ~. —„

69.) Kopia Listu Jmćipana Kanclerza W. K. do Pana Dembowskiego, z Krakowa d. 21. Augusti 1717. r.–

Jakom pisał do Wmpana, zbiegłem studio do Wieliczki dla porozumienia się z Jmc X[tm] Biskupem Kujawskim y z Jmcp. Podskarbim W. Koronnym mWmpany in negotijs publicis, mianowicie ratione Moskwy y względem Responsu Królowi Jmći Pruskiemu.–

=Ad primum; post trutinatas pro et contra circumstantias, zgodziliśmy się supplikować JEgo Kr. Mći P. N. Milt[o]; żeby nietylko przez Listy Swoje, tudzież per Instantias vivas postronnych Dworow, et per continuationem ablegacyi Jmp[a] Starosty Kopanickiego, Cara Jmći incessanter sollicitował o wyprowadzenie woysk z Państw Swoich y Rzeczypospolitey, y o zaniechanie pretensyi niesłuszney do Gdańska; ale też żeby Pańska Swoia Osoba jako nayprędzey raczył pośpieszyć do Polski: kędy stanąwszy, będzie należało Senatus-Consilium primario expedire ad deliberandum super medijs, jeżeli przez Seym Ordynaryyny czyli przez pospolite ruszenie convocare Stany Rzeczypospolitey ad defensionem naturalem: gdyż tego jesteśmy rozumienia, że jak obaczy Car Jmć iż myślemy o Sobie prędzey desistet od tych inkonweniencyy. –„ ~. Respektem Responsu Królowi Jmći Prusskiemu na ostatni List y memoryał, życzemy in eum sensum odpisać: że Stany Rzeczypospolitey na ostatnim Seymie dwie Kommissye naznaczyły do Kurlandyi, jednę publiczną, drugą prywatną, jako tenor legis novellæ per expressum sonat; pierwsza ad examinandas et cognoscendas praetensiones Externarum Potentiarum, y ta jeszcze niewyszła z Kancellaryi, jak prędko wynidzie dabitur locus Principissis praetendentibus suas praetensiones et injurias deducendi et comprobandi; na tey zaś prywatney Kommissyi która ad praesens agitatur, pro accommodandis injurijs et assopiendis dissidijs inter Principem et Nobilitatem, niemogą mieć żadnym sposobem mieysca pomienione pretensye juxta clarum textum Legis folio 73.; którą Konstytucyą de verbo ad verbum przepisawszy posłać do Dworu Berlińskiego przy Responsie. ~„ —. Byłem tego zdania, że Seymiki pro Novembri mogą bydź expedyowane; in supposito, że przed tym czasem wynidzie Moskwa: ale teraz niewidząc pewności tego wyyścia, życzę, wespoł z drugiemi Jchmćiami mmpany absolute w Responsie na Legacyą Radomską odłożyć do przybycia Pańskiego wydanie pomienionych Seymikow, żeby na nich sub praetextu przeciwko Moskwie Malkontenci novas machinationes niewystawili. ~„ —.

=Dla odchodzącey prędko poczty niepiszę do Króla Jmći ani do Jmcpana Feldmarszałka; ale obliguję Wmmpana żebyś Ten List przetłomaczywszy zaraz, kommu-

nikow

nikowat uniformem Sensum Nostrum. ~ Z Kruszyny gdzie da Pan Bog w przyszły Czwartek stanę, odezwę się Wmpanu; a teraz zostawam etc. —

70.) Do Królewicza Jmci Jakuba, z Kruszyny die 30. Augusti 1717. Anno. ~

Nayiaśnieyszy Mci Królewiczu! Jako wszelkie roskazy Waszey Król. Mci odbierać za honor, punctualiter zaś oneż pełnić mam zawsze za obligacyą; tak ad praescriptum świeżego Ordynansu Wey Król. Mci, genealogiczny Decorum Serenissimae Domûs Onegoż Instrument authentice z Akt Metryki Koron. expedyowany, z powinnym prezentuję Wey Król. Mci respektem: et in expectatione dalszych okazyy akkomodowania się usibus Waszey Król. Mci zostaię profunda veneratione. ~ Wey Król. Mci etc. ~.

71.) A Sa Majesté le Roy de Pologne. de Kruszyna 27. d'Août 1717. —. ~. —

Au retour de Wieliczka, j'ai reçu l'Ordre de Votre Majesté du 18. de ce mois. Je n'attends que la resolution de Votre Majesté sur ce que j'ai ecrit à Msr Dembowski après l'entrevue avec MM. l'Eveque de Cujavie et le Grand Thresorier de la Couronne pour en faire le rapport à Votre Majesté; et je ne manquerai pas de partir incessament, si Votre Majesté l'ordonnera: etant avec toute la soumission. ~ " —. ~ " —. ~ " —.

72.) Kopia Listu Xięcia Jmci Prymasa do Króla Jmci. z Skierniewic d. 24. Augusti 1717. Ano.

Rad nierad muszę znowu inkommodować pisaniem moim Waszę Królewską Mość. Przełożyłem w przeszłym Liście Moim, jakie znowu impetycye cierpi od Ludzi Jego Carskiego Wieliczeństwa Miasto Gdańsk, y namieniłem jak wielkie przez to dzieje się praejudicium Waszey Królewskiey Mości y Rzeczypospolitey. ~ A że y dotąd im daley tym bardziey to Miasto uciążonym się bydź czuje y o protekcyą gorętsze czyni rekursy: ponawiam znowu jako nayuniżeńszą do Waszey Król. Mości za Nim Instancyą, abyś Was. Kr. Mc raczył go salwować skutecznie interpozycyą Pańskiey Królewskiey Powagi Swojey. ~ Kolligata Waszey Królewskiey Mci y Rzpltey niegodzi się mieć za nieprzyjaciela: a zatym tak rozumiem, że bez mocy Sama panująca Nayiaśnieysza powaga Was. Król. Mci może pożądane utrapionemu y dość już uciemiężonemu Miastu Temu sprawić skutki. ~ Oddaję y mnie Samego Łasce y Protekcyi W. Kr. Mci znając się bydź zawsze z należytą rewerencyą W. K. M. P. M. M. cale Wierna Rada y Sługa nayniż. Stan. Szembek A. G. P.

73. —

73.) Copie de la Lettre de S. E. Msgr le Grand Chancelier à Mr Beauregarde Major des Gardes de la Couronne. ~ de Kruszyna 31. d'Août 1717. ~.

Je vous felicite de tout mon coeur sur l'heureuse delivrance de Madame votre Epouse, avec la naissance d'un Fils; souhaittant que le Bon Dieu le conserve et le benisse de tout le bonheur pour la consolation des Parents. ~ J'accepte avec plaisir cette occasion pour vous obliger, qui est de presenter le nouveau né au fond de Batême; et je ne manquerai pas de le faire à mon retour s'il plait à Dieu à Varsovie: et ne doutant nullement que l'enfant est deja battisé, ce qui est tres-necessaire, et la ceremonie peut etre differé jusqu'à ce temps là quand je serais de retour. ~ En vous assurant cependant Monsieur de mon estime et de mon amitié, je suis etc. –

74.) Copie de la Lettre de S. E. Msgr le Grand Chancellier à Monsieur Sutim. à Kruszyna 31. d'Août 1717. –

Je n'ai pas manqué à ma promesse; et j'ai fait chercher ce document que Madame la Princesse de Conty demande: mais on ne l'a pas pu trouver jusqu'à present. ~ Je renouvellerai mes diligences pour pouvoir faire de plaisir à Madame la Princesse, et pour satisfaire à Vos souhaits: etant avec toute l'estime. ~ „ —. ~ „ —

75.) Reglement du deuil pour les Ministres du Cabinet et d'Etat. —. ~ „ —. ~ „ —.

Le deuil durera neuf mois entiers. ~ Les Ministres porteront les trois premiers mois des habits de drap frisé avec trois boutonnieres seulement dans l'endroit de la taille. ~ Ils auront des crêpes à leurs chapeaux, et leurs epées seront garnies de drap frisé; du meme drap frisé dont leur habit sera fait. ~ Pendant les six premieres semaines de ces trois mois, Ils porteront des poignets, des pleureuses et des souliers bronzés avec des boucles noires. ~ pendant les trois autres mois, ils porteront des habits et de drap simple point frisé du l'inge sans dentelles et point de crêpe: les trois derniers mois, ils porteront du drap noire et du l'inge avec des dentelles. ~ Les Ministres et tous ceux qui ont le meme rang avec les Conseillers privés effectifs, auront leurs carosses drappées pendant six mois; et pendant les trois premiers mois une chambre tendue de noir: leurs Epouses auront pendant le meme temps leurs carosses drappés et une de leurs chambres tendue des noir. ~ —. ~.

= Les laquais porteront les habits noirs pendant neuf mois; et ils auront du commencement du deuil des noeuds d'epaule de rubans, mais avec cette distinction: qu'il ne pourra pas y avoir tout-à-la-fois les quatres couleurs, savoir blanc, rouge, noir, et jaune; quand meme leurs Maitres auroient dans leurs armes ces quatre couleurs du Roi, par lesquelles ses Laquais se distingueront des autres. ~ Ainsi il faudra en retrancher une qu'elle se soit. ~ „ —. ~ „ —.

76.) Kopia Listu JchMc Panow Senatorow y Ministrow Status niżey podpisanych do Trybunału Koronnego in favorem JmcPana Unruga, pisanego.

W ciężkim upadku swoim, bo y uczciwego y życia y fortuny razem abjudicatus JmcP. Zygmunt Unrug Starościc Wałecki, szukając sposobow podźwignienia praemissorum, podał tu JEgo Królewskiey Mości Panu Naszemu Miłościwemu żałośna Supplikę, o skuteczny ex clementia ratunek; aby przy wydanym do Trybunału Koronnego Pozwie, sprawę respectu objectae blasphemiae sobie ante biennium z aktoratu JmćPana Potockiego Pisarza Grodzkiego Gnieźnińskiego intentowaną, ex noviter repertis documentis wźniecić, reassumować, y w niey niewinność swoją jako nayjaśniey pokazać y dedukować mogł. Które to dowody obrony swojey przed Nami cum explicationibus prezentowane, gdy w sądzie WmmWmPanowie ad evidentiorem rei notitiam głębiey w nie weyrzeć y z nich świątobliwe decyzyi swojey resultatum promulgować raczyliby, ea qua par est subsellij tudzież godnych Osob Onychże observantia, wielce upraszamy. Oraz in spe pomyślnego praemissorum skutku piszemy się każdego z WMNWMPanow etc. Jan Kaźmierz Bokum Biskup Przemyski Podkanclerzy Koronny. Józef Mniszech Marsz. Wielki Koronny. Potocki Wda Kijowski. Chomentowski Wojewoda Mazowiecki.

77.) Kopia Listu JEgo Królewskiey Mości do Xięcia Jegomości Prymasa.

Nayprzewielebnieyszy w Bogu uprzeymie Nam miły! Jako więcey ex vicinia Rezydencya Nasza tuteczna effectuavit pro commodo interessow Rzpltey u Nayiaśnieyszego Cara Jmći żywemi y mocnemi reprezentacyami, a niżeli wszystkie inne srzodki hactenus w tey mierze applikowane; ztąd się to rzetelnie wydaje, gdy tandem Ministrowie JEo Carskgo Wieliczeństwa upewnili Ministrow Naszych, iż Car Jmć nie tylko woyska swoje wszystkie z Państw Naszych y Rzeczypospolitey wyprowadzi, ale y z pretensyy do Gdańska założonych partem ustąpi. o Któreyto Cara Jmći deklaracyi donosząc Uprzeymości Waszey, a oraz hunc fructum Oycowskiego Naszego około dobra pospolitego pieczołowania składając in pectore grato Onegoż, dobrego natenczas Uprzeymości Waszey od Pana Boga życzemy zdrowia.

NB. Takież Listy nihil immutato poszły do wszystkich czterech Hetmanow, do Jmći Xiędza Biskupa Wileńskiego, do JmćXiędza Biskupa Kujawskiego, do JmćPana Wojewody Kaliskiego, y do JmćPana Wojewody Podolskiego.

78.) Instrukcya Urodzonemu Janowi Gruszczyńskiemu Dworzaninowi y Kommissarzowi JEgo Król

=Królewskiey Mości P. N. M. dana z Kancellaryi
=W. Koronney. ~ dnia 20. Mca Czerwca Roku 1717. ~

Zaraz po odebraney Expedycyi Swojey Urodzony Jan Gruszczyński Dworzanin y Kommissarz JEgo Królewskiey Mci, ruszyć się ma w drogę naznaczoną, y pospieszać magnis passibus na mieysce gdzie się znaydować będzie Wielmożny Szeremettow Feldmarszałek Woysk Nayjaśnieyszego Cara Jmci. ~ gdzie stanąwszy, przy Liście JEgo Kr. Mci P. N. M. odda Oryginalny Ordynans y Ukaz Nayiaśnieyszego Cara Jmci pomienionemu Wu. Feldmarszałkowi; usilnie się tego domagać będzie, aby kolumnami y traktami do Państw Nayiaśnieyszego Cara Jmci nayprościeyszemi przez Wielmożnych Senatorow, Dygnitarzów, Urzędnikow tych Województw, Ziem y Powiatow quà transeundum est za staraniē Tegoż Ur. Kommissarza JEgo Kr. Mci naznaczonemi, Woyska Nayiaśnieyszego Cara Jmci w Kommendzie swey będące extra limites Krajow Polskich nieodwłocznie wyprowadził. ~ A jako w samym Ukazie Nayiaśnieyszego Cara Jmci per expressum wyrażono jest, żeby w marszu tych Woysk zachowany był dobry porządek, y Obywatele Rzeczypospolitey przechodem onychże ruynowani niebyli; tak Urodzony Kommissarz JEgo Kr. Mci P. N. M. ad hunc finem zniósłszy się z Wielmożnym Feldmarszałkiem Szeremettowem y Kommissarzami Jego, tudzież Urodzonemi Kommissarzami których Województwa, Ziemie, y Powiaty przy naznaczeniu traktow na to destynować będą, pilnie doyrzy, żeby Woyska przerzeczone w śpiesznym marszu swoim z traktow determinowanych nigdzie nieschodziły; nie po Dworach, Miastach, Miasteczkach, Wsiach, ale w polu stawały; własnym groszem y kosztem żyjąc y każdą rzecz dla wszystkich ludzi y koni swoich Possessorom Dóbr na traktach mieszkającym usitato justo pretio płacąc; furażowania prowiantow, spasania zboż, y żadney by naymnieyszey krzywdy nikomu z Obywatelow Państw JEgo Król. Mci y Rzeczypospolitey czynić nieważyli się. ~ O co gdyby jakakolwiek zaszła Skarga, Wielmożnemu Feldmarszałkowi illo instanti onęż donieść, y od Niego zupełney za excess popełniony Satysfakcyi Urodzony Tenże Kommissarz upomnieć się, ad instantiam każdego ukrzywdzonego toties quoties opus fuerit powinien będzie. ~ Do Dworu, Wielmożnym Ministrom ad Latus JEgo Królewskiey Mci przytomnym Urodzony Kommissarz jako nayczęściey listownie odzywać się ma; donosząc o wszystkiem coby ex functione sua dla informacyi JEo Kr. Mci P. N. M. rozumiał bydź necessarium. ~ Na własne JEo Kr. Mci P. N. M. roskazanie. —

79.) Credentiales od JEo Król. Mci do Jmcpana Feldmarszałka Szeremetta sub d. z Karlsbadu 19. Junij 1717. —

August Wtóry etc. — „ = Wielmożny uprzeymie Nam miły! Odsyłamy do Rąk Uprzeymości Waszey Ordynans Nayiaśnieyszego Cara Jmci Brata Naszego; w którym =

pótwie

potwierdzając dawne Ukazy Swoje ratione infrascriptorum wydane, Uprzeymości Waszey roskazować raczy; abyś jako nayprędzey ruszał się y maszerował z Państw Naszych y Rzeczypospolitey Koronnych y Wᵒ Xstwa Litᵗᵒ do Państw Jego Carskiego Wieliczeństwa ze wszystkiemi Woyskami Jego w Kommendzie Swey będącemi; zaleca oraz skromność y sprawiedliwość na występnych z ubespieczeniem wszelkich Obywatelow którzy się na trakcie znaydować będą. ~ Dla lepszego tedy we wszystkiem porządku zachowania, Urodzonego Jana Gruszczyńskiego Dworzanina y Kommissarza Naszego ad Latus Uprzeymości Waszey z Instrukcyą ad hunc finem z Kancellaryi Naszey Oriemuż wydaną naznaczyliśmy: Któremu abyś Uprzeymość Wasza nietylko dał zupełną in praemissis wiarę; ale też gdy vigore funkcyi na się włożoney, Commissa w Instrukcyi Naszey specificata, około porządnego, bespiecznego, skromnego y spokoynego Marszu woysk przerzeczonych przeprowadzenia, effectuari curabit; Uprzeymość Wasza do Ukazu Nayiaśnieyszego Cara Jmci stosując się, własnym groszem y kosztem subsistendo, y każdą rzecz dla wszystkich ludzi y obroki dla koni, Possessorom Dóbr na Traktach mieszkającym usitato justo pretio solvendo, śpiesznym, prostym, y od wszelkich excessow albo aggrawacyy Państw Naszych bespiecznym y wolnym tych Woysk wyprowadzeniem, żądanie Nasze y Rzeczypospolitey ukontentować nieomieszkał. ~ Któremu przy ofiarowaniu należytych Respektow Naszych Królewskich dobrego natenczas od Pana Boga życzemy zdrowia. – Datt. ut supra. –

80.) Uniwersał Jᵍᵒ Kr. Mci do Województw na trakcie Marszu Woyska Moskiewskiego leżących sub data d. 19. Junij 1717. Anno. ~.

August Wtóry z Bożey Łaski etc. ~

Wszem wobec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy, mianowicie jednak Nayprzewielebnieyszemu, Wielebnym w Bogu, Jaśnie Wielmożnym, Wielmożnym, Urodzonym; Senatorom, Dygnitarzom, Urzędnikom Ziemskim, Grodzkim, Rycerstwu, Szlachcie, Obywatelom Województw, Ziem, y Powiatow Korony Polskiey y Wielkiego Xięstwa Litewskiego uprzeymie y wiernie Nam miłym, przy ofiarowaniu Łaski Naszey Królewskiey do wiadomości podajemy. ~ Jakośmy się, wystaniem umyślnego Ablegata, y przez inne adhibita media, z Oycowskiego pieczołowania Naszego około dobra Rzeczypospolitey, u Nayiaśnieyszego Cara Jmci o Ewakuacyą z Państw Naszych y Rzeczypospolitey Woysk Jego w Kommendzie Wielmożnego Szeremetta Feldmarszałka zostających, omni conatu starali; y Ukaz

Jego

— „ — = JEgo Carskiego Wieliczeństwa, na śpieszne Tychże Woysk z granic Naszych do Państw Jego wyyście otrzymali; tak zapobiegając, aby Marsz Woysk przerzeczonych Obywatelom na trakcie przeyścia Jch mieszkającym niebył szkodliwy y uprzykrzony, owszem, należyta skromność y sprawiedliwość na występnych tym prędzey aby mogła bydź wszędzie zachowana; do Boku wzwyż pomienionego Wo Szeremetta Feldmarszałka Woysk JEgo Carskiego Wieliczeństwa, Urodzonego Jana Gruszczyńskiego Dworzanina y Kommissarza Naszego naznaczyliśmy: jakoż naznaczamy teraźnieyszym Uniwersałem Naszym. ~ Który to Urodzony Kommissarz, podług osobliwey Jnstrukcyi z Kancellaryi Naszey na tę funkcyą daney sprawić się powinien będzie; zagrzewając Jmieniem Naszym Tegoż Wielmożnego Feldmarszałka, do jako nayprędszego wyprowadzenia woysk pomienionych z Państw Naszych, tudzież do zachowania wszelkiey skromności w Marszu, cum disciplina militari na występnych w tymże Ukazie Nayiaśnieyszego Cara Jmci circumscripta. ~ O czym abyście wiedząc Uprzeymości y Wierności Wasze, przez którychby dobra ten marsz był kontynuowany, w zachodzących z tey okazyi potrzebach Swoich do pomienionego Urodzonego Kommissarza Naszego referować się mogli; dla tym większey wiary, Uniwersał niniejszy własną Ręką Naszą przy Pieczęci podpisany, po Grodach, Parafiach, y innych mieyscach zwyczaynych publikować roskazaliśmy. ~ Datt. ut supra. —

81.) Assekuracya Skarbowi JE. Kr. Mci dana.

My niżey na podpisach Rąk Naszych wyrażeni Ministri Status Koronni na ten czas ad Latus Jego Królewskiey Mości P. N. M. praesentes, dajemy tę Assekuracyą Naszą Skarbowi JE. Kr. Mci P. N. M. na Summę szescset Talerow currentis monetae, pro viatibus Jmpanu Janowi Gruszczyńskiemu Dworzaninowi y Kommissarzowi JE. Kr. Mci z Jnstrukcyą, Kredensem, y Uniwersałem JE. Kr. Mci in ordine evacuationis Woysk Nayiaśnieyszego Cara Jmci ex visceribus Regni do Jmpa. Feldmarszałka Szeremetta expedyowanemu, z własnego Skarbu JE. Kr. Mci P. N. M. actualiter wyliczoną; obligując Jmpana Jana Przebendowskiego Podskarbiego WW. Kor. aby te szescset Talerow cur. mon. ex proventibus Rzeczypospolitey jako nayprędzey Skarbowi JE. Kr. Mci P. N. M. za pokazaniem y odebraniem tey przytomney assekuracyi Naszey oddał, y tę wygodę in publicum oświadczoną incunctanter bonifikował. ~ Co iż Stany Rzeczypospolitey przy dokumencie Satisfactionis circa calculum Jmpanu Podskarbiemu WW. Koronnemu pro soluto przyymą, praesentibus upewniamy; y dla większey wiary przy zwykłych pieczęciach własnemi na to Rękami Naszemi podpisujemy się. w Karlsbadzie d. 19. Junij 1717. — Bokum Biskup Przemyski Podkanclerzy Koronny L. S. ~ = Jan Szembek Kanclerz Wielki Koronny L. S. —

82.)

82.) Memoryał albo Supplement do Instrukcyi — — Jmp^n Gruszczyńskiemu Dworz. y Kommissarzowi Jego Kr. Mći daney w Karlsbadzie d. 19. Junij 1717. ~.

Jeżeliby Jmćpan Feldmarszałek Szeremett sam przez się lub Officyerow swoich, albo innych ludzi wywiadował się, o trakcie Marszu swego z Woyskami z Polski do Moskwy; w takim razie Jmpan Kommissarz powinien odpowiedzieć asseverando, że ma naznaczone do przeprowadzenia tych Woysk trakty: a tym czasem anticipative powinien się Tenże Jmpan Kommissarz znosić cum primoribus Woiewodztw quà transeundum est, porozumiawszy pierwey krztałtnie intencyą Jmp^a Feldmarszałka Szeremetta, ktorędyby zmierzać chciał y dokąd? toż dopiero może się Jmpan Kommissarz, praevia tali cointelligentia, wydać przed Moskwą ktorym traktem te Woyska będzie miał prowadzić! ~ " —. ~ " —. ~

83.) Kopia Ordynansu Carskiego do Szeremetta przysłanego z Paryża d. 18. Maji 1717. Anno.

Panie Generale Feldmarszałku! Ponieważ od Króla Jmci Polskiego y Rzeczypospolitey umyślnie do Nas przysłany Jmp. Poniński Starosta Kopaniecki, dla domożenia się o wyprowadzenie wszystkich Woysk Naszych z Polski; dla tego potwierdzamy przedtym wyprawione do Was Nasze Ordynanse y roskazujemy: aby jak nayprędzey ruszać się, y maszerować ku naszym granicom, y będąc w tym marsie zachować dobry porządek, żeby Obywatelom Rzeczypospolitey niebyło ruiny. ~ Y dla tego należy Wam potrzebować od tey Rzeczypospolitey Kommissarzow, z ktorymi dla lepszego porządku znosić się, ktorymi traktami iść?; y ponieważ już przyszła letnia pora, dla tego nienależy Woysk naszych stawiać po Dworach, Miastach y Miasteczkach, Wsiach, ale żeby w polu stanowiły się, y dla lepszey wygody Obywatelow iść na dwie czyli na trzy Kolumny; y potwierdzam tego doglądać aby żadnego furażowania, pretendowania prowiantow niebyło, y żadney zniewagi Obywatelom nieczyniono. ~ Jeżeliby przed Wami jakie skargi na kogo z woysk Naszych były o jakie nieporządki y ruiny; aby uczynić sprawiedliwość według Artykułow Woyskowych, y żeby oddane było to w czym kogo ukrzywdzono: y te do Swojey Kommendy należącym inszym Generałom, abyście potwierdzali Ordynanse. ~ " —. ~ " —. ~ " —.

84.) Copia Literarum Sacrae Regiae Majestatis, ad Summum Pontificem. ~

Post oscula Beatorum pedum Sanctitatis Vestrae, Mei Regnique ac Dominiorum meorum humillimam commendationem. ~ Virtutes ac miracula Beati Joannis a Cruce primi Carmelitae Discalceati, quae jam in Acta relata et /: uti audio:/ non obscuris

testim

– – testimonijs et auctoritatibus rite recteque asserta fuere, cum Supremo Apostolicae sedis judicio subijciantur, ut infallibili Sanctitatis Vestrae oraculo locupletentur; atque ad Majorem gloriam Dei, qui mirabilem eò Se clarissimis argumentis declarare voluit, ut honor et cultus erga Ipsum Beatum Virum magis magisque in orbe universo ac praesertim in Regno Meo promoveatur: Supplicandum esse censui Sanctitati Vestrae, ut per solenne Decretum, tam Illustrem coeli Civem in Sanctorum numerum quantocyus adscribere velit. ~ Etenim cum Sanctitas Vestra humillimae Supplicationi meae Clementissime annuere dignabitur; uberiorem a Deo benedictionem Mihi Regnoque Meo Ejusdem Beati Joannis patrocinio sperare licebit. ~ Ego vero tanto beneficio auctus, diuturnum ac felix Christiani Orbis regimen Sanctitati Vestrae apprecari non praetermittam: ac interim filiali cum observantia maneo. ~ Dabantur Carolinis Thermis in Bohemia d. 29. Junij A° 1717.

85.) Kopia Listu Jmciß° Kanclerza WW. Kor. do JX.a Biskpa Wileńskiego. z Drezna d. 25. Septembris 1717. Roku.

Bardzo żałuję, że tak prędki odjazd WmmPana y Dobrodzieja z Kruszyny, odiął JeyMci Pani Wojewodzinie Dobrodzieyce y Żonie moiey kochaney konsolacyą desideratissimae Onegoż praesentiae; y obawiam się, aby to oddalenie Jego do alteracyi zdrowia obudwom okazyi niedało. ~ Nieprzestawam jednak extendere vota pro incolumitate WmmPana y Dobrodzieja: któremu za doniesioną przestrogę z Litwy uniżenie dziękuję, y zaraz ją deferre JEgo Kr. Mći pro stimulo ac motivo jak nayprędszego do Polski ztąd powrotu Jego nieomieszkam: oraz o kontynuacyą dalszey korrespondencyi ze Mną supplikuję WmmPanu y Dobrodziejowi, vicissim o wzajemney punktualności z Mey strony certificando. ~ Względem kombinacyi Gdańska z Moskwą, niemniey o wyyściu Oneyże z Polski, żadney jeszcze dotąd niemamy pewności: Car Jmc 19. praesentis w Berlinie stanął: gdzie Ministrowie przytomni momentis interessow publicznych invigilant; a zatym spodziewać się in dies należy wiadomości ztamtąd day Boże jak naypożądańszey; którey natychmiast po odebraniu kommunikować WmPanu y Dob. non intermittam. – A teraz obligatissimo cultu et affectu piszę się etc. ~

86.) Kopia Listu JmcipA Kanclerza WW. K. do JmX.a Biskpa Chełmskiego. z Drezna d. 25. 7bris 1717. Roku. ~

Jak pięknego zakończenia chwalebney funkcyi WmmPana Coronationis Obrazu Matki Przenayświętszey, ex corde winszuję WmmPanu: ~ którego expedycyą, stanąwszy tu we Wtorek przeszły, oddałem zaraz JmcX.a Nuncyuszowi niewypowiedzianie ukontentowanemu z odprawionego tanta solennitate pomienionego Aktu: deklarował in instanti posłać to do Rzymu ad plausum WmPana. ~ Ja zaś y z tego = partyle

partykularnie satisfactus jestem, żeś Wmmpan regalizował tamte mieysce święte przy odjeździe swoim; zkąd za tę Jego przysługę obfitego desuper na cały Dóm Nasz błogosławieństwa przy Łasce Boskiey spodziewam się. ~ o Sprawie Wmmpana cum Regularibus mam dobrą pamięć; y zaraz da Bóg jutro z rana o godzinie ósmey będę miał hac in parte konferencyą z Jmcią Xiędzem Accorambonim. Interea, możesz Wmmpan mieć animum quietum in hoc negotio, które Ja do skutecznego poparcia omnimode na się biorę. ~ My tu jeszcze dotąd żadney niemamy wiadomosci względem kombinacyi Gdańska etc ut supra w Liście pierwszym. ~

87.) Kopia Listu Jmcipana Kanclerza W. K. do Jmpa Kleysta. ~ z Drezna d. 25. 7bris 1717. ~

Powróciwszy z Polski ad Latus Jego Królewskiey Mości, zastałem tu List Wmmpana cum requisitione Reskryptu in favorem Jego do Gdańszczan, querimonijs indebitis przeciwko Jmpanu Dembowskiemu Sekretarzowi JE. Kr. Mci napełniony! ~. Rzecz prawdziwa, że z inszemi wielu papierow podpisanych Manu Principis, przestał Mi był ten Reskrypt Wmpana Jmp. Dembowski do pieczęci; ale będąc natenczas in praecinctu drogi do Dworu, a niechcąc exponere tey expedycyi incertitudini poczty do Berlina, odłożyłem ją aż na to mieysce: zkąd zapieczętowany do Wmpana ordynuję. Krzywdę zaś wielką czynisz Wmmpan pomienionemu Kawalerowi, przez tak niesłuszną o Nim opinią swoję! ; bo jako zwykł zawsze pro innata realitate sprawować cuncta do Swey obligacyi pertinentia, tak y w tym interessie assekurować mogę, że niemiał żadney przyczyny ad partialitatem: przeto godna rzecz, abyś Mu Wmpan doskonałą uczynił Satysfakcyą, y wrócił niewinnie dotknięty honor Jego; bo ani z stroną przeciwną Wmpanu znasię, ani z Nią korresponduje, ani jura Cancellariae wyciągał, których tu od nikogo niebiorą, y od tego instrumentu żadnych niewzięto ani pretendowano. ~ Co pro exigentia okolicznosci wyraziwszy, piszę się etc. ~.

Lit. A.

88.) Traduction de Memoire de l'Ambassadeur de Sa Majesté Imperialle. ~

L'Ambassadeur de l'Empereur le Comte de Virmond a eu l'honneur de rapporter à Sa Majesté le Roi de Pologne: = 1.) Les Instances de Sa Majesté Imperialle et Catholique, pour que Sa Majesté le Roy de Pologne veuille porter la Republique à entrer reellement dans la guerre contre les Turcs, et à satisfaire enfin aux conditions de la Ligue sacrée; à fin de donner par là occasion à Sa Majeste Imperialle et Catholique de contribuer aussi de son coté aux avantages de la Republique dans les conjonctures presentes et futures. ~ " —. 2.) Des plaintes de ce que la Rep

-„- Republique souffre que tant de monde passe du coté des Turcs et des Rebelles à Chocim; de sorte qu' outre que beaucoup s'en sont deja jettés dans l'armée Turque, on pourroit enfin avoir à craindre meme une irruption dans les Etats de l'Empereur: et qu'ainsi bien loin que la Republique remplisse les devoirs du Traité, l'ennemi se trouve secourû et renforcé; de maniere, que les frontieres n'ayant pas eté gardées malgré la declaration qui en a eté donnée par ecrit et malgré les ordres que sans doute Sa Majesté en a donnés, on ne pourra prendre en mauvaise part, et l'on devra regarder comme une preuve d'amitié d'un bon voisin, si Sa Majesté Imperialle remplissoit et executoit les obligations de la Republique en prenant les mesures necessaires pour la sureté de ses Etats, et en faisant garder elle meme les confins pour en detourner tous les dangers de cette nature. ~„ — 3.) Touchant le payement des Mois Romains; et finalement des protestations de l'amitié sincere et de l'estime que Sa Majesté Imperialle et Catholique a pour Sa Majesté le Roy de Pologne; qu'on est pret d'en donner des preuves reelles et de s'entendre d'avantage là dessus en s'expliquant plus particulierement. etc. ~„ —. ~„ —

89.) Traduction du Protocol de la Conference entre MM.rs les Ministres du Cabinet de Sa Majesté le Roy de Pologne et M.r l'Ambassadeur de Sa Majesté Imple le Comte de Virmond tenüe à Dresden le 18. d'Aout 1717. ~

M.r l'Ambassadeur de l'Empereur, ayant dans une audience du Roy rapporté plusieurs choses, sur les quelles il souhaitte d'avoir une resolution; et Sa Majesté l'ayant adressé à son Conseil du Cabinet; il s'est rendu ce matin chez M.r le Veltmareschal Comte de Flemming au quel, en presence des Ministres du Cabinet et d'Etat MM.rs de Vatzdorff et Baron de Manteuffel, il a delivré un Memoire sans signature et dont Copie est ci-jointe sub A., dans lequel il repete en bref ce qu'il avoit representé de bouche à Sa Majesté et il a eclairci plus amplement les trois points contenus dans ce memoire. ~„ —. Les Ministres du Roy ont repliqué en protestant d'abord; que rien ne feroit plus de plaisir à Sa Majesté que d'en pouvoir faire en toute occasion à Sa Majesté Imperiale, et sur tout de s'entendre et de s'expliquer là-dessus plus particulierement avec Elle. – mais quand aux points susdits, qu'il seroit necessaire à l'egard des deux premiers d'en donner part aux Senateurs Polonois qui se trouvoient icy; afin que suivant la coutume usitée jusqu'icy ils en pussent deliberer avec Eux, et concerter ensuite ensemble une resolution. ~ Ce que M.r l'Ambassadeur a approuvé. ~„ —. Ensuite les Ministres du Roy lui ont dit; que Sa Majesté les avoit informée que M.r l'Ambassadeur luiy

lui avoit assuré, que Sa Majeste Imperiale etoit intentionnée particulierement = =par rapport aux affaires du nord de preter la main à Sa Majesté; afin qu' à la paix future du Nord Elle parvienne à Sa satisfaction. ~ „ —. Mr l'Ambassadeur a repondu; qu'en effet il en avoit fait mention à Sa Majesté, en l'assurant que si Elle vouloit confier Ses souhaits à cet égard et s'expliquer sur la maniere du concert à faire pour en obtenir l'effet, Sa Majeste Imperiale seroit prete à tout.

=Les Ministres du Roy ont repliqué: que depuis long tems la Cour de Vienne etoit deja informée par Mr le Comte de Wackerbarth des pretensions de Sa Majesté par rapport aux affaires du Nord; mais qu'à l'egard d'un concert à faire, il seroit principalement necessaire, que l'Empereur qui comme Médiateur futur aura sans doute deja toutes les informations requises, fit confidence au Roy des pretensions de chaque Puissence de la Ligue du Nord, afin de mettre Sa Majesté en etat de dire son sentiment sur la maniere, si et jusqu'où chacune pourroit parvenir à son but, afin que la paix puisse etre retablie dans le Nord. ~ „ —. Mr l'Abassadeur a repondu: qu'il etoit non seulement question icy de ce que l'Empereur auroit à faire comme Empereur ou comme Médiateur, mais aussi de quelle maniere Sa Majesté Imperiale comme Archiduc d'Autriche pourroit s'entendre avec Sa Majeste comme Roy de Pologne et comme Electeur de Saxe, afin de se procurer des avantages reciproques. ~ „ —. Les Ministres lui ont representé là-dessus: qu'ils attendoient quelques ouvertures à cet egard de Sa Majesté Imperiale, au moins par rapport à son propre but; puisque sans cela Sa Majesté etoit dans l'impossibilité de savoir sur quoi dresser le projet qu'on lui demande, ne pouvant deviner si dans la stipulation des pretensions reciproques /: ce qui sera le bût principal de ce concert :/ on doit faire reflexion par exemple aux vües particulieres que Sa Majesté Imperiale a peut-etre dans l'Empire, des quelles on n'a icy aucune connoissance; ou aux affaires d'Espagne et d'Italie dont on n'a icy qu'une idée generale; ou sur la guerre du Nord, et dans celle-là, soit sur les Alliés du Nord, soit sur le Roi de Suede, soit sur quelque autre puissance, ou soit enfin sur quelque acquisition à procurer à l'Empereur meme à la paix future! ~ Mais qu'on pouvoit en attendant assurer à Mr l'Ambassadeur; que le Roi a les mains libres, et que Sa Majesté est prête à prendre sur toutes ces sortes d'affaires des mesures avec Sa Majesté Imperiale, pourvu qu'elle s'en explique confidemment; d'autant plus que le Roy est non seulement porté par son propre interêt et par son inclination à se mettre bien avec l'Empereur, mais aussi que Sa Majesté ne se trouve dans aucun engagement avec ~~une~~ auc= puissance dans le monde, qui pourroit l'en retenir

ou dont

=,. = ou dont on n'ait deja fait une confidente communication à Sa Majesté Imperiale.

90.) Traduction de la Resolution donnée à Mr. le Comte de Virmondt. ~ Dresden le 22. d'Août 1717. ~,, —

Les Ministres du Cabinet de Sa Majesté Le Roy de Pologne ont tres-humblement rapporté à Sa Majesté la reponse, qu'il y auroit à faire à Mr. le Comte de Virmondt. ~

=1o.) Que le Roy ne doute pas que Sa Majesté Imperiale ne conçoive elle-meme le triste etat où se trouve reduit le royaume de Pologne, tant par une guerre qui a durée tant d'années que par les troubles interieurs à peine encore appaisés: et si ce Royaume embarassé actuellement par le sejour des troupes etrangeres est en pouvoir de satisfaire aux conditions de la Ligue sacrée, quelque envie qu'ait le Roy d'y disposer les Etats de la Republique? ~ et s'il n'est pas plutôt à craindre que si le sejour onereux de l'armée Russe, qui couvre tout ce Royaume, ne cesse au plutôt, il n'en naisse que des suites facheuses et des troubles nouveaux et interieurs. ~ Qu'en outre Sa Majesté Imperiale ne sçauroit ignorer, qu'en conformité des dernieres Constitutions, le Roy etant absent ne peut prendre aucune resolution dans les affaires qui regardent le Royaume; et que lorsqu'elles sont de l'importance de celles dont il est question, il faut les regler par une Diete dans les formes: que Sa Majeste se persuade que Sa Majesté Imperiale voudra mettre tout cela en consideration et tacher plutot de fournir les moyens de lever les sudits obstacles le mieux et le plus promptement qu'il est possible: au quel cas le Roy sera non seulement prêt a les seconder de toute la puissance, mais Sa Majesté croit aussi que rien ne lui fourniroit une meilleure occasion de donner des preuves de ses bonnes et sinceres intentions et de seconder les vües de Sa Majesté Imperiale. ~ ,, —. = 2o.) pour ce qui concerne la garde des frontieres Polonoises, pour empecher que beaucoup des malintentionnés n'aillent aux Turcs par le Pays de la Republique; Sa Majesté se rapporte à cet egard aux ordres qu'Elle a donnés au Grand General, lesquels non seulement ont eté communiqués à Mr. l'Ambassadeur mais aussi executés par le sudit Grand General autant que les forces de la Republique lui en ont fourni les moyens. ~ Mais les forces de la Republique et son Etat oppressé n'etant que trop connu à Sa Majesté Imperiale, le Roy espere qu'en cette consideration, Elle excusera d'autant plus aisement, si la Republique n'a pas entierement satisfait à ses engagements, que ultra posse et vires nemo tenetur; et que Sa Majesté Imperiale se persuadera non obstant que le Roy pressera MMrs les Senateurs, afin qu'ils s'expliquent d'avantage sur cet article, et afin qu'on fasse des dispositions à cet egard pour pouvoir dans la suite =

repond

repondre aux desirs de sa Majesté Imperiale. ~ „ —. 3°) Quant aux mois-Romains; que le Roy avoit à cet egard fait donner une ample instruction à Mr le Comte de Wackerbarth son Ministre à la Cour de Vienne: qui en avoit aussi deja fait les representations necessaires, aux quelles on se rapportoit croyant superflu de les repeter icy. ~ „ —. Finalement, que le Roy est obligé à Sa Majesté Imperiale des protestations d'amitié et d'estime qui lui ont eté faites de sa part; qu'il assure Sa Majesté Imperiale que rien ne lui fera plus de plaisir que de trouver les occasions de pouvoir lui donner des preuves reelles de son amitié sincere et de son estime reciproque: en vüe de quoi le Roi est prêt d'entrer avec Sa Majesté Imperiale dans un Concert non seulement pour resserrer d'avantage les liens naturels de leur amitié, mais pour mettre au jour avec d'autant plus d'effet son zele et sa bonne intention pour avantager de toute maniere les interets de Sa Majesté Imperiale; pourvû que de son coté Sa Majesté veuille en donner des informations plus precises que celles qu'on en a eües jusqu'à present. ~ ..

91.) Responsum a Sacra Regia Poloniarum Majestate Illmo Dno Comiti de Virmondt Sae Caes. Reg. Mjstis Legato datu ex Cancell. Rni minori. d. 3. 7bris 1717. Dresdae.

Quoad primum. ~ Quemadmodum Sacrae Caesareae Majestati, circa religiosam Sacrae Regiae Majestatis Domini Nostri Clementissimi in manutenendo sacro foedere observantiam et sinceram in eo promovendo intentionem, nullum subesse potest dubium; ita de summa aequitate Sacrae Caesareae Majestatis, persuasum sibi habet Sacra Regia Majestas Dnus Nr. Clmtmus; quod facta justa reflexione super statum Reipublicae bello Suetico adhuc implicatae, Eandem rationabiliter inchoando novo bello contra quemvis alium hostem induci non posse agnoscet. ~ Quocirca, quam primum Sacra Caesarea Majestas Regnum Poloniae a praenominata hostilitate Regis Sueciae liberum ac securum reddere Authoritate sua dignabitur; illico Sacra Regia Mjstas, convocatis Reipublicae Statibus, circa realem belli contra Turcas accessum, serio ac indilate Se allaboraturum declarat. ~ „ —. Quoad secundum. ~ Juxta datam in scripto declarationem, data quoque fuerunt praecisa mandata Supremo Duci Exercitûs, pro impediendo transitu insolentis militiae Polonae ad signa Turcica seu perduellia confugientis; et re ipsa juxta varias relationes Campi Ducum et Commendantis Camenecensis, plures ex transeuntibus fuerunt capti et debite castigati, plures retro ire coacti, et Confinia Regni in bona custodia sunt constituta: nihilominus Sacra Regia Majestas iterata mandata daturam se offert ut nihil simile contingat, de quo

Z. — de quo Dominus Legatus juste conqueri valeat. ~. Locus Sigilli. ~ Ad mandatum Sacrae Regiae Majestatis Domini Nostri Clementissimi, Franciscus Thadeus Krotoński Dapifer Bractaviensis S.ae R.ae M.tis et minoris Sigilli R.ni Secretarius m.p.

92.) Copia Brevis Apostolici ad Regem Hispaniarum. ~" —. ~". —.

Charissimo in Christo Filio Nostro Philippo Hispaniarum Regi Catholico! ~.

Clemens PP. XI.

Charissime in Christo Fili Noster, Salutem et Apostolicam benedictionem. ~ — Cum ex ijs quae Majestas Tua non semel Nobis significanda curaverat, minime ambigeremus, bellicas naves a Te /: Nobis enixe flagitantibus :/ adornatas, insigne ac validum hoc anno subsidium Christianae Classi adversus Turcas instructae laturas esse; facile adduci potuimus ut crederemus, immo et ad Tui laudem Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus palam ac fidenter in Consistorio Nostro denuntiaremus, quod Tuo similiter Nomine ad Nos deinde allatum fuit, easdem scilicet naves jam solvisse atque ad publicam causam juvandam, quemadmodum Nobis saepe pollicitus fueras, in Orientem properare! ~. Id porro eo proclivius credidimus quo anxius illud exoptabamus, cum satis Nobis perspectum esset Classem praedictam, tametsi hactenus Christianae rei causam strenue ac fortiter egerit, commissis tamen nuper in Aegeo mari cruentis praelijs fessam, ejusmodi suppetiarum adventum summopere praestolari. ~ Hinc Majestas Tua abunde conjiciet; quàm inexpectatus, quàm molestus ac vere acerbus Nobis acciderit qui postremis hisce diebus increbuit rumor, Naves illas Tuas, non eum quem Nobis renunciari feceras sed alium plane cursum tenuisse, a promissis Tuis longe diversum; ex quo non solum nullum Orthodoxa Religio auxilium sperare posset, sed plura potius ac sane gravissima detrimenta metuere. ~. Fatemur quidem, inustum Nobis ex hoc nuntio dolorem ea Nos hactenus lenivisse ratione, quod res ab eximia pietate Tua Tuaeque promissionis fide imo et a Catholici Regis officio in tanto laborantis Ecclesiae discrimine maxime aliena, sermonibus licet et querimonijs plurimorum confirmata, integram adhuc fidem mereri non valeret. ~ Quia tamen in adeo communi ac ubique jam vulgata hujusmodi rei fama vereri cogimur, ne paucorum hominum fraude ad noxium illud ac plane exitiale quod jam suscepisse diceris consilium ineundum tametsi invitus ac nolens adductus fueris; sincera paternaque Nostra in Te charitas non patitur, ut in tanto non existimationis modò sed etiam animae Tuae periculo labia Nostra contineamus. ~ Quis enim non videt, quantis fieres apud Regem

Regum

Regum rationibus obnoxius et quanta famae Tuae labes haereret, si Consi= liarij Tui id abs Te extorquere potuissent ut publicam causam desereres, ut Chri= stianae Religionis pericula negligeres; ut destinatas sacro bello ad Sacrae Ecclesiae praesidium copias et arma aliorsum converteres; et a Te Ipso quodam modo abiens, datam iterum ac saepius Nobis fidem imo potius Omnipotenti Deo qui non irridetur et Cujus Nomine sponsiones Tuas accepimus, non praestares. ~ Horrendas illi quidem divinae Ultionis animadversiones sibi accessersent, si aut quamvis offensionum obtentu, aut privatis studijs impulsi, Majestati Tuae Authores essent tam praeposteri Consilij; quod Regij Tui Nominis claritatem violaret; quod Pastoralis muneris Nostri pro tuenda re Christiana operam et conatus eluderet; quod denique Deus terribilis apud Reges terrae inultum esse non sineret. ~ Quas enim offensiones memorare possent Ministri Tui, ut Dei causam posthabendam suaderent? Quas rationes adducere valerent, quae Catho= licae Religionis bono, divinae gloriae incremento, ac urgenti Christianae Reipublicae necessitati anteferri deberent? ~ Numquid a Christo fractam fidem aut acceptas injurias causari possent, ut Ei itidem frangi fidem Ejusque Nomen et jura debito praesidio destitui posse contenderent? ~ Vehementer itaque Majestatem Tuam ro= gamus et in Domino obsecramus, ut quae Tibi hacterus libera plane voce sed paterno affectu explicavimus, pro singulari Animi Tui aequitate atque prudentia serio Tecum expendas: Reipublicae, Ecclesiae, Religionis pericula circumspicias; ac Nos potius qui Tibi parentis et quidem amantissimi loco sumus vera et salu= taria suadentes, quam filios diffidentiae qui terrena tantum sapiunt, ac non tam Amplitudinis Tuae cupidi quam laudis inimici, consilia in speciem utilia sed re vera perniciosissima suggerunt, audire velis: eamque postea suscipias delibera= tionem, qua omnibus in eo quo erant statu relictis, aut si quae innovata fuerint in eum itidem quo erant statum restitutis, gloriae Tuae dispendio, Tuae insu= per conscientiae discrimini, tranquillitati publicae, bonorumque tandem omnium querelis consultum sit. ~ Plura de hoc eodem argumento cognosces ex Venerabili Fratre Pompejo Archiepiscopo Neocaesareo Nuntio apud Te Nostro; Cui ut benignas aures pro more Tuo praebere digneris a Te petimus. ~ Nos interim a Deo Opti= mo Maximo in Cujus Manibus sunt corda Regum accurata prece flagitare non desinemus, ut vocibus et monitis hisce nostris vim ac robur infundat flectendi Majestatis Tuae mentem ad ea consilia, quibus Coelestis in Te beneficentiae fontem

non

L. - - non intercludas sed uberiorem in dies ad perennem Regni Tui felicitatem concilies: Tibique Pontificiae Nostrae charitatis pignus Apostolicam benedictionem amantissime impertimur. ~ Datum Romae apud Sanctam Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die XXV. Augusti 1717. A°, pontificatus Nostri decimo septimo. ~

93.) Copie de la Lettre de son Excellence Msgr le Grand Chancellier à Msgr le Feldmareschal Fleming. à Kruszyna le 27. d'Août 1717. —. ~. —..

Etant de retour de Wieliczka, je trouve icy les deux lettres que Votre Excellence m'a fait la grace de m'ecrire le 14. et le 22. de ce mois. ~ Je suis infiniment obligé à votre Excellence pour cette bonté particuliere qu'Elle a bien voulu me donner part par une Stafette de la grande victoire que le Prince Eugene a remporté sur les Turcs. ~ Cette nouvelle m'a fait asurement bien du plaisir par touttes les raisons. J'en remercie Dieu et je fais des voeux, que Sa Majesté Notre Roy et notre Patrie en profitent comme Nous avons lieu de l'esperer. ~ „ —. Pour ce qui regarde le contenu de l'autre Lettre, Votre Excellence verra dans cette reponse que je prends la liberté de lui adresser, ce que j'attends M.r l'Eveque de Cujavie qui viendra en ce temps ici et Nous pourrons partir ensemble. ~ Je suis cependant avec tout le respect.

94.) Copie de la Lettre de S. E. Msgr le Grand Chancellier, à M.r l'Abbé Accoramboni. à Kruszyna 27. d'Août 1717.

Voici la Copie de ma reponse à la Lettre de M.r Zaleski. ~ Vous la communiquerez à son Excellence Monseigneur le Grand Mareschal de la Couronne et à M.r Puchet. ~ Le meilleur et le plus court est, que Sa Sainteté fasse expedier la Coadjutorie d'Olive et pour l'Abbaye de Wagrowiec en faveur de dit M.r Zaleski, et pour celle de Paradis en faveur de M.r Tarlo: car vous voyez bien même par ce que le dit M.r Zaleski a ecrit les suites facheuses qu'il faut absolument prevenir. ~ Recommendez cette affaire à son Excellence Monseigneur le Grand Mareschal, qu'il en parle à S. E. Msgr le Nonce; car il faut faire toutes les diligences pour soutenir le droit incontestable du Roy. ~ Je suis etc. ~. —„ ~. —„ ~.—„

95.) Copia Responsi Illmi Dni Supremi Cancellarij Regni ad Literas Perillustris et Rndmi Zaleski ex Polonico idiomate translati. ~ Kruszyna d. 1. 7bris 1717. Ano.

Posteaquam ad breve tempus ab Aula huc Me contuleram, Rndmae Domntnis Vrae Literas recepi. ~ Nihil minus tamen sperabam quam ut Rndma Dntio Vestra, ad Literas S.e R.e Mjstis ad se directas, Eidem nonnisi compellatione Mei satisfacere constituerit. ~ Puto memoria tenere Rndmam Dntnem Vram, quo affectu Ipsi

circa

circa adipiscendam Coadjutoriam Abbatiae Olivensis assistere non intermisi: parem quoque promptitudinem erga Suam personam intuitu expeditionis Abbatiae Wągrovicensis Eidem demonstravi: paratus et ultra meam Ipsi omnimodam testari propensionem circa aequitatem. Cum autem nunc agitur de jure Sacrae Regiae Majestatis atque Reipublicae, ad cujus manutentionem, praeter antiquas Leges et Constitutiones, novissimo Tractatu Varsaviensi, seorsivis juramentis, omnes Ministri Status obligati sumus; cum praeterea pro certo Mihi constet de firmissima intentione Sacrae Regiae Majestatis integre tuendi ejusdem juris patronatus, signanter ad praesens intuitu Abbatiae Paradisiensis, quae in antecessum nemini unquam absque nominatione Regum Poloniae conferebatur; cum insuper nota mihi sit Ipsique etiam, Curiae Romanae optima dispositio justam satisfactionem hac in parte Sacrae Regiae Majestati et Reipublicae praestandi, quod etiam Reverendissimam Dtnem Vestram hactenus latēre non debet; pro conscientia et amicitia mea erga Rndmam Dtnem Vrām, teneor Eidem clare ex solita mea realitate insinuare: non posse ullomodo Rndmam Dtnem Vrām lucrari dictam Abbatiam Paradisiensem; quinimo, si et in quantum Rndma Dtio Vra hactenus tritam viam suam continuare et inani spe nunquam practicatorum eventuum pasci voluerit, vereor omnia ne dolendo casu amittat, eo praesertim tempore quo sub favore praesentis Gratiae Principis Coadjutoria Olivensi et Abbatia Wągroviensi secure gaudēre posset. Nam Reverendissimus Abbas Olivensis negotium Romae jam determinatum ullatenus variare nequit; Sanctissimo ad instantiam Regiam circa eandem jam collatam Coadjutoriam conservare Rndmam Dtnem Vrām volente: Abbatiae vero Praemetensis exemplum incompetenter a Rndma Dnatione Vestra citatur; dispares namque sunt a prioribus modernae temporis circumstantiae; nec Romana Curia ob interesse privatum Reverendissimarum Dtonum Vestrarum, inanibus tricis cum Sacra Regia Majestate et Republica implicari cupiet, circa visibile et palpabile jus Patronatus Abbatiae Paradisiensis. „Velit igitur Rndma Dtio Vra pro Sua prudentia in hisce, quae Sibi tam pridem ab Aula et Romana Curia salubriter proposita sunt, absque ulteriori tergiversatione morem gerere, non amplius fidendo incertis quibuslibet in contrarium suffragijs: suadeo Revrdmae Dtioni Vrae committere totaliter sortem suam voluntati et gratiae Sanctissimi ac Sacrae Regiae Majestatis quam coepta infeliciter prosequi; aliàs negotium hoc longius protrahi non potest. Nollem autem hac de causa

Rndmam

—"— Reverendissimam Dominationem Vestram videre maxime patientem, quò non praecipitet Ipsum renitentia, quae possessorum et speratorum certorum, avertant Superi, amissionem Eidem causaret. ~ His in omni confidentia expressis maneo.

96.) JEmc Pan Kanclerz Wielki Koronny do Xcia Biskupa Krakowskiego, z Kruszyny d. 2. 9bris 1717. ~

Przysłał Mi tu JX. Biskup Chełminski MMPan ostatni List Waszey Xcey Mości u Siebie pisany; w którym doczytałem się Łaski y affektu W. Xcey Mci ku mnie y osobliwych expressyy: za co uniżenie dziękuję. ~ Że zaś dla prędkiey znać Expedycyi tego umyślnego JmX. Biskupa Chełminskiego MMPana w drodze będąc, zda mi się niezewszystkim sufficiens dana facultas od Waszey Xcey Mości Dobrodzieja ad exercenda Pontificalia, ponieważ w niey niemasz wyrażonych Jchmciów Xięży Opatow, których na tę funkcyą, przyszłą Coronationis Obrazu Nayświętszey Matki Bożey spodziewamy się w Częstochowie praesentes; a do tego, iż zda mi się jest limitata tylko ad ordines conferendos Zakonnikom: obawiam się tedy abyś Jchmc XX. Biskupi y Opaci tamże protunc praesentes niemieli jakich skrupułow in ipsa functione progrediendi ad alia in praestanda assistentia do pomienioney Koronacyi. ~ Dla czego, ad evitandas aliquas difficultates, uniżenie upraszam Wey Xcey Mości, żebyś chciał in ampliori forma przysłać przerzeczoną facultatem. ~ Jm zaś rzetelniey Mi constat nietylko de zelo exemplari Waszey Xcey Mości ku honorowi Matki Nayświętszey, lecz oraz o affekcie Jego ku Imieniowi Mojemu; znając do tego szczerą moją, którą in antecessum świadczyłem zawsze y świadczyć pragnę Waszey Xcey Mości y należącym do Niego illimitatam do wszelkich usług promptitudinem, tym bardziey jestem securus że Wasza Xca Mość facultatem eandem w takich terminach zechcesz concedere Bratu Memu JmXu Biskupowi Chełminskiemu, jakoby in hoc Actu Coronationis chwała Boża, honor Nayświętszey Matki Jego, y naszego też Domu do tey Usługi obligacya, niemieli quidquam ad desiderandum. ~ Co wszystko in sensum doświadczoney Łaski W. Xcey Mci składając piszę się solita veneratione. ~.

97.) Kopia Listu Cara Jmci do JEgo Królewskiey Mości. z Gdańska $\frac{20}{31}$. 9bris 1717. Roku. ~

Nayiaśnieyszy y Naypotężnieyszy Królu y Elektorze, Bracie y Sąsiedzie, Kolligacie y Przyjacielu Nasz Naymilszy! ~ Kiedy po zakończoney z Miastem Gdańskiem tranzakcyi, Woyska Nasze są w Marszu ku granicom swoim; y gdy nieodbita potrzeba obliguje Nas do zostawienia małey kwoty ludzi Naszych w Państwach Waszey

Królewskiey Mości; a to dla tego, żeśmy kazali zaciągnąć marynarzów w Hamburgu y w Lubeku na usługę floty Naszey; którzy dla spóźnioney pory jesienney, tudzież aby w ręce nieprzyjacielskie niewpadli, morzem transportowani bydź niemogą, ani maią inney drogi do przeyścia tylko przez Państwa Waszey Królewskiey Mości: tedy zostawiliśmy w Polszcze przy granicy Brandeburskiey Generał-Majora Małuszkina z Reymentem Kawaleryi y z Batalionem Infanteryi, aby pomienionych Marynarzów których Mu przyszła przez ludzi z kommendy swojey konwojował ku granicom naszym niewracając nazad teyże Escorty; tak, iż ciż ludzie powoli wszyscy wyniydą: zostawiliśmy także w Toruniu y w Koronie po stu ludzi dla pilnowania Magazynów, które dla tychże marynarzów przysposobiono. ~ Dla tey tedy nieodbitey racyi, upraszamy Wey Kró. Mći po bratersku y przyjacielsku; abyś Was. Kr. Mość nietylko pozwolił zostać w Polszcze tym trosze ludzi póki przerzeczonych Marynarzów nieodprowadzą, ale też abyś Was. Kr. Mć raczył kazać wszelką im dać assystencyą o którą Poseł Nasz upraszać będzie Waszey Królewskiey Mości. ~ My też wzajemnie gotowi jesteśmy dać ukontentowanie Was. Kr. Mći w każdey okazyi. ~ A jako ta rzecz zmierza do wspólnego awantażu kolligacyi Nordskiey, /: bo gdyby Flota nasza niebyła należycie prowidowana w Marynarzów et per consequens niebyła w porze wyyścia na morze, cała kolligacya Nordska mogłaby ztąd napotym szkodować :/, tak spodziewamy się że Wasza Królewska Mość niebędziesz czynił żadney trudności w akkomodowaniu Nam tego żądania. ~ Zostajemy przytym etc. —„ ~. —„

98.) Ad Sacram Regiam Mjstem Regem ac Dnum Nsrum Supremum longe Clementissimum, Grso Friederico Gotthardo de Bulau Vero Nsro Internuntio, in Conventu Provinciali Regio Publico data Mitaviae d. 23. 9bris 1717. Instructio.

Cum Czareae Majestatis Generalis Commissarius belli Suae Altitudinis Ducissae viduae Curlandiae Supremus Aulae Magister Petrus Rumin Bestuschow, tenore specificationis annexae, intollerabile quid pro porrigendis et exsolvendis portionibus et rationibus ad proxime venturos sex menses hibernos ab hac Provincia exposcat, deinde autem et Nobis assecurationem fecit quod Sua Czarea Majestas hujusmodi praetensionem Nobis Clementissime remittere vellet; quoniam vero Nos non certiores esse possumus quod posthac de Nobis exigi posset; ultra autem vires Nostras est, etiamsi totam substantiam nostram adhiberemus, illa persolvere: idcirco Dnus Internuntius Noster omni studio et fidelitate allaborabit, Sacrae Regiae Majestatis Domini Nostri Supremi Clementissimi Augustissimam Protectionem afflictissimae huic Provinciae

suppl

-„-: supplex expetere; quò gravißima et toti Provinciae minitans ruinam contributio deprecari, et nostra provincia de Suae Czareae Mjstis copijs evacuari poßit. ~ —„ —. 2º.) Nec minorem sollicitudinem Dnus Internuntius Noster adhibebit; ut multiplicata angaria, militumque tractus et retractus, quibus homines et equi perditum eunt, aboleantur: siquidem per tot annorum seriem Provincia haec maximum eorum detrimentum paßa est. ~„ —. 3º.) Omni labore quoque Dnus Internuntius Noster contendet, ut in casum quo Provincia haec haud totaliter evacuari poßet, Officiali Imperium habenti serio injungatur; provinciam hanc, ad evitandam omnem confusionem, ultra Conventa non aggravare. ~„ —. 4º.) Cum etiam Generosus Ordo Equestris neceßitate cogatur in casum devolutionis, de tali Regimine Ducatuum Curlandiae ac Semigalliae cogitare, per quod et in quo jura libertatis et praerogativae Nobilitatis et omnium incolarum tam in spiritualibus quam soecularibus inviolabilia et inconcußa maneant; nec minus operam impendere quomodo praetensionibus Altitudinis Suae Ducißae Viduae Curlandiae ratione Ejus vidui status satisfieri atque penitus e medio tolli poßit? ~. Hinc Dominus Internuncius Noster hoc negotium Sacrae Regiae Majestati Domino Nostro Clementißimo Inclytaeque Reipublicae, cum exhibitione constantis et inconcußae fidelitatis et subjectionis nostrae, uti Supremum et directum dominium super hosce Ducatus habentibus deferet, et omni cum devotione supplex obtestabitur; quô voluntatem et mandata Sua desuper impertiri Nobis dignentur. ~„ —. 5º.) Curam Suam quoque Dnus Internuntius Noster accomodabit; Clementißimam Resolutionem a Sacra Regia Majestate ante instantia hyberna expetere. ~„ —. 6º.) Si vero Dnus Noster Internuntius, antequam Iste ad Sacram Regiam Majestatem adire occasionem reperiet, Nostras subjectißime datas Literas supplices Ei porrigere poterit; praeterea vero cum Nobis Consiliarijs Regentibus et Generoso Ordine Equestri super omnia diligenter correspondebit: quapropter Ei felicißimum iter prosperrimumque expeditionem vivitus apprecamur. ~ Data in Conventu Regio Provinciali Publico. —.

99.) Do Trybunatu Koronnego za Imp. Unrugiem. z Drezna d. 25. 7bris 1717. Roku. ~

August Który etc. Wielebni, Wielmozni, Urodzeni, uprzeymie y wiernie Nam = mili! Zrozumieliśmy to z podaney załośney Urodzonego Zygmunta Unruga Starościca Wałeckiego Suppliki; jako ratione objectae blasphemiae z Instancyi Urº. Potockiego Pisarza Grodzkiego Gnieźnieńskiego, Sprawę przed dwiema laty intentowa[ł]

towaną, przegraną, z wynalezionych świeżo na obronę y podźwignienie Swoje= dokumentow, za wydanym ad Judicia Tribunalitia pozwem resuscitare atque reassumere umyślił. ~ Chcąc Mu tedy circa aequitatem w tak ciężkim honoru, życia y fortun upadku auxiliatricem z wrodzoney Naszey Klemencyi podać dexteram; usilnie żądamy po Uprzeymościach y Wiernościach Waszych, jakobyście w te nowe dokumenta ratunku strony kondemnowaney penitius weyrzawszy, totum negotium z jak naydoskonalszą wszystkich circumstancyy uwagą roztrząsnąć, zrozumieć y rozeznać raczyli. ~ Dogodzi się przezto Sprawiedliwości Swiętey z osobliwym ukontentowaniem Naszym ex parte Uprzeymości y Wierności Waszych: którym natenczas od Pana Boga dobrego życzemy zdrowia. ~ " — . ~ " — . ~ " —

100.) Do Xcia Jmci Prymasa sub data ut supra. ~

Nayprzewielebnieyszy uprzeymie Nam miły! Ma to bydź w świeżey pamięci Uprzeymości Waszey, jako przed dwiema laty Urodzony Zygmunt Unrug Starościc Wałecki, ex instantia Ur. Potockiego Pisarza Grodzkiego Gnieźnieńskiego, ratione objectae blasphemiae do Trybunału Koronnego przyzwany, tamże ciężkim na honor, życie y fortunę ferowanym Dekretem osądzony jest. — Że zaś pro naturali defensione Sui, takowe noviter wynalazł dokumenta, z których za wydaniem stronie przeciwney do Trybunału pozwu, sprawę pomienioną resuscitando, salwować się de integro ma nadzieję; justis desiderijs Onegoż w Supplice Nam podaney expressis Łaskawie idąc in suffragium; singulariter żądamy po Uprzeymości Waszey, abyś w te remedia defensionis Jego głębiey weyrzawszy, powagi Swojey Prymacyalney ad Subsellium Tribunalitium z skuteczną chciał wnieść interpozycyą, jakoby negotium pomienione z obron świeżych tym doskonaley discussum ac noviter decisum było. ~ Uczynisz to Uprzeymość Wasza niewątpiemy, za przytomną instancyą Naszą pro celebri zelo aequitatis; y przy Sprawiedliwości Swiętey Temu Szlachcicowi tam profunde in calamitatibus pogrążonemu, efficaciter ad emergendum dopomożesz. ~ Co geminatis vicibus Uprzeymości Waszey insinuando, dobrego natenczas Onemuż od Pana Boga życzemy zdrowia. — Dan w Drezdzie dnia XXV. Septembra 1717. Roku. ~

101.) Od Jchmc Panow Ministrow ad Latus JE. Kr. Mci znaydujących się do Trybunału Koronnego patrz stron. 65. a teraz do Xcia Prymasa sub data ut supra.

Jaśnie Oświecony Mci Mpanie y Bracie! Podał tu JE. Kr. Mci P. N. M., w ciężkim Swoim honoris, vitae, ac fortunae upadku, żałośną Supplikę o Łaskawy ratunek JP. Zygmunt Unrug Starościc Wałecki, chcąc ex noviter repertis documentis windykować się

=.=kować się z kondemnaty na sobie in causa objectae blasphemiae otrzymaney w Trybunale Koronnym; do którego parti adversae wydał in resuscitationem pozew.
=Jako tedy JEgo Królewska Mość P. N. M. po wysłuchanych informacyach w tey mierze, przez osobliwy List swóy, ad meliorem cognitionem atque decisionem, Trybunałowi Koronnemu totum negotium illud zalecić, y do Samego Wasz. Xcey Mci N. M. P. pisać o tym raczył; tak ex debita compassione super deploratissima sorte pomienionego Szlachcica, intramus do WW. Xcey Mci MMPana z uniżonemi prozbami: żebyś ad eundem finem in praefato Subsellio Powagę Swoją pro exemplari zelo aequitatis chciał skutecznie interponere. ~ Sami zaś profitemur, iż particulari cultu zostajemy. etc. ~" —. ~" —. ~" —.

102.) Od Jmpana Kanclerza WW. K. sub data ut supra.

Jaśnie Wielmożny Mci Panie Marszałku Trybunalski MWMPanie y Bracie! Na skuteczne podźwignienie upadłey nader sprawy swojey, świeże dokumenta wynalazłszy JmPan Unrug Starościc Wałecki, za wydanym do Trybunału Adversario pozwem, chcąc się ratować; circa Instantiales JEo Kr. Mci P. M. M. ad Subselliu WmmPanow in favorem sui obtentas, bierze y tey mojey za Sobą do WmmPana interpozycyi praesens monumentum. ~ Cokolwiek tedy w sprawie pomienioney, pro aequitate na tamtym placu, z powagi WMMPana in relevationem zgubionego prawie Szlachcica Tego conferri może; in virtute doświadczoney Łaski WmmPana ku mnie, pro et cum eodem uniżenie proszę: aby mógł uznać WmPana efficaciter Sobie propitium. — Co do własnych erga Personam WmPana obligacyy moich, zawsze referować gotow będąc, piszę się distincto respektu. ~" —. ~"

Jaśnie Wielmożny Mci Xiężę Vice-prezydencie Trybunału MMPanie y Bracie! Po wynalezionych świeżo dokumentach ratunku swego z cięźkiey honoru, życia, y fortun straty, JmPan Unrug Starościc Wałecki, za wydaniem do Trybunału Adversarżowi swemu pozwu, resuscitando negotium gdy się ab objectis w Sądzie WmPanow ad emundationem explikować będzie; aby w Łasce, powadze, y Protekcyi WmPana przy świętey sprawiedliwości mógł znaleść propitium numen; niesie za Sobą przytomną Moją uniżoną do Niegoż prozbę. ~ Któremu wszelaką dobroczynność hac in parte circa aequitatem oświadczoną, /: abyś WmPan był o mnie persuasus iż nieomieszkam zawsze mereri :/, assekurując, piszę się z powinnym respektem etc ~" —. ~" —. ~" —.

=Do Jchmc Panow Deputatow Trybunału. Wielmożny MPanie y Bracie! Lubo JmcPan Unrug Starościc Wałecki, pro restitutione sprawy swojey in integrum respectu objectae blasphemiae, w Sądzie Prześwietnym WmPanow circa aequitatem

nadzieję

nadzieję ma w świeżo wynalezionych na obronę Swoją dokumentach; aby jednak przy skuteczney Protekcyi Wmpana za przytomną uniżoną Instancyą Moją res Suas perditas podług świętey sprawiedliwości mógł podźwignąć; upraszam uniżenie Ill. Wmpana żebyś defensionibus Onegoż Łaskawe dawszy ucho chciał pokazać valorem u siebie interpozycyi teraźnieyszey; któréy effectum nieomieszkam zawsze mereri, zostaiąc etc.

Do Jmc xiędza Biskupa Kujawskiego sub data eadem.

Monseigneur! Wiadome jest Wmpanu dobrze infelix negotium Jmp.a Unruga Starościca Wałeckiego, który w Trybunale Koronnym przed dwiema laty in privatione honoru, życia, y fortun kondemnowany ratować się intendit za wydanym Adversario pozwem z wynalezionych świeżo zbawiennych sobie dokumentow. Więc, lubo w tey mierze tak Jego Królewskiey Mości jako y inne ad Subsellium Trybunału in favorem Sui otrzymał Instancye; na podźwignienie salwującey się niewinności Jego, uniżenie upraszam Wmpana; żebyś do Przyjaciół Swoich w Trybunale pro et cum eodem dać Mu raczył valida auxilia: wyexplikuje on sam Wmpanu rationes defensarum: Ja zaś ufając iż Wmpan oppresso niezechcesz pro aequitate ubliżać protekcyi, kończę solito affectu y piszę się, etc.

103.) Copia Literarum Civitatis Gedanensis ad Illmum Dnum Supr.m Rni Cancellarium d. 25. Xbris 1717.

Inter eas, quibuscum Civitas haec conflictari hactenus necessum habuit, calamitatum aerumnas, praecipuum sibi venditare locum, negotium, quod cum Serenissima Czarea Majestate Ipsi in praesens intercedit; Illustrissimae Excellentiae Vestrae, pro eo quo in Regni totius Provinciae ac Civitatis hujus conservationem fertur zelo ac affectu, plurimis ijsque evidentissimis gratiae monimentis probata interpositio et cura plus satis evicit. Nec affectu et robore suo destituta fuisse haec Illmae Excellentiae vestrae gratiosissima, gloriaeque muneris Sui convenientissima testata studia, hoc ipso experimur, cum Serenissimus Rex Dnus Nr Clemmus per Suos ad Latus Sernsmae Czareae Majestatis constitutos Illmos Dnos Ablegatos, ope etiam aliorum, quos Exteri Principes apud Serenissimum Czarum in eundem habent finem Legatos Gravissimos, animum Majestatis Illius Civitati huic afflictissimae faventiorem benigrioremque conciliare, pro sollicitudine et Auctoritate Sua vere Regia non intermiserit. Unde firmissima jam Nobis spes est, fore ut Rex Serenissimus Dnus Nr Clemmus Nostris, quas pro humillimo subjectionis Nostrae cultu ad Majestatem Ejus denuo deferimus precibus, imprimis si Illma Excellentia Vestra,

prout

-„-prout observantissime confidimus, ponderosissimum juxta ac gratiosissimum Suum addiderit calculum, Aures Regias ac Paternas largiatur; Civitatemque, quae ultimam modo manum negotio Russico imponere jubetur, benignissime tueatur liberetque. — Accepimus enim mentem, qua Serenissima Czarea Majestas finiri cupit Suos cum hac Civitate per Celsissimum Principem Dolhoruki hactenus habitos tractatus; sed ita mentem hanc compatratam esse, ut stuporem mentibus Nostris injicere merito debeat, Illrma Excellentia Vestra pro sublimitate judicij Sui facile colliget. — Summa quidem trecentorum millium Imperialium ad sexcenta millia florenorum bonae monetae, /: quae tamen acceptari ob aerarij exhausti rationes a Nobis non potuit :/ redacta; sed urget Serenissima Czarea Majestas ut Civitas tres Celoces armatas vulgo Fregatten militibus, tormentis, velisque, requisitis necessarijs, contra Sueciam suis sumptibus instruat, et ad finem belli praesentis Suetici conservet: quae naves sub signis et auspicijs Serenissimi Regis Domini Nostri Clemtssimi, Cujus Majestati milites in eo collocandi fidem suam juramento obstringerent, militare actusque hostiles contra Sueciam prosequi tenebuntur. — Quae Nobis ad haec mens esse possit, determinare cuilibet etiam difficile non erit. — Unica et tot tantisque calamitatum continua invicem serie succedentium adversitatibus quassata, quin ad incytas fere redacta Civitas, quae muris suis milite sufficiente prospicere vix valet, extra muros bellum protrahere, Hostique! cui nocere non poterit commoda commerciorum fortunasque privatorum Civium hac ratione obtrudere quasi debet. — Unica Civitas suo sumptu bellum tribus navibus contra Sueciam gerere debet; quod nec Serenissimo Regi Dño Nro Clemmo nec Reipublicae Inclytae mari prosequi unquam cogitatum fuit. — Et quid multis? versari enim totius Civitatis salutem in hoc desiderio; Illrmae Excellentiae Vestrae ignotum esse non poterit: cum et alia taceamus, ob summam in quam fati inclementia rem Civitatis hujus coegit inopiam, nec velle nec posse in manibus Nostris positum sit. — Ea tamen, quantus ad haec primo intuitu subnasci stupor Nobis debuit, adhuc spes avertendi hujus mali extremi superest; quod a Serenissimo Czaro sub expressa hac conditione si Serenissimus Rex Dñus Nr. Clmus in praetensa consenserit, Naves hae plenissimo apparatu bellico instruendae sumptuque Civitatis ad finem belli Suetici conservandae desiderentur. — Quod itaque cum Solius Serenissimi Regis Domini Nostri Clementissimi arbitrium sit; humillimi simul ac laetissimi confidimus, tale fore arbitrium quale operis ad effectum deducendi cura non possibilitas Civitatisque

hujus

hujus ultima salus efflagitare videntur. – Et major causae justissimae Nobis oritur fiducia, quod cum Serenissimus Rex Dnus Nr. Clmus gratiosissimis Nobis significaverit Literis, praeter Interpositiones quas apud Serenissimum Czarum Ablegati modo laudati iterari Clementissime jussi sunt, nihil hac rerum et temporum conditione superesse, improviso et non satis admirando quem Sola DEi dextra dedit casu, factum sit; ut a sola voluntate Serenissimi Regis et Domini Nri Clementissimi, num consentire vel dissentire velit Is quem Supremus rerum omnium Dominus in hac terrae parte constituit Dominum et Moderatorem; Eique salus Civitatis hujus commissa, qui pro Vicaria quam ut Rex gerit Divini Numinis potestate, saluti subditorum fidelissimorum contrarius esse nequit; totum negotium ejusque plenaria pendet decisio. – Nec excidere spe hac indulgentissima poterimus, si Illustrssma Excellentia Vestra, quod observantissime iterum iterumque contendimus, arbitrij Regij Arbitratorem Civitati huic faventissimum se sistat, aenormissimumque Czareae Majestatis desiderium gratiosissime avertat. – Erit hoc non tantum opus immortali Nominis Sui gloriâ dignum, sed tale erit ut nec Nos nec ulla posteritas tantae Gratiae memoriam omittere unquam possit. – Quo ipso Nos, Civitatemque Nostram in hoc ancipiti discrimine observantissime commendamus. Dattetc.

104.) Copia Literarum Sacrae Regiae Majestatis ad Augustum Imperatorem Romanum, sub d. ut infra.

Serenissimo et Potentissimo Principi Domino Carolo Sexto DEi gratia Electo Romanorum Imperatori semper Augusto; ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc Regi; Archiduci Austriae, Duci Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae et Virtembergae; Comiti Tyrolis, Domino Fratri Cognato et Vicino Nostro charissimo. – Augustus Secundus Eadem DEi gratia Poloniarum Rex, Magnus Dux Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Livoniae, Smolensciae, Severiae, Czerniechoviaeque; nec non Haereditarius Dux Saxoniae, Juliae, Cliviae, et Montium; Landgravius Thuringiae, Marggravius Misniae, Superioris et Inferioris Lusatiae, Burgravius Magdeburgensis, Princeps in Henneberg et Comes in Barbi, Sacri Imperij Romani Archimareschalcus, Princeps Elector etc; Salutem ac mutui affectus omnisque felicitatis continuum incrementum. – Serenissime et Potentissime Princeps Domine Frater Cognate et Vicine Noster Charissime! Nuntius, qui barbarae genti ignominiosam, Universae Christianitati salutarem, victricibus armis Mjstis Vestrae gloriosam, Nobis vero summopere exoptatam retulit cladem, non aliud

pet

–„–:pectori Nostro dare potuit solatium, quam quod Ipsamet Majestas Vestra non majus Sibi exoptavit. – Profecto, in hac victoria ut laetabundi Majestati Vestrae sincere gratulamur, ita constantissimos eosque semper complures ac majores, super hosce infensissimos Christiano Nomini hostes, precamur triumphos; simulque Supremum Numen rogantes, ut Majestatem Vestram diutissime sospitem, et belli ac pacis laetis eventibus felicem reddat ac conservet. – Dabantur in Residentia Nra Dresnensi, die 1ma Octobris Anno Domini Millesimo Septingentesimo Decimo septimo, Regni vero Nostri Vigesimo Anno. ~ Mjstis Vrae bonus Frater Cognatus et Vicinus.

105.) Relacya o Konwersyi Królewicza Jmci Augusta ad Fidem Catholicam, w Wiedniu 11. 8bris 1717. Rn

W Sobotę przeszłą, to jest d. 3. praesentis JEgo Kr. Mc P. N. M. convocatis Ministris Status Sui Saxonici, takową Onym dał deklaracyą respektem ogłoszoney Królewicza Jmci konwersyi : = ~„ Już dotąd z publicznego odgłosu informowani WWMc będziecie, o przyczynie która Nam jest powodem tu zwołania Onychże: a to, abyśmy WWciom donieśli, że Nayukochańszy Syn Nasz deklarował się Katolikiem zostać w Wiedniu dnia 17. tego Miesiąca; tego będąc rozumienia, że nieprzystało Principi JEgo Urodzenia taić się dłużey z Wiarą którą już od pięciu lat przyjął. ~ Zostawiliśmy Mu byli od młodości Jego tak jako należało zupełną w tym wolność; doniósł Nam potym, że Mu Bóg dotknął serce y żesię czuł bydź zagrzanym do Wiary Swiętey Katolickiey. – Ta tedy, którą My sami wyznajemy Religia wyciągała po Nas, abyśmy nietylko niesprzeciwiali się temu, ale y owszem abyśmy kontenci byli z tey JEgo rezolucyi. ~ Zaczym teraz deklarując to WWciom, chcieliśmy oraz donieść Onymże, że odmiana Wiary uczyniona przez Królewicza Naszego niepowinna trwożyć WWciow: jako bowiem nieprzykrzyliśmy się nikomu My sami in materia Religionis wiedząc dobrze że Wiara jest to dar od Boga, y że wszyscy poddani Nasi mają się cieszyć tąż samą wolnością w tym cosię tknie Jch sumienia, którąśmy Królewiczowi Synowi Naszemu zostawili; tak możecie WWMc bydź wypersuadowani, że Królewicz Syn Nasz Nayukochańszy zachowa też same sentymenta słuszności y konsideracyi jako y My. – A zatym WWMc pełnić powinności funkcyy Swoich nieprzestawaycie z tą wiernością y punktualnością jakoście dotąd czynili; a oraz bądźcie upewnieni, że tak My jako Królewicz Syn Nasz będziemy mieli tęż przychylność do WWciów która meretur pilność y żarliwość Jch do usług Naszych." ~„ –. Po odebraney tey z ust Pańskich deklaracyi JmcPan

Feldmar

Feldmarszałek, jako primus między przerzeczonemi Ministrami, dziękował za nię Jego Królewskiey Mości; y upewniał o niewzruszoney wierności tak swojey jako y Kollegow Swoich. – Potym Ciż wszyscy Ministrowie wrócili do Gabinetu ad locum Consiliorum; y tam zazwawszy primarios ex Statibus Nobilitari, Civico, et Ecclesiastico, kommunikowali Orymże o odebraney Pańskiey deklaracyi z tą insinuacyą, aby każdy Wierności y powinności Swojey ku Panu zadosyć czynił. – „ —. Nazajutrz, die 24. ejusdem JmPan Marszałek zaprosiwszy wszystkich JchmcPanow Polakow utriusque Status et gentis tu się znayduiących, takową Orymże z woli JEgo Królewskiey Mci P. M. Miłościwego uczynił propozycyą: = „Po daney na dniu wczorayszym od JEgo Kr. Mci P. M. M. deklaracyi JchmcPanom Ministrom y Konsyliarzom Status Saxonici, względem ogłoszoney publiczney Królewicza JmCi Wiary Naszey Katolickiey professyi; JEo Kr. Mć P. M. M. zlecił Mi kommunikować o teyże Pańskiey JEgo daney Państwu Swemu Dziedzicznemu deklaracyi: niewątpiąc bynaymniey JEo Kr. Mć, że WMćwie ciesząc się w sercach Swoich ex hoc eventu, wszystkie Swoje dyskursa pro prudentia w kompaniach y konwersacyach w tym kraju będąc tak miarkować będziecie, żebyście się konformowali do Teyże Intencyi y Deklaracyi JEo Kr. Mci; y niedali okazyi ad ulla irritamenta; y owszem, y sami byli pewni y wszystkich upewnili, że ta Królewicza JmCi rezolucya żadney nikomu in conscientiis nieprzyniesie ciężkości, ale że omni libertate fruentur. – Co z woli JEo Król. Mci P. M. M. doniosłszy etc." – . ~ . Potym, czytano wszystkim wyżey położoną deklaracyą Królewską: po przeczytaniu którey JmcX. Biskup Przemyski Imieniem Senatu, a JmPan Ossoliński Podskarbi Nadworny Koronny Imieniem Ordinis Equestris upraszali JmPana Marszałka Wo Koro; aby podziękował JEo Kr. Mci za kommunikacyą Teyżeto Pańskiey deklaracyi, y upewnił Imieniem wszystkich że się stosować będą do tey insinuacyi która Im z Woli Pańskiey doniosł. ~ „

106.) Instrukcya, do Nayiaśnо Majestatu JEgo Król. Mci P. N. M.; od Nas Senatorow, Ministrow, Komissarżow Ex Senatorio et Equestri Ordine na Trybunał Skarbowy do Grodna zgromadzonych; dana JmP. Janowi Hrabi na Kodniu Dorohostajach y Czarnobylu Sapieha Kasztelanowi Trockiemu Postowi Obranemu die 8va Octobris 1717. Anno. ~ „ —.

= 1o.) Jako quassata procellis sine regimine puppis wota ad Rectorem Navis Palinurum, eripe Nos undis et rerum consule summe; tak skołatana tot adversis

Oyczyz

Oyczyzny Naszey oneraria recurrit do Jego Królewskiey Mości Pana Naszego Miłościwego, aby e speculo Oycowskiey Swojey prowidencyi sucurrere labenti Patriae raczył; a w tak ciężkim utrapieniu zostającą, do tey, którą przez Traktat zakończony Warszawski Nas miłościwie assekurował, reducere chciał szczęśliwości. —

2°) Już to rok cały jako po Seymie pacificationis czekająca mille suspirijs Oyczyzna Nasza post tot turbines et procellas malatiam evacuationis Woysk auxiliarnych Jo Carsko Wieliczeństwa, przykładem Woysk auxiliarnych Jo Kr. Mci P. N. M., wszystką położyła nadzieję w Oycowskiem pieczołowaniu Jo Kr. Mci że Nas od kolligackich Narodow liberare, ac Rempublicam tot oneribus pessumdatam levare miała: aliści nadziei Naszych Cythara versa est in moerorem. — " — . — " — . —

3°) Poniewaz przybywszy do Grodna JmPan Rop Brygadier Jego Carskiego Wieliczeństwa z orderami swych Generałow, na tym mieysciu gdzie brachium Subsellij Jo Kr. Mci czyli Trybunał Skarbowy lege Rzpltey ufundowany do utrzymania repartycyi, lokacyi y exekucyi novellae legis desudare tranquille powinien, inter arma et classica Woysk Jego Carsko Wstwa, zakazanemi tak ciężkiemi Województwom y Powiatom Wo Xstwa Litto prowiantami, disturbat; ztąd Incolae Wo Xstwa Litto jako gens subjugata et non libera ad gabellas et tributa forti executione premuntur. —.

4°) Nieukontentowana his adversis nieszczęśliwa Oyczyzny Naszey alea przydaje vulneribus vulnera, zakładając na wolnych Narodow szyje jugum servitutis; kiedy Tenże JmPan Rop Brygadyer, zabranych w Roku 1708. w Wilnie Magazynow przez Woyska Szwedzkie, upominając się, Województwo Wileńskie y Miasto Stołeczne Jego Królewskiey Mości Wilno do exsolucyi pomienionego Magazynu forti executione necessitat. —. —. 5°) Naostatek, do generalnego w Wielkim Xstwie Litewskim utrapienia, gdzie summa caristia cogit famellicum populum ad herbas radicesque odgrażając powietrzną per tot funera plagą; Tenże JmPan Rop Brygadyer necessituje po Województwach y Powiatach grody do wydania taryff chcąc distribuere zimowe kwatyry Pułkom Jego Carskiego Wieliczeństwa. —.

6°) In his arduis będąc położona prowincya Wo Xstwa Litto, szukając remedia salutis et tranquillitatis publicae, wyprawuje Posła do Jego Kr. Mci P. N. Miłosgo, praestolando Clementiam Principis; aby nad Państwem Swoim paterne compati raczył; a z tak ciężkich pressur wolny Naród oswobodziwszy, Traktat Warszawski do exekucyi przywieść usiłował, adhibitis medijs et consilijs efficacissimis renovandae quantocyus tranquillitatis pristinae. — Eodem Actu przez Instrukcyą do Nayiasn Pana uprosiliśmy za Posła JWo Wojewodę Trockiego. —

7°) Exaltatos labores y szczerą applikacyą die noctuque desudantis JO Xcia Jmci Kanclerza Wo Xstwa Litto, osobliwemu Respektowi Jo Kr. Mci P. N. M. JW JmcPan Poseł

Poset Nasz recommendabit; jakoby condigna praemiorum laurea par Suo Ministerio Minister coronari mógł favoribus Majestatis JEgo Królewskiey Mości. —

= 8.) Coetera fidei et dexteritati committendo JWJmp. Kasztelana Trockiego, proni in adorationem Majestatis victricem deosculamur dexteram qua gentes cecidere ferae. ~ Pisan w Grodnie dnia miesiąca i roku ut supra. ~ " —. ~"

107.) Supplement do Jnstrukcyi do JEgo Kr. Mci P. N. M. dany JWJmp. Hrabi na Kodniu Dohorostajach y Czarnobylu Sapieha Kasz. Trock. Staro. Brzes. w Grod. 14. 8bris. —

Supplex Libellus Jmpanow Donataryuszow maiących sobie od Nayiaśnieyszych Antecessorow y JEgo Kr. Mci P. N. M. udzielone pro bene meritis particulas ex Bonis mensae Regiae, z których jakoby wyznaczonych dymow wszystkie Rzpltey onera y podatki równo z Dziedzicznemi opłacają Dobrami, commovit Nas ad supplicem do JEgo Kr. Mci Jnstantiam; ażeby jako nadanemi sobie gratia Principis gaudere mogli tenutami, tak ex solita Pańskiey Dobroci Clementia konserwowani przy Prawach swoich do lokacyi ludzi po Ekonomiach JE.o Kr. Mci lokuiących się pociągani niebyli: w tém, submissam Senze Pan Poseł addet precem. ~ Tudzież za Zastawnikami z Dóbr Meyburskich wyrugowanemi, ut restituantur, instabit. ~ Za Jmpanami Przezdzieckiemi Chorążycami Mozyrskiemi, nomine całey Prowincyi, do Nayiaśnieyszego Majestatu JE.o Kr. Mci P. N. M., aby ab ulteriori sessione turris Varsaviensis ex Clementia Majestatis relaxowani y uwolnieni byli, supplici instabit prece Jmpan poseł Nasz. — Na dowod zaś większey wiary y wagi praemissorum ten addytament po zakończoney Jnstrukcyi rękoma naszemi podpisuiemy. ~.

108.) Assekuracya Skarbowi Koronnemu. ~ " —.

My Senatorowie y Ministrowie Koronni y WW.o X.stwa Litt.o przytomni, znayduiący się ad Latus JE.o Król. Mci P. N. M., niżey na podpisach Rąk Naszych wyrażeni: przyjąwszy z powinną wdzięcznością ustawiczne starania JE.o Kr. Mci P. N. M. około Jnteressow publicznych Rzeczypospolitey, których omnibus momentis vigilem curam impendere raczy; zkąd y teraz Pańskim rozsądkiem Swoim za rzecz bardzo potrzebną bonoque publico pomocną uznał, /: co że jest pernecessarium y my wszyscy oczywiście widziemy :/, aby do Dworu Wiedeńskiego quam primum posłać nie tylko dla tego jakoby Rzeczpospolita profitować mogła circa Tractatum pacis między Cesarzem Jmcią Chrześciańskim a Portą Ottomańską, od której już Wiedniowi hac in parte propozycye są uczynione, lecz y dla tym prędszey pokoju Nordskiego z Koroną Polską akceleracyi, tudzież dla innych Jnteressow ad commune Rzeczpltey commodum należących, Jnstrukcyą z Kancellaryi Koronney ad hunc finem wydaną

lepiey

—„ — lepiey y obszerniey explikowanych: na subsistencyą tedy z honorem JEgo Król: Mci y Rzpltey in ea functione destynowanego JmPana Jakuba Flemminga Koniuszego W. Xstwa Litt. Ministra Status y Feldmarszałka Saskiego, poniewaz naznaczona jest na każdy Miesiąc Summa tysiąc Talarow bitych, które pieniądze Sam Tenże JmPan Koniuszy W. Xstwa Litt. in tam urgenti necessitate de proprio awansuje; obliguiemy przeto JW. JmPana Podskarbiego W. Ko., żeby Onemuż Summę modo praemisso usibus publicis wygodzoną, jaka pro quantitate czasu na tey funkcyi strawionego należeć z rachunku pokaże się, bez wszelkiey odwłoki z prowentow Ordynaryynych Rzeczypospolitey Koronnych oddał y wypłacił. ~ W czym pomienionego JmPana Podskarbiego W. K. circa calculum przed Stanami Rzpltey omni meliori modo evincere submittujemy się: y dla większey pewności assekuracyą teraźnieyszą własnemi Rękami Naszemi przy zwykłych pieczęciach podpisaliśmy. ~ Działo się w Lipsku dnia dwunastego Miesiąca Października Roku Pańskiego Tysiącznego Siedmsetnego Siedmnastego. ~„ —

109.) Kopia Listu JK. Kr. Mci do JW. Kaszt. Krakowsk. Hetmana W. K. z Drezna d. 28. 8bris 1717. —.

Jaśnie Wielmożny uprzeymie Nam miły! Zachodzi Nas tu Informacya że w Woysku Koronnym Cudzoziemskiego Trybu przytrafia się; iż po abszytowanych lub zeszłych Officyerach pod Regimentarzami, na wakające szarże różne się osoby propria Authoritate awansują: na co ex lege od Nas powinny mieć swoje Patenta. ~ Żądamy tedy praesentibus po Uprzeymości Waszey, abyś z Władzy Urzędu swego, zalecić nieomieszkał W. Koniuszemu W. Xstwa Litt. alias już mającemu nad Woyskiem Naszym Koronnym y Rzpltey Służby pomienioney od Uprzeymości Wey commissam attendentiam, niedwłoczne tey exorbitancyi zabieżenie, y pilny dozor in posterum, aby to wszystko w czym hac in parte deviatum do należytego porządku reducatur. ~ Spodziewając się zatym przy słuszności, ex applicatione Uprzeymości Waszey, praemissorum niedwłocznego skutku, Onemuż od Pana Boga natenczas dobrego życzemy zdrowia. Dan w Dreznie etc. —„ ~.

110.) A Ministris Status Regni, Illmo et Excllmo Dno Comiti de Schlick Supremo Regni Bohemiae Cancellario. ~ —. ~. —„ —.

Illustrissime et Excellentissime Domine! Non dubitamus Excellentiam Vestram recenti adhuc memoria tenere, qualiter Illmus Exclmus et Revrndmus Dominus Szembeck protunc Livoniae nunc autem Posnaniensis Episcopus, inter alia per Sacram Regiam Majestatem Dnum Nrum Clmum atque Rempublicam Sibi

Sibi in Aula Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Suae ad tractandum=
commissa negotia, seorsivum habuit Instructionis Suae punctum, intuitu conque=
rendi Eidem Sacrae Regiae Majestati pro parte Religiosarum Conventus Trebni=
censis in Silesia per Sanctam Hedvigem fundati Ordinis Cistersiensis Virginum
Monialium, de perpessis per Easdem sub tempus Suae Electionis Novae Abba=
tissae injurijs; quod videlicet incarceratione, interdicto, animae corporisque
refectionum subtractione, victualium solitorum imminutione, minis, relega=
tione insuper ex clausura quarundam Religiosarum Virginum, et alijs adhi=
bitis artibus, ad praeconceptam per alios intentionibus vero suis contrariam
coactae fuerint Electionem! ~. Id quoque minime latere arbitramur Excel=
lentiam Vestram; quomodo cuncti Palatinatus, Terrae, atque Districtus Reipu=
blicae Nostrae praefatum negotium Trebnicense continuo promoverint, ac illud
Varsaviae sub tempus novissimorum Comitiorum Regni Generalium Illmo et Ex=
cellmo Dno Virmondt Legato Caesareo ad evincendum apud Suam Caesaream
Majestatem singularissime commendare non intermiserint! ~. Confidimus
praeterea; non esse oblitam Excellentiam Vestram, Ipsammet suprafato Illmo Ex=
cellmo et Rndmo Dno Episcopo protunc Viennae praesenti, Nomine et ex Manda=
to Suae Caesareae Regiaeque Majestatis, hac eadem in materia favorabilem
insinuasse declarationem; de integre videlicet servandis juribus liberae Electio=
nis praefatae Abbatissae. ~ Cum igitur fata immediate defunctae Abatissae
viam aperuerint novae in Ejus Officio Successtricis substituendae; visum est No=
bis interim ad Latus Sacrae Regiae Majestatis D. N. C. hic praesentibus, Interpositioni
Majestatis Ejusdem, qua manutentionem jurium dictae liberae Electionis Abbatissae
Trebnicensis et aliorum originali fundatione contentorum Privilegiorum observantiam
evincere apud Suam Caesaream Regiamque Majestatem annititur, Nostras quoque
addere Instantias ad Excltiam Vestram: quatenus ea qua pollet Authoritate atque
in respectibus Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Suae existimatione, negotium
hoc favorabiliter promovendo, desideratam ipsius expeditionem obtinere dignetur. ~
Certam simul spem concipimus in re justitiae plena, privilegijsque non minus innu=
meris quam usu eorundem antiquissimo roborata, nec tali quae a Republica Nostra
censeri debeatur unquam deserenda, Interpositiones Sac. Reg. Mjstis D. N. C. pariterq
nostras praesentes fortunatum sortituras eventum. — Qui Sua efficacia praeter indu=
bitatam Coeli approbationem, Sac. Reg. Mjstis Dni Nri Clmtmi promptitudinem etiam
ad quaevis praestanda in vicinitate veri affectus atque amicitiae erga Sacram

Caesar

— — Caesaream Regiamque Majestatem documenta extendet; Nos autem particulari recognitione manebimus. etc. ~„ —. ~„ —. ~„ —. ~

Joannes Bokum Episcopus Premysliensis Procancellarius Regni. ~„

Jacobus Sigismundus Rybinski Palatinus Culmensis. ~„ —. ~„ —

Josephus Potocki Palatinus et Generalis Terrarum Kijoviae. ~ „

Josephus Mniszech Supremus Regni Mareschalcus. —. ~. —.

Stanislaus Chomentowski Palatinus et Gnlis Terrarum Masoviae. —

Joannes Szembek Supremus Regni Cancellarius. ~„ —. ~„ —

Casimirus Princeps Czartoryyski Procancellarius Magni Ducatus Lithvaniae mp.

111.) Copia Literarum Sacrae Regiae Majestatis, ad Serenissimum et Potentissimum Romanorum Imperatorem, sub data ut infra. ~„ —.

Serenissimo et Potentissimo Principi Domino Carolo Sexto DEi gratia Electo Romanorum Imperatori Semper Augusto; ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae, Regi; Archiduci Austriae; Duci Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae, et Virtembergae; Comiti Tyrolis; Domino Fratri Cognato et Vicino Nostro Charissimo. ~ Augustus Secundus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Livoniae, Smolensciae, Severiae, Czerniechoviaeque; Haereditarius Dux Saxoniae, Juliae, Cliviae, Montium, Angriae, et Vestphaliae; Sacri Romani Imperij Archimareschalcus et Elector; Landgravius Thuringiae; Marchio Misniae, nec non Superioris et inferioris Lusatiae; Burgravius Magdeburgensis; Comes Marciae, Ravensbergae, et Barbi; Dominus in Ravenstein; Salutem ac mutui affectus omnisque felicitatis continuum incrementum. — Serenissime et Potentissime Princeps Domine Frater Cognate et Vicine Noster Charissime! Posteaquam Nobis innotuit, Religiosam Abbatissam in Conventu Silesiae Trebricensi Ordinis Cistersiensis per Sanctam Hedvigem fundato non ita pridem fatis cessisse; praesenti data occasione duximus opportunum Majestati Vestrae, antiquorum jurium et Privilegiorum, intuitu liberae Electionis Abbatissae illius Coenobij, hucusque practicatam executionem, atque perpessi hac in parte quondam praejudicij praesentaneam reparationem, singularius commendare. — Ut igitur in termino futurae praefatae Electionis advenienti, vigore Privilegiorum eorundem consuetudinisque ibidem adinstar aliorum omnium Conventuum observatae, non impositiv-è aut coactiv-è /: prout hactenus extra ordinem intervenerat :/ verum
libere

libere absque respectu nationis, afflante videlicet atque dirigente vota Eligentium Sancto Spiritu, Electio praedicta expediatur; nec ad invite ferenda suffragia Electrices Moniales, quaesitis quibuscunque artibus compellantur; immo etiam Virgines absque discrimine Polonicae vel Germanicae Nationis ad religionem capaces ibidem suscipi non prohibeantur; prout apud Majestatem Vestram enixe contendimus, ita ex innato Ipsi justitiae zelo, de felici, efficaci ac desiderato praemissorum eventu minime ambigimus. ~ In reliquo, datis quibusvis occasionibus officia Nostra Majestati Vestrae promptissimo animo testanda offerentes, Eidem diuturnam incolumitatem et prosperrimos rerum successus intimo voto precamur. Dabantur Lipsiae die XIV. Mensis 8bris Aᵒ Dñi 1717. Regni vero Nstri XXI. Anno.

112.) Relatio illius diei ad quam inciderat Electio novae Abbatissae Monasterij Trebnicensis in Silesia: haec autem fuit 21. Octobris 1717. Anno. ~ „

Ad Electionem die hesterna determinatam, convolavi. ~ Non permissum est Mihi ullam videre Monialem; sub mortali enim peccato interdictum est Ipsis accedere portam aut aliquas habere correspondentias. ~ Reperi tamen modum resciendi a quadam Claustrali persona, quid factum sit? : quod videlicet Electio hesterna vel non debeat existimari fortunata, et plane ignoratur cur est sine effectu. ~ Ab octava hora de mane ad quartam post meridiem satis longam inediam ex metu tenuerunt, mandataque Caesarea permulta debuerunt auscultare; simul etiam ab Ober-Amto Principe Vratislaviensi Nomine Caesareo adigebantur persuadendo et comminando varie ut non aliam nisi Germanam eligerent. Illae tamen juramento sese defendebant, quod sint ad Electionem ex dictamine Spiritus Sancti non vero ex coactione declarandam obligatae, vota interim Polonae accomodantes. ~ Quae siquidem Germanas fefellerunt pro invalidis censebantur, ne a Ipsis Abbatissa promulgata sit. ~ Finaliter magno conatu inhaeserunt Commissarij Caesarei atque Praelati; quaterus ex sex Germanis Monialibus, nam plures non reperiuntur, unam Sibi eligerent: allegantes, liberam satis esse Electionem, cum ex sex Germanis unam eligere possint: quod quidem regulae contrariatur, ex integra Congregatione unius electionem praescribenti: alteram Electionem nec ad hebdomadam differre volunt; et in instanti Viennam expediunt denunciantes Illarum inobedientiam Caesari. — Ideoque satis metuunt ignarae quid ulterius fiet cum Ipsis? implorantque misericordiam. ~ „ —. ~" —

Commis

„ – = Comminantur Eas in Poloniam relegare, aut ex alio Coenobio Abbatissam Ipsis assignare. ~ Mirabiliter sunt miserae mortificatae! ~ „ – . ~ „ – .

113.) Translatio Memorialis porrecti Sacrae Reg. Majestati ex parte Serenissimi Domini Electoris Palatini Rheni, in Novembre 1717. Anno. ~ „ – . ~ „

Sacra Regia Majestas Vestra perpendere dignabitur, ex hoc Memoriali, quod Eidem in omni submissione praesentandi honorem habeo: qualiter Serenissimus Princeps Elector Palatinus Principalis Meus, iterum Se obligatum inveniat recurrendi ad Majestatem Vestram, ratione Bonorum ad Dominam Principissam Filiam Suam pertinentium in Dominijs Majestatis Vestrae sitorum. – Non sine admiratione percepit praedictus Serenissimus Elector Palatinus, qualiter Illrmi Domini Sapiehae aliquas Sibi sine fundamento supra praedicta Bona in Lithvania forment praetensiones, intendendo eadem Sibi usurpare per viam Tribunalis Lithvanici in praejudicium Legitimae Hæredissae: pro quali Domina Principissa superius nominata, sollenniter et expresse est recognita atque novissime declarata per tot Constitutiones Reipublicae, etiam in ultimis Comitijs Varsaviensibus die prima Februarij Anni praesentis 1717. celebratis, ubi inter alias Statuum Reipublicae ordinationes, ista etiam extat positiva: ~ „ quod omnia bona praedictae Principissae cum eorum attinentijs in Magno Ducatu Lithvaniae et Regno Poloniae, debent conservari circa integram eorum immunitatem, tanquam bona Nobilitaria seu Terrestria ex natura sua juxta Leges et Constitutiones quaecunque illis in antecessum sunt accordatae in Comitijs; et quod debeant administrari per Nobiles Possessionatos dependenter a dicta Principissa " ~ . Cum igitur Serenissima Regia Majestas Vestra cum omnibus Statibus Reipublicae declaraverit atque ordinaverit, quatenus praedicta bona respectentur atque habeantur tanquam directe pertinentia ad Dominam Principissam usque ad dependentiam ab Ipsa Administratorum; nemo amplius dubitare debet, quod non sit vera Eorum Hæredissa atque Domina incontestabilis; ac per consequens nemo ad eorum possessionem praetendere debet sub quocunque demum adinvento praetextu, nonnisi per solam juris a dicta Principissa transfusionem. ~ Sed quoniam praedicti Domini Sapiehae in utroque deficere dignoscuntur; nam neque jus neque rationem adferre poterunt; ideo Serenissimus Elector Palatinus instat eo magis ad justitiam Sacrae Regiae Majestatis Vestrae: quatenus per Authoritatem Supremi Tutoris, qualem in similibus casibus Lex esse vult Majestatem Vestram, protegere gratiose dignetur interesse tam justum Dominae Principissae; modumque ponere, quatenus Domini Sapiehae nequeant prosequi amplius praetensiones Suas per quoscunque demum passus, ~ et principaliter per viam

Tribunalis Magni Ducatus Lithvaniae; ubi spe quadam fruuntur, causam se= posse lucrari, confidentes ex eo quod unus ex hac familia sit Director ejusdem Tri= bunalis. — Quapropter Serenitas Sua Electoralis sperat a justitia Majestatis Vrae, non recusabit expedire Literas Suas ad Dnos Deputatos praedicti Tribunalis Lithv= anici; quatenus abstineant a judicio et decisione causae istius naturae. — Nam sicut Comitia sunt supra omnes alias Jurisdictiones, quaecunque decidunt et con= stituunt absolute; /: prout deciderunt et constituerunt respectu praedictorum bonorum formando pro ipsis leges positivas :/ ; ita non alibi quam in solis Comitijs expedit examinare atque resolvere jura quae volunt Dominae Prin= cipissae disputare; et non in Tribunalibus, quae non sunt instituta nisi ad ob= servandas et exequendas ordinationes, quas Status Reipublicae constituerent in magnis Comitijs. — In reliquo, Serenitas Sua Dnus Elector Palatinus plene confi= dit Majestatem Vestram gratiose acceptare atque annuere ea omnia quaecunq tanta exposcit justitia, quaeque praesentare praesumit cu profundissimo respectu. —

114.) Excerpt z Listu Jmcp̄ Kanclerza W. K. do Xcia Jmci Biskpa Warmińskiego z Drezna 13. 9bris 1717. —

Uczyniłem contentorum Listu Waszey Xcey Mości relacyą JEymci Pani Beshenwa= lowey MM Pani względem interessu Oneyże: która z wielkim słuchała Mię za= dumieniem; ponieważ ani żadnego Listu niepisała, ani kroku naymnieyszego nieuczyniła takiego, któryby mógł był dać okazyą do żalu Waszey Xcey Mości: a zatym, persuadowana jest, że W. Xca Mć zechcesz obmyśleć satysfakcyą obli= gacyi ex rationibus które hac in parte w przeszłym pisaniu Moim wyraziłem. — Instantissime tedy geminatis vicibus upraszam Waszey Xiążęcey Mości; żebyś nietyl= ko ex consideratione justitiae, convenientiae honoru y reputacyi, godności swojey Osoby y Prześwietnego Domu, ale też ex respectu interpositionis Mojey uniżoney ad hunc finem do Siebie Instancyi, chciał to negotium uspokojenia JmciPani Be= sherwalowey MM Pani mieć curae et cordi: zkądby mogła prosperam servare memoriam postanowienia Swego w Przezacnym Domu WWey Xcey Mci, oraz nietylko w Polszcze lecz et apud Exteros Wielkie Jmie JEgo z należytą wspominać estymacyą. —

115.) Kopia Listu Xięcia Jmci Bawarskiego do Króla Jmci dnia 22. Novembris 1717. Roku. —

Waszey Królewskiey Mości Nasze Przyjacielskie Usługi y wszego dobra życzenia. Domine Consanguinee Charissime! Notyfikacya Nam z Drezna dnia 29. przesz= łego Miesiąca nadesłana, w sobie zawiera, jako Królewicz Jmc u Dworu Cesar skgo

—„—·Cessarskiego deklarować się, profiteri Religionem Catholicam którą już od pięciu lat przyjął. — Wasza Królewska Mość przez Boskie bez wątpienia Oświecenie dodałeś Swóy chwalebny Oycowski w tym przykład, y przez to nachyliłeś Serce Jego że Niebieskie Inspirationes fundamentum ponere et fructum ferre mogły. — Życzemy z całego Serca, aby Pan Naywyższy Wey Krl. Mci y całemu Domowi Elektorskiemu podobne Duchowne y cielesne coraz ukontentowania użyczać raczył. — Interim affektowi dobremu W. K. M. na zawszesię rekommendujemy. ~.

116.) Instrukcya od Prześwietnego Trybunału Koronnego do Nayiaśnieyszego Króla Jmci Pana N. M. dana dnia 28. Miesiąca Listopada 1717. Roku w Piotrkowie. —

Dowodne JE^o^ Kr. Mci Pana N^go^ M. Rzeczpospolita uznaje in bono publico, circa conservationem in cardinibus legum ustanowionego Status Regni, pieczołowanie et impensas curas; gdy pacatam Rempublicam przy pożądanym restituit pokoju, y prosperiori consilio congestum providere raczył; że Subsellia judiciorum tute sobie locari mogła, Majestatem y Justitiam jako pacis communis vinculum observans. —„—· Zaczym Collegium Subsellij Nostri Trybunału Koronnego, sub Auspicijs felicissimis Nayiaśnieyszego Króla Jmci P. N. M, według praw Koronnych, vicariam Majestatis assumendo Jurisdykcyi swojey Authoritatem, circa expressam Reipublicae ideam, sitientibus justitiam administrare zaczęło: — wszelkiey Submissyi Nayiaśnieyszemu Majestatowi JE^o^ Kr. Mci Panu N. M. szczęśliwie z Państw Swych dziedzicznych powracającemu kontestacyą, y nayniższe wierności Swey zasyła homagium; paternam w tym JE^o^ Kr. Mci Pana N. M. doznawszy Clementiam, że z wrodzoney Dobroci ku Synom Swym, Woyska Moskiewskie za interpozycyą Pańską ku granicom swym maszerujące, do Ewakuacyi induxit: za co JmćPanowie Posłowie e gremio Nostro delegati winne exponent JE^o^ Kr. Mci P. N. Mił: podziękowanie. ~„—· Ciż Jchm^ć^ PP. Posłowie Jmieniem Rzeczypospolitey, którey faciem Trybunał Koronny reprezentuje, upraszać będą JE^o^ Kr. Mci P. N. M. aby Dignitate Regia subvenire gementi populo raczył, y nayśpiesznieyszy Marsz y ewakuacyą ex visceribus Regni tegoż woyska Moskiewskiego, które aggravat populum y cały kray Polski niszczy, obmyślił. —„~· A że ex praesidio Jmienia Pańskiego JE^o^ Kr. Mci P. N. M. cała Rzplta zaszczyt bierze; tedy JmćPanowie Posłowie supplikować będą JE^o^ Kr. Mci P. N. M.; aby nietylko Nam praesidentibus in functione, ale eunti et redeunti Nobilitati provisa była securitas, y tym wszystkim którzy Majestatis et Jurisdictionis Regiae administrandae attendunt justitiae, y oney participationem oczekiwają: tudzież aby też Woyska Moskiewskie marszem Swym

krajuz

kraju koło Piotrkowa nieniszczyły, y mieysca depozytow Naszych o kilka mil = niedotykali; ażeby sufficientem tak administrantes jako y sitientes justitiam mogli mieć provisionem. —„ ~. Applicabunt Clementiae et Liberalitati JE^o. Kr. M^ci P. N. M., Areopagu Naszego praeferentes Togam Ministros : = Nayprzewielebnieyszego JmcXiędza Prezydenta, uti clarissimum judicij luminare et splendidissimum decus ac ornamentum; tudzież JW^o. Jmc^P. Marszałka, w którym maxima directionis prudentia et gravitas enitet, et ordinata rerum et actionum judicij institutio; także Jmc^P. Kretkowskiego Proboszcza Gnieznińskiego teraz z Kapituły Chełmińskiey Deputata, a przedtym kilka razy ejus loci dignissimum Praesidentem; JmX^a. Wolińskiego, także kilka razy to mieysce z Kapituły Kijowskiey zasiadającego Deputata; JmciPana Podsędka Sieradzkiego, który jako dignissimus Subsellij hujus Minister gloriosissime przez kilkanaście lat Spartham suam gerit: aby godne Respektu y Łaski JE^o. Kr. M^ci P. N. M. Osoby pane benemeritorum saciare raczył, y w Pańskim mieć chciał uti operarios in bono publico dignos mercede sua Respekcie : y totius Stubae Collegas Pańskiey zaleca Łasce. —

= Co jako zupełnie committimus Jchmciom Panom Posłom Naszym; tak coetera Activitati et dexteritati Jchmciow pro exigentia et necessitate temporis ad referendum JEgo Królewskiey Mości Panu Naszemu Miłościwemu zlecamy. Datt. ut supra. – Dominik z Sunna Sieniawski Prez. Tryb. Kor; Paweł Kazimierz Jaroszewski Chorąży Województwa Płockiego, Marszałek Trybunału Koronnego. ~„ —

117.) Kopia Responsu od JE^o. Król. M^ci na tę Instrukcyą z Kancellaryi Kor. danego, w Fraustadzie 1^mis. Januar 1718.

Jako głośne dezinteressowaney zacnego Trybunału Koronnego in administratione justitiae applikacyi echo, nieraz się z powszechnego pragnących y doznających sprawiedliwości applausu y o Pańskie uszy obijające, reprezentuje u JE^o. Kr. M^ci P. N. M. non vana Catonum nomina w godnych Areopagu Tego Sędziach; tak oświadczona przez godne Poselstwo nieporownanych około dobra pospolitego prac y starania Pańskiego rekognicya, y przykładna powinney Panu wdzięczności y nienaruszoney wierności demonstracya, jawnym jest dowodem, że To Themidis Sacrarium tribuit unicuique quod suum est. ~ Cieszy się JE^o. Kr. Mości P. M. M. z przywróconego szczęśliwie Państwu Swemu pokoju, jako z chwalebnego et supremi Numinis ope pobłogosławionego własnych Rąk Swoich dzieła: ale y to niemniey przyczyna ukontentowania wspaniałemu Sercu Pańskiemu, gdy widzi że Subalterna Majestatu JEgo potestas naygruntownieyszy wewnętrznego pokoju filar, naymocniey

sze kwit

–„ –cze kwitnących państw wsparcie y ozdobę, Sprawiedliwość Święta armorum strepitu zagłuszona a prawie wygnana ad ostium pacis przywraca. – Aby zaś ta upragniona domowego uspokojenia malacya, nieznośnemi postronnych woysk oppresyami alterowana niebyła; jako wszelkie dotąd, które tylko czasu y koniunktur ratio praktykować pozwoliła, sposoby, nie bez nadziei pożądanego ewakuacyi woysk Moskiewskich skutku, impendit JEo Kr. Mć P. N. M., tak y do ostatka nil intentatum relinquit wyprawiwszy y ztąd powtórnie Urodzonego Starostę Kopanieckiego z żywą do Cara Jmci Instrukcyą y upomnieniem się danych po tak wiele razy deklaracyy zupełnego woysk pomienionych z granic Rzpltey wyprowadzenia. – Interea roskaże convenire JKo Kr. M. P. N. M. Generała nad pozostałą partyą Moskwy kommendę mającego, aby y Sam za drugiemi pośpieszał, y tak Piotrkowa jako y innych publicznych mieysc dla wygody administrantium et quaerentium justitiam potrzebnych nieogładzał, a wszędzie jak naywiększą zachował skromność. – In reliquo, niezamknie pewnie in praemiandis virtutibus sprawiedliwey ręki Aequissimus meritorum Judex JEgo Król. Mości Pan N. M., zaleconym od Łacnego Trybunału, u Majestatu Swego y Rzeczypospolitey dobrze zasłużonym; tak Prezydującemu godnie in hoc Subsellio; jako y virgam directionis chwalebnie y przykładnie trzymającemu; tudzież y spólnie pracującym Wielebnym Kretkowskiemu Proboszczowi Gnieżnińskiemu y Wolińskiemu Deputatowi Kijowskiemu; oraz y Innym quorum quisque Suo zasług ku Panu y Oyczyźnie splendore clarescit; a także y indefesso in hac Astreae vinea Operario Urodzonemu Podsędkowi Sieradzkiemu; a osobliwie godnym Postom. – Jako zaś wszystkich merita alta mente reponit, tak do proporcyonalney Onych każdemu rekompensy Pańską Swoję deklaruje munificencyą. –„ –

118.) Copia Literarum Illmi et Exclmi Supremi Regni Cancellarij, ad Illmum et Exclmum Dnum Schlick Supremum Rni Bohemiae Cancel. Dresdae 10. Xbris 1717.

Illustrissime et Excellentissime Domine! Cum Sacrae Regiae Majestati Domino Nostro Clementissimo, apud Suam Caesaream Regiamque Majestatem Catholicam, negotium Illustrissimi et Excellentissimi Domini Potocki Palatini Kijoviae commendare visum est; in ordine acquietandarum praetensionum Ipsius ad Generosum Szymański habitarum: utor ejusdem occasionis commoditate, repraesentando mea Excellentiae Vestrae solita obsequia; simulque pro et cum Eodem Illmo et Exclmo Dno Palatino Kijoviae singularius insto, ut accedente interpositione Authoritatis Excellentiae Vestrae, in praetensionibus dictis plenam ex justit

justitia possit quam primum obtinere satisfactionem. ~ Praestitum vero Ipsi: — hac in parte favorem Excellentiae Vestrae, ad proprias obligationes erga Eandem relaturus, maneo debito cum respectu. ~ Illustrmae Exltiae Vrae addictissimus et obsequentissimus Servitor. J. Szembeck Supremus Regni Cancellarius. ~ " —. ~

119.) Copia Literarum Srmi Regis Poloniae, ad Serenissimum Regem Prussiae. - Fraustadij 11. Xbris 1717. Anno. ~

Augustus Secundus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae etc etc. Serenissimo et Potentissimo Principi Domino Friderico Regi in Prussia, Marggravio Brandeburgensi, Sacri Romani Imperij Archi-Camerario et Principi Electori; Supremo Principi Arausionensi, Magdeburgi, Stettini, Pomeraniae, Cassubiorum, Vandalorumque; nec non in Silesia Crosnae Duci; Burggravio Norimbergensi; Principi Halberstadij, Mindae, Camini, et Novi Castri; Comiti de Hohenzollern, Lingae, Meursij, Buhrae et Leerdami; Marchioni Vehrae, Ulissingae; Domino in Breda, Lavenburg et Butow; Fratri et Cognato Nostro Charissimo, Salutem et prosperos rerum successus. ~ Serenissime et Potentissime Princeps Frater et Cognate Noster Charissime! Posteaquam ex Supplicibus Libellis Magistratûs Civitatis Nostrae Elbingensis intelleximus; Officiales Militum Vestrae Majestatis, Incolas illius territorij homines liberos advenasque ad militiam non solum de die per vim trahere solitos, verum etiam adulta nocte domos et praedia Colonorum in villis cohortatim infestare; stabula horreaque effracta rimando, filios parentum et servos arctiori somno complexos, e lectis ad subeundam militiam ac juramenta praestanda violenter adigere; imò novissime ipsosmet Cives Elbingenses aggravatoria peregrinantium abductione molestare; pejoraque Illis comminari non desinere: licet quidem Generoso Vestrae Majestatis Ministro ad Aulam Nostram Residenti, per Ministros Nostros, jam ea omnia, demonstratis facti circumstantijs, communicata sint: ad effectum tamen opportune dictis inconvenientijs obviando, visum est Nobis id ipsum Majestati quoque Vestrae innotescere. — Quod praesentibus facientes, in fiducia jurium bonae mutuae vicinitatis, et fundamento Tractatûs Elbingae retraditae Anno 1699. conclusi; = ʃ: quo scilicet, nisi sola occupatio tranquilla territorij Elbingensis et ejusdem usus-fructus perceptio, absque ulla innovatione nedum violenta hominum liberorum et innocentium contra lauda terrarum Prussiae eductione, Majestati Vestrae Nostro et Reipublicae nomine concessa est: ʃ; Fraterne a Majestate Vestra requirimus, ut cunctorum in illa Civitate commercantium et commorantium, imo ipsorummet Civium et ejusdem territorij incolarum, plenae tranquillitati atque libertati per Majestatem Vestram hac in parte omni meliori modo quam primum provideatur. ~ Interim

vero

–„ – vero, circa justitiam efficaciæ premissorum apud Majestatem Vestram certi atque indubitati existentes, Eidem omnimodam prosperitatem a Domino Deo precamur. ~ Datt. ut supra. ~ Mjstis Vrē Bonus Frater et Cognatus Augustus Rex.

113. ~ . pod pokojową pieczęcią wychodził ten List. ~ „ — . ~„

120.) Declaratio ex parte Jllmi Dni Baronis de Manteuffel, circa Receptionem Privilegij super Capitaneatum Novodvorensem Cancellariae Regni data Fraustadÿ 1717. Aº.

Obtenta possessione Capitaneatus Novodworensis in Palatinatu Posnaniensi, vigore Privilegÿ Sacrae Regiae Majestatis Domini Mei Clementissimi, omnia jura Regni et ordinationes Jllustrissimorum loci Ordinariorum, respectu Religionis Catholicae Romanae hucusque sancita et praescripta observabit et manutenebit. ~ Dissidentes in Religione Catholica ad Capitaneatum non introducet: imo si qui stantibus his bellorum tumultibus sunt introducti, amovebit. ~ Et ut occasio omnium tollatur dissensionum, Praefectos sive Oeconomos ac Scultetos Catholicos praefiget; neque alteri cuipiam Capitaneatum resignabit, nisi Catholico. ~ Ac praeterea, quidquid per Tractatum et Constitutionem Comitiorum Regni Generalium immediate praeteritorum intuitu conservandae Religionis Catholicae constitutum est, sine ulla exceptione executioni demandari curabit. ~ „ — . ~ „ — . ~ „ — .

121.) Instrukcya od Jego Król. Mci P. N. M., Urodzonemu Franciszkowi Poninskiemu Staroście Kopanickiemu do Nayjaśnieyszego Cara Jmci expedyowanemu, dana z Kancellaryi Koronney dnia 13. Miesiąca Grudnia 1717. Roku.

= 1º) ponieważ pierwsza expedycya według Responsu danego od Jego Carsk. Mstwa nie wzięła skutku swego respektem ewakuacyi aktualney y zupełney woysk Tegoż Monarchy z państw Rzeczypospolitey: przeto Urodzony Poninski Starosta Kopaniecki continuando charakter swóy pierwszy, pospieszy jako nayprędzey do Cara Jmci; y tam stanąwszy, juxta praescriptos gradus anterioris Jnstructionis, omni possibili zelo et vigore urgebit indilatam commissorum et promissorum executionem, naybardziey jednak instabit o Ordynanse rzetelne y niewątpliwe: których duplikatę otrzymawszy, jedne prosto do Kommendantow Woysk Carskich, a drugie do Dworu JKr. Król. Mci odeszle. ~ Sam zaś póty zabawi przy Dworze Cara Jmci, póki nieodbierze wiadomości o realney y totalney ewakuacyi wszystkich Woysk Carskich z Korony z Litwy y z Kurlandyi.

2º) Gdy się poda okazya y sposobność w drodze widzieć z Generałami maszeruiącemi z woyskiem Cara Jmci; serio obligabit Onych do prędkiego Marszu y wyyścia, tudzież do zachowania disciplinae militaris y ochrony Kraju. ~ „ — . ~ . 3º)

=3°) Na rozhoworze z Ministrami namieni krztałtnie z rzeczy o Seymie blisko: — następującym w Grodnie, y że na Nim Stany Rzeczypospolitey zechcą upomnieć się u Cara Jmći o wypełnienie appromissorum w Sojuzie expressorum, o satysfakcyą tak wielkich millionow na woysko obiecanych, y zatrzymanych; o restytucyą dział zabranych, Inflant, Kurlandyi, y szkod przez woyska Jego Carskiego Wieliczeństwa uczynionych etc; y że będzie należało, aby Xiąże Dołhoruki jako Poseł Wielkomocny był wcześnie instructus od Cara Jmći na odpowiedź y akkomodowanie desideriorum et praetensiorum Reipublicae. ~ „ —. Caetera prudentiae et dexteritati Urodzonego Starosty Kopanickiego committuntur. ~ Na własne JK. Krόl. Mći Pana N. M. roskazanie. ~ „ —.

122.) Copia Credentialium do Cara Jmći. ~ „ —.

Post Titulos. ~ Rozumieliśmy że woyska Waszego Carskiego Wieliczestwa, nad prawo powszechne wszystkim Państwom y Narodom służące, nad pakta wieczne dawnieysze, y ostatni Sojuz następny y obronny, tak długo w krajach Rzeczypospolitey bez żadney racyi y sprawiedliwey przyczyny subsistujące, już dotąd według Assekuracyy ustnie y na piśmie od W. Cars. Wstwa na Instancye y ustawiczne reprezentacye Nasze y Rzpltey danych, za granicami Koronnemi y Litewskiemi znaydują się. ~ Aliści za przybyciem Naszym z Państwa Dziedzicznego do Woiewodztw Wielkopolskich, z wielkiem zadumieniem nietylko od partykularnych Obywatelow pełno skarg, żalow y lamentow na aktualną jeszcze subsystencyą Woysk Was. Carsk. Wstwa, tudzież srogie od Niego uciemiężenie przez zbyt z umysłu leniwy marsz Regimentow, tylko po jedney mili na dzień uchodzących a przez trzy dni spoczywajączych; ale też generalny ressentyment y rekurs od Stanow Rzeczypospolitey do Nas uczyniony, zastajemy: że dłużey tey nienależytey y cieżkiey krzywdy cierpieć y dissimulować niemogą. ~ Zaczym, lubośmy z strony Naszey wszystkie stopnie rekwizycyi y persuazyi przyjacielskiey zachowali; y to wszystko, cokolwiek tylko należało do utrzymania zkolligowaney przyjaźni wypełnili; jednak żeby wszystkie Narody moderacyą, przychylność y applikacyą Nasze y Rzeczypospolitey do konserwacyi nienaruszonego pokoju widziały; że jako statecznie y skutecznie Sąsiedzką y zkonfederowaną przyjaźń z Waszym Carskim Wstwem utrzymywać pragniemy, tak tego według wszelkiey słuszności y sprawiedliwości pretendujemy: aby Woyska Wgo Carsk. Wstwa, zaniechawszy nienależytych aggrawacyy y krzywd Obywatelom Rzeczypospolitey czynić, y niezostawując żadney partyi tak w Koronie jako y w Litwie y Kurlandyi, śpiesznym Marszem jako nayprędzey za granice do państw własnych wyszły: Urodzonego Franciszka Ponińskiego Starostę Kopanickiego na wyrażenie tey intencyi y poparcie żądania Naszego do Waszego Carskiego Wieliczeństwa ordinujemy: oraz Braterska żądamy, abyś Mu Wo Carskie Wstwo Łaskawy do Siebie

przystęp

-"- -przystęp, zupełną w tym wszystkim wiarę, y pożądaną a prędką expedycyą dać raczył. ~ Powodzenia zatym szczęśliwego y zdrowia dobrego od Pana Boga Waszemu Carskiemu Wieliczeństwu życzemy. ~ Dan w Wschowie Wielkopolszcze dnia 13. Miesca Grudnia R.° P.° 1717. Panowania Naszego XXI. Roku. W. C. W. Wierny Brat August Rex.

123.) Memoriale Ministri Brandeburgici porrectum in Wschowa die 13. Decembris 1717. Anno. ~.

Serenissimus Rex Borussiae Dominus Meus Clementissimus, statim post conscensum gloriosissimum Thronum Regium, omnes eo convertit cogitationes, ut omnia secundu veteres consuetudines antiquaque pacta in pristino conserventur statu; igitur quam maxime eo intentus fuit, ut cum omnibus Vicinis praesertim autem cum Sacra Vestra Majestate cumque tota Republica Polonica, in perpetua pace sempiternaque amicitia atque tranquillitate viveret: id quod Potentissimus Rex Borussiae et nunc et in posterum pro firmissimo semper habebit principio. ~ Cum autem jam per aliquod annorum spatium, ex partibus Regni Poloniae pactis et Conventionibus, quae inter Sacratissimam Regiam Majestatem Borussiae et Rempblcam Regni Poloniae intercedunt, contraventum; ita ut amicitia ista aliquomodo commoveri et immutari facillimo negotio posset, dum liberum mercantium exercitiu interruptum, et Thelonium illud noviter Marienburgae et Fordani institutum, ruinam totius fere Commercij in Vistula minetur eum in modum, ut Subditi Serenissimi Mei Regis quaerimonias ex ea causa quam maximas egerint, non solum quia Ministeriales omnes merces rimantur et sic tempus inutiliter terendo negotia negligunt, sed etiam violento modo ob transitum pecunias exigunt: sollicitationibus potius quam violentis remedijs Rex Potentissimus locum dare voluit; conquestus est eâ ex ratione de hac contra Pacta innovationis specie jam aliquoties apud Sacratissimam Vestram Majestatem, et abrogationem harum novitatum per Suum tum temporis Legatum ursit; quamvis in hunc usque diem res felici caruerit eventu. ~ Apertissime autem haec Theloniorum genera, contra conditiones pacis perpetuae, tum de Annis 1466. 1525. et 1529. cum etiā contra pacta Foedera Welaviensia de Anno 1657. pugnant; mediantibus quibus ab utraque parte /: nimirum et Regno Prussiae et Poloniae :/ nulla nova Theloniorū onera tam terrestria quam maritima imponantur, neque vetera augeantur, nisi id partium fiat consensu. ~ Notum erit Vestrae Majestati, quod Serenissimus Rex Prussiae ad praesens usque tempus attentatis his semper et constanter contradixerit, omnemque lapidem ob eorum abrogationem moverit. ~ Igitur de novo infrascriptus Minister Regis Borussiae per Speciale mandatum instructus ad Tronum

Sereniss

Serenissimae Vestrae Majestatis debita cum veneratione accedit; firmissima = spe nixus, Regiam Vestram Majestatem in futurum non passuram, ut ita impune antiqua Pacta et Foedera conculcentur et violentur, sed potius per Authoritatem Regiam constituturam, quo hae usurpationes Thelonei in totum annihilentur atque abrogentur. ~ Id magis sibi infrascriptus ex justitia Vestrae Majestatis optatissimum finem promittit; quia Serenissimus Rex Borussiae se fundat in Instrumenta Authentica et publica, quae in Regno Poloniae ut leges fundamentales habentur. ~ " —· Sin autem in contrarium, quod tamen vix vereor, hae demonstrationes, quae in maxima nituntur aequitate et justitia, nullum locum invenire possent; Serenissimae Regiae Majestati Domino Meo Clementissimo durissimo necessitatis telo coacto, nullum aliud remedium in materia hac superest; quam ut ad Jus repressaliorum tanquam ultimum Regum refugium, qui inter Se in statu naturali vivunt, recurrat, novaque vectigalia in Prussia aut erigat aut vetera augmentet; quò ita res haec in pristinum redigatur statum: hac autem annexa clausula, quam primum Regnum Poloniae modo dicta Thelonea Mariæburgæ et Fordani sustulerit; Serenissimus Rex è vestigio repressalijs finem imponet eum in modum, ut vetera Pacta hoc in casu et Pacificationes non modo conserventur, verum etiam ut pristina concordia et amicitia omnibus in negotijs exacte ab utraque parte augeatur. — " ~· Dabam Fraustadij die 13. Decembris millesimo Septingentesimo decimo septimo Anno. ~ B. F. de Cunheim mp

124.) Memoriale secundum Ejusdem Ministri Brandeburgici porrectum, d. ut supra. ~ " —.

In fine subscriptus Regiae Majestatis Prussicae Minister, Serenissimo Regi Poloniæ, debito submissionis cultu ex speciali mandato proponit; qua ratione Rex Borussiae multis abhinc annis Regiam Vestram Majestatem multoties sollicitari curaverit; ut ita dictus angulus Muntaviensis prope Marienburgum reparetur; siquidem reparationis hujus neglectio, et inde saepius ortae inundationes insigne damnum tum terris adjacentibus Regni Borussiae, tum praesertim vicino Elbingensi territorio intulerunt. ~ Quemadmodum vero Sacra Vestra Majestas quam saepissime et gratiosissime reparationem hujus anguli promiserit, /: quamvis jussum et mandatum nondum executioni datum :/ , ita cum debita reverentia Infrascripti Officium exigit, Serenissimae Vestrae Majestati in memoriam revocare, ut Jussa Regia reiterentur quò ita saepius dictus locus quam citissime reparetur; praecipue, cum hujus negotij neglectio etiam terris Marienburgicis alijsque =

=vicinis

–„ – – vicinis locis Regni Poloniae non exiguum damnum hactenus intulerit. ~ Inundatio autem haec in diem incolis atque territorio Elbingensi maximum damnum infert; ita ut reditus Sacrae Regiae Majestatis Borussiae inde non modo imminuantur, sed et eorum decrementum, immo totalis cessatio metuenda sit; nisi subito reparationis assidua cura habeatur, eò magis quia incalae territorij Marieburgensis ad avertendas inundationes, curam magno labore et sumptibus in cassum hactenus susceperunt. ~ De reliquo, nec Vestra Regia Majestas nec Ipsa Respublica Polonica in malam partem vertet; cum Sacratissimus Rex Borussiae, tum de Summa Principali tum etiam de usuris, /: ob quas territorium Elbingense hypotheca loco a Republica traditum est:/, regressum in Rempublicam Poloniae Sibi reservet, in casum si reditus dicti territorij tantoperè, ut hactenus factum, ulterius diminuantur. ~ Siquidem justum esse quis non videt, quod is jacturam ferat cujus culpa damnum accidit, aut qui illud non avertit. – Infrascriptus Sibi pollicetur ex justitia causae, non solum responsionem favorabilem; sed etiam sperat Regiam Vestram Majestatem non perpessuram, ut ita territoria utriusque Regni per inundationem ulterius devastentur. ~ Dabam Fraustadij 13. Decembris 1717. Anno. ~ B. F. de C u n h e i m mp. –

125.) Extractus Clausularum concernentium Memoriale Ejusdem Ministri Brandeburgici. ~.

= 1º) Conditionum pacis perpetuae, Casimirum Poloniae Regem inter et Ludovicum de Erlichshausen Ordinis Teutonici Magistrum in Thorun die Solis 19. 8bris 1466. Aº:

„ Item quoniam per Mercatorum industriam et rerum venalium importationem „ Respublica notabile accipere consuevit incrementum; statuendo decernimus et „ spondemus, quod nulla Thelonea, deposita, gabellas, foralia, sive quoscunque a„ lios Census, locis et personis in Regno Nostro, Principatibus et Dominijs Nostris „ Regni Nostri, imponemus de novo aut imponi permittemus tam in terris quam „ in aquis, sed tantummodo utemur impositis. ~ „ —. ~ „ —.

= 2º) pacis perpetuae inter Sigismundum Regem Poloniae; et Albertum Marchionem Brandeburgensem, Teutonici Ordinis Generalem, Prussiae Magistrum; Cracoviae 1525. confectae. ~ „ —. „ Si vero successu temporis contingeret, quod Re„ gia Majestas et similiter Dux in Prussia, ad requisitionem utriusque subdi„ torum suorum, alicubi nova Thelonea aut Emporia ad utilitatem terrarum „ Prussiae instituere destinarent; tunc debet Majestas Regia Ducem Prussiae „ vocare in locum opportunum, et ambae partes super ea re concordandi et

transig

„transigendi potestatem habere. ~ Si etiam aurigae vel nautae hujusmodi Thelo=
„nea praeterierint; non debent Eis bona adimi sed tantum naves currusque auferri.–

=3º) Renovatae pacis inter Eundem Sigismundum Poloniae Regem Ejusdemque Filium Sigismundum Augustum, et Albertum Ducem Prussiae Primum. Vilnae 21. Junij 1529. ~ „ —. „Nec Nos in magno Ducatu Nostro imponemus
„aliquod novum Theloneum in praejudicium et gravamen Subditorum Ducatus
„Prussiae: et si quod novum est impositum in terris Nostris a tempore Concor=
„diae et pacis perpetuae circa lacum Melno factae, omnino deponatur: thelo=
„neis et depositis antiquis, ante scilicet jam dictae concordiae tempora consti=
„tutis semper salvis: hoc tamen salvo et reservato, quod si Thelonea nova in=
„stituenda fuerint; tunc Consensus utriusque partis scilicet Majestatis Nostrae
„et Ducis Prussiae ad id requiri debet. ~ „ —. ~ „ —.

=4º) Pactorum seu foederis, inter Joannem Casimirum Poloniae et Sueciae Regem etc. et Fridericum Vilhelmum Electorem Brandeburgensem Velaviae 19. Septembris 1657. initi. ~ „ —. „Articulus XVII. ~ In dominijs vero utriusq
„partis nulla nova Theloneorum onera tum terrestria quam maritima, quae
„ante hoc bellum non fuerunt, in gravamen cujuslibet partium imponantur. ~
„Quodsi aliqua, e re communi de novo imponenda aut augenda videbuntur; id
„partium Consensu fiat. ~ „ —. ~ „ —. ~ „ —.

126.) Copia Nominationis Regiae Sernmae Majstis ad Episcopatum Chelmensem. ~ „ —.

Sanctissime ac Beatissime in Christo Pater Domine Domine Clementissime! ~ Post oscula pedum Sanctitatis Vestrae, Mei Regnorumque Meorum humillimam commendationem. – Pro solito, quo incrementis Ecclesiarum Regni Mei favere consuevi, studio; vacanti ad praesens Episcopatui Chelmensi, post Nominationem Rndmi in Christo Patris Christophori Szembek Illius ultimi et immediati Possessoris ad Episcopatum Praemisliensem factam, cupiens tale Subjectum providere, quod virtutibus tanto muneri competentibus vere ac sufficienter ornatum praeditumque sit: inter alios pietate, doctrina, virtutibus, ac splendore generis reperi conspicuum ac eminentem Venerabilem Alexandrum Fredro Regni hujus Secretarium. – Quem, ad obtinendum ejusmodi Episcopatum Chelmensem Meis praesentibus nominatum, Sanctitati Vestrae confirmandum supplex propono. ~ Cum vero illius Episcopatus proventus et annui reditus, longa bellorum atque damnosi nuperi motûs in Polonia Civilis calamitate, nimium sint attriti; Sanctitatem Vestram

—„—= obnixe rogo: velit ex solitis circa expeditionem Bullarum pensionibus gratiose remittere, plurimum in hoc desolatae praemissae Chelmensi Ecclesiae commodatura, Cujus Ego incrementa omnimode promovere vellem. ~ Prosperrimum interim diuturnumque cum longaeva incolumitate Orbis Christiani Regimen Sanctitati Vestrae exoptans maneo. ~„ —. ~„ —. ~„ —. ~.

127.) Relatio Actorum w Wschowie pod bytność Króla Jmci in Anno 1717. d. 16. Mens. Decembr. ~

Jego Królewska Mość Pan Nasz Miłościwy czyniąc tu dispozycyą Wakansow tak Duchownych jako y Swieckich, tak onez majori in parte expedyować raczył: = „ — Biskupstwo Chełmińskie contulit Jmci Xiędzu Biskupowi Przemyskiemu Podkanclerzemu Koronnemu; Przemyskie JmcX.[ru] Chełmskiemu, Chełmskie Jmci Xiędzu Fredrowi Sekretarzowi W. Koron.[ru]; Kijowskie JmciXdzu Tarłowi Archidyakonowi Krakowskiemu; Sekretaryą Koronnę JmciX.[ru] Szaniawskiemu Scholastykowi Wileńskiemu; Referendaryę Duchowną Koronną Jmci Xiędzu Kretkowskiemu Proboszczowi Gnieźnińskiemu.

= Ex Saecularibus: Kasztelania Chełmska JmciPanu Olędzkiemu Staroście Szmeltyńskiemu; Podlaska JmciPanu Kossakowskiemu Rotmistrzowi w Woysku Koronnym; Chełmińska JmciPanu Czapskiemu Staroście Kryszyńskiemu; Rogozińska JmciPanu Lipskiemu Stolnikowi Poznańskiemu. —„ ~. Jmcp. Czapski będąc tu przytomnym, przysiągł zaraz na swoję kasztelanią w Niedzielę przeszłą po Mszy S. ~„ —. Chorąstwo Nadworne Koronne cessit JmciPanu Mycielskiemu Cześnikowi Wschowskiemu etc. ~. w tęż Niedzielę JmP. Radzewski Starosta tuteyszy Wschowski witał Pana solita Sua facundia, na który Komplement JmPan Kanclerz Wielki Koronny odpowiadał Mu. —„ ~. Kiedy zaś niewyszły jeszcze ze wszystkich Państw Rzeczypospolitey Woyska Moskiewskie; resolvit JK.[o] Kr. Mość reassumptionem negocyacyi y charakterem JmciPana Starosty Koparnickiego z żywą, w mocnych terminach do Cara Jmci expedycyą; które projekta, jakotez y innych to jest do Dworu Wiedeńskiego etc, kommunikował JmcPan Kanclerz Wielki Koronny JchmcPanom Senatorom z woli Jego Król. Mci; et ex mente Onychże jako pierwszą do Cara Jmci ordynował przez umyślnego do JmcPana Starosty Koparnickiego expedycyą, tak y drugą Kancellarya gotuje. ~„ — Praesentes tu znaydująsię ex Senatoribus Spiritualibus: JmcX. Biskup Poznański, JmcX. Biskup Przemyski Podkanclerzy Koronny, JmcX. Biskup Chełmski, y JmcX. Nominat Inflantski. ~ Ex Saecularibus: Jaśnie Wielmożni, JchmcPanowie; Wojewoda Poznański, Kasztelan Trocki, Wojewoda Kijowski, Wojewoda Inowrocławski Generał Wielkopolski, Kasztelan Poznański,

Kaszt.

Kasztelan Kaliski, Kasztelan Chełmiński, Kasztelan Brzeski-Kujawski, Kasztelan Biechowski, Kasztelan Sątecki, Kasztelan Rogoziński. ~ Ex Ministris Status: Jaśnie Wielmożni Jchmćpanowie Marszałek y Kanclerz Wielcy Koronni; y Jmpan Podskarbi Nadworny Koronny. ~ " — " ~ " — " ~ " — " ~ " –

128.) Instructio Sacrae Regiae Mjstis Dni Nri Clmtmi; Illri et Mgfco Jacobo Henrico Comiti de Flemming Stabuli M. D. Lithvaniae Praefecto, in Exercitu Regni Nri militiae Authoramenti Exolici Generali, et Custodiae Corporis Nostri Praefecto, atque Exercitus Saxonici Supremo Campi Ductori, Ejusdem Sacrae Regiae Mjstis et Reipublicae ad Suam Caesaream Majestatem Plenipotentiario; data ex Cancellaria Regni die XXII. Mensis Decembris MDCCXVII. Ao in Wschowa. ~.

Cum Sacra Regia Majestas Dominus Noster Clementissimus ex Sensu Senatus ad Latus Suum praesentis opportunum bonoque publico necessarium judicaverit, quam primum instituere expeditionem ad Aulam Viennensem, ad eamque functionem Illustrem ac Magnificum Jacobum Henricum Comitem de Flemming Stabuli Magni Ducatus Lithvaniae Praefectum etc /: ut supra :/ singulari prudentia et probata in rebus gerendis activitate insignem, cum charactere Plenipotentiarij Sui et Reipublicae destinaverit; proinde Idem Illustris et Magnificus N. N. huic itineri suo Viennam decenti Comitatu sese accinget. ~ Ibidem vero constitutus omnem sollicitudinem imponere non intermittet penetrandis intentionibus Aulae praefatae Viennensis, intuitu pacis ineundae cum Portha Othomanica, indagando propositiones ab Eadem Portha eo nomine factas, et in quo praetensiones Aulae Viennensis consistant? vel si Eadem Aula Viennensis prosequendo ulterius bello magis propendebit? : in utroque casu pacis vel belli, invigilabit momentis et commodis Sae Rae Mjstis Dni N. C. et Reipublicae. ~.

Commodum et Interesse Sacrae Regiae Majestatis et Reipublicae, in casu tractandae pacis in his consistit: ~

1o) Licet Sacra Regia Majestas et Respublica bello praesenti cum Turcis non implicata, praetendere ab Eis non valeat Moldaviae restitutionem; posset tamen Caesarea Majestas hac in parte Sacrae Regiae Mjsti et Reipublicae sese favorabilem praestare: cum accidat, saepius partes belli-gerantes in manus tertij dare id de quo eaedem componere nequeunt: praesertim Sacra Regia Majestate et Republica non extra praetensionem juris petendi Eandem Provinciam existente. ~ In pactis namque Carlovicensibus, Articulus de veterum omnium pactorum confirmatione per expressum appositus est; jam vero Tractatu cum Amurate olim concluso inter alia praecautum, ne Palatinus

Mold-

-„-=Moldaviae nisi ad praesentationem Regis Poloniae instituatur. ~ Hinc ergo liquide constat, Reges et Rempublicam Poloniae ad suprafatum Provinciae Jus Medietatis Dominij habuisse. ~ „ —. 2°) Porro cum Pacta Osmanica, quae typo etiam habentur impressa, /: in Libro Relationis Illrmi et Mgfci olim Jacobi Sobieski Serenissimi olim Joannis Tertij Regis Poloniae Parentis, uti protunc ad eundem Tractatum Plenipotentiarij :/, districte praecipiant, ut uterque exercitus exeat ex Moldavia et Eadem libera ut ante maneat; quod ipsum jisdem plane verbis reperitur in Tractatu Carlovicensi vetera quaevis Pacta reassumente; in fundamento igitur Pactorum praemissorum, atque inhaerendo Protestationi, coram Fulgida Portha per Memoriale Magni Legati Sacrae Regiae Majstis et Reipublicae Vesirio Ali Pasza porrectum solenniter eo nomine factae; non solum instandum est quatenus totaliter fortalitium Chocimense demoliatur, sed etiam, ~ „ —. 3°) Ut reliquorum quoque Fortalitiorum inter Danubium et Tyram erectorum vel reparatorum praesidijsque firmatorum, similis instantanea devastatio subsequatur: quod serio promovendum insinuari debet Aulae Viennensi, unde non postrema Transylvaniae ac superiori Hungariae provideri potest securitas. ~ Denique, ~ „ —. 4°) Ut ijsdem Pactis satisfaciendo Tartari Budziacenses jussu Porthae ad alia loca transmigrent ac transferantur. ~ „ —. —„ 5°) Occurrendum est omni studio, ne Portha concluso Tractatu Pacis cum Sua Caesarea Majestate, bellum Sacrae Regiae Mjsti et Reipublicae inferre conetur. —. .= 6°) Providendum etiam, ne tali bello, quod Portha conclusa pace cum Sua Caesarea Majestate vellet alteri cuipiam inferre, Sacra Regia Majestas et Respublica implicetur. ~ „ —. Verbo, attendendum est; ne facto initio dicti cum Turcis Tractatus, /: qui per usitatas gentis Illius revolutiones, quales etiam preterito bello intervenerant, rumpi aut non determinari possit :/, bello cuicunque Sa Regia Majestas et Respublica involvatur. ~ „ —. ~ „ —. ~ „ —.

=Coeterum, ut N. N. de his etiam sufficienter constet quae ultro citroque Constantinopoli in Caesareum Residentem et Sacrae Regiae Majestatis ac Reipublicae Legatum tractabantur; certus sit oportet, Magnificum Fleischman, quamvis ibidem rebus Sacrae Regiae Mjstis et Reipublicae omni possibili modo studuerit, continuo tamen Ministris Sacrae Regiae Mjstis inculcasse, quo in casum belli cum Turcis Sacra Regia Majestas et Respublica Suae Caesareae Majesti paria praestare velit officia. ~ Ad quae Illi respondebatur: ~ „ — 1°) Referendas fore Aulae et Reipublicae Poloniae sinceras applicationes Magnifici Ministri Caesarej bonasque intentiones Aulae Viennensis. ~ „ —. 2°) Non dubitari unquam

debere

debere Sacram Regiam Majestatem et Rempublicam eas Obligationes recognituras, quae Sibi cum Aula Viennensi et Pactis intercedunt. ~ „ — . Hoc quoque sciendum venit, ibidem Constantinopoli Ministrum Sacrae Regiae Majestatis et Reipublicae talem quoque passum fecisse : = quod nempe consentiente Portha super confirmatione Pactorum Carlovicensium et id ipsum separato Tractatu declarare volente, Jlle tamen Turcis reposuerit, Se Tabulas Carlovicenses nolle innovare, cum opus illud simultanee cum alijs Colligatis constitutum sit; adeoque sufficere ut Sultanus in Literis in Poloniam expediendis duntaxat Pactorum Carlovicensium indubitatam exprimeret manutentionem: quemadmodum etiam illo ipso recentiori Tractatu, nulla praemissorum praeterquam in Literis praefatis mentio reperitur: haec autem omnia non alio fine sunt facta, nisi ut ea ratione Sacra Regia Majestas et Respublica Pactorum Carlovicensium Turcis indigitaret indissolubilem Unionem. ~ „ — . Jlle postremo Tractatus cum Portha novissimus in duobus saltem Articulis, 1º) Quodsi Portha praetendisset ex Ditionibus Suis Regi Succiae transitum per Poloniam concedi; Sacra Regia Majestas et Respublica praevio Tractatu eundem transitum non fuerit recusatura, modo prius spatio sex mensium temporis desuper aviseretur. ~ Articulus hic tamen evanuit, posteaquam Rex Sueciae inde Sui ad propria regressus aliam viam invenisset. ~ 2º) Quod Sacra Regia Majestas et Respublica, primo Articulo Tractatus Porthae cum Sua Czarea Majestate conclusi de ingressu Moschorum in Poloniam atque de non implicatione Ipsorum ad negotia Ejusdem Reipublicae disponenti non sit contraria. ~ „ — . ~

= Casu continuationis belli Caesarei cum Turcis, in quantum Sua Caesarea Majestas ad illud prosequendum associare Sacram Regiam Majestatem et Rempublicam desideraret; N. N. omnem quidem animi potest hac in parte ostendere promptitudinem; sed rationes insimul repraesentabit, quibus eo in passu Manus Sacrae Rae Mjstis et Reipublicae ligatae sunt: videlicet bellum imprimis cum Corona Suetica cui non determinato hactenus Sacra Regia Majestas et Respublica implicata est; praeterea innumera incommoda eodem bello Poloniae causata; recentissime insuper a Copijs Moscoviticis nondum Polonia egressis gravia impedimenta. Ut autem eisdem incommodis atque inconvenientijs sufficienter possit consuli; expedit, ut Aula Viennensis Jllri et Mgfco Plenipotentiario Sacrae Regiae Majestatis mentem Suam faciat exploratam, intuitu mediorum ad hunc finem collimantium; quae ut maturius perpendi possint, quatenus Sacrae Regiae Majestati et Reipublicae tempestive innotescant, maxime necessarium est. ~ „ Respectu Pacis Nordicae, Jllustris et Magnificus Plenipotentiarius ante omnia non intermittet

assequi

— " — = assequi scopum intentionum Suae Caesareae Majestatis; firmiterque allaborabit, ne ibidem in exclusionem Sacrae Regiae Mjstis et Reipublicae quidquam concludatur. ~ Quod si ex avulsiva Corona Suetica et Provincijs lucrum aliquod alteri cuipiam emerserit, ut quoque Sacra Regia Mjstas et Respublica suas ibidem habeant partes, diligentissime curabit; et ut Congressus respectu ejusdem Pacis Gedanum aut alium in locum commodiorem quam Brunsvicum transferri valeat.

= Pro finali tandem, si et in quantum Sua Caesarea Majestas querimonias aliquas Aulae Sacrae Regiae Majestatis et Reipublicae antea delatas, et jam alias competenter simul et incunctanter ab Eadem resolutas, iterare voluerit; Jllustris et Magnificus Plenipotentiarius in tali casu generaliter ad omnia hoc sensu responsurus est: quod videlicet singulis expostulationibus Suae Caesareae Majestatis per Ejus Ministros Sacrae Regiae Majestati expositis, ab Eadem et Republica plene semper fuerit satisfactum. ~ " — . ~ " —.

= Pro evidentiori vero praemissorum testimonio, Copias Mandatorum Sacrae Regiae Majestatis Gedanum et ad Jllustres et Magnificos Duces Exercituum Regni nec non Palatinos atque Arcium Limitaneorum Gubernatores ex Cancellaria Regni emanatorum, quae Jnstructioni praesenti adjunguntur, praesto habebit. ~ " —

= Puncta haec praesentis Jnstructionis atque Plenipotentia, quae Sacrae Regiae Majestati D. N. C. restringitur, recommendantur consummatae prudentiae Jllustris et Magnifici Plenipotentiarij. — Locus Sigilli Majoris Regni. ~ . Ad mandatum S. R. M. subscripsit Secretarius Sigilli Regni Majoris. ~ " —.

129.) Credentiales ad Suam Caesarea Majestatem.

Serenissimo ac Potentissimo Principi Domino Carolo VI. DEi gratia Electo Romanorum Imperatori semper Augusto; ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae Regi; Archi Duci Austriae; Duci Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae et Virtembergae; Comiti Tyrolis; Domino Fratri Cognato et Vicino Nostro Charissimo. ~ Augustus Secundus eadem gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Livoniae, Smolensciae, Severiae, Czerniechoviaeque; Haereditarius Dux Saxoniae, Juliae, Cliviae, Montium, Angriae et Vestphaliae; Sacri Romani Imperij Archimareschallus et Elector; Landgravius Thuringiae; Marchio Misniae, nec non superioris et inferioris Lusatiae; Burggravius Magdeburgensis; Comes Princeps Hennebergensis, Comes Marcae, Ravensbergae et Barby; Dominus in Ravenstein; Salutem ac mutui affectus

omnis

omnisque felicitatis continuum incrementum. ~ Serenissime et Potentissime — Princeps Domine Frater Cognate et Vicine Noster Charissime! ~. Cum in praesenti rerum statu visum Nobis fuerit et e re nostra duxerimus, ad Majestatem Vestram ablegare cum charactere Plenipotentiarij Nostri et Reipublicae, Jllustrem et Magnificum Jacobum Henricum Comitem de Flemming, Stabuli Magni Ducatus Lithvaniae Praefectum, in Exercitu Regni Nostri Militiae Authoramenti Exotici Generalem, et Custodiae Corporis Nostri Praefectum, atque Exercitus Saxonici Supremum Campiductorem, utpote Virum summa prudentia et dexteritate insignem, singularique erga Nos fide conspicuum; idcirco a Majestate Vestra amice contendimus, velit huic praedicto Plenipotentiario Nostro aditus faciles quandocunque opus fuerit concedere, atque in ijs quae Nostro et Reipublicae nomine apud Majestatem Vestram aget et proponet, omnimodam velut Nobis Jpsis fidem adhibere: simul et illud petimus, ut Majestas Vestra Nostrum erga Se resque Suas singulare studium, integerrime Sibi persuasu habeat; cujus Nos argumenta certissima omni occasione et propenso animo et Officijs paratissimis praebebimus. ~ De coetero Majestati Vestrae prosperrima queque a Supremo Numine apprecamur. ~ Dabantur Fraustadij in Majori Polonia. ~ Die XXII. Mensis Decembris Anno Domini MDCCXVII. Regni vero Nstri XXI. Anno. Majestatis Vestrae bonus Frater Cognatus et Vicinus Augustus. ~.

130.) Plenipotentia. —.

Nos Augustus Secundus DEi gratia etc. ~ praesentibus notum testatumque facimus: quod Jllustri et Magnifico Jacobo Henrico Comiti de Flemming, Stabuli Magni Ducatus Lithvaniae Praefecto, atque Exercitus Saxonici Supremo Campiductori, utpote Viro summa prudentia et dexteritate insigni, singularique erga Nos fide conspicuo, plenariam potestatem ac facultatem concesserimus, cum Aula Caesarea de negotijs quibusdam nostrum ac Reipublicae commodum concernentibus, agendi, tractandi, ac concludendi: uti quidem hancce facultatem ac potestatem praedicto Plenipotentiario vigore praesentium actualiter concedimus; verbo Nostro Regio spondentes, Nos omnia quaecunque suprafatus Jllustris et Magnificus Plenipotentiarius Nostro ac Reipublicae nomine cum Aula Caesarea aget, tractabit ac concludet, pro rato et grato habituros. ~ Jn quorum fidem praesentes Manu Nostra subscriptas Sigillo Nostro Regio muniri jussimus. ~ Dabantur Fraustadij in Majori Polonia die 22. Decembris 1717. A: ~. Augustus Rex. Locus Sigilli Regni Majoris. ~ subscripsit: Matt Jliak Ensifer Bract. S. R. Mjstis Sig. Maj. Rni Secretarius mp

131.

131.) Do W.º W.ody Podolskiego od J.º Kr. Mci.

August Wtóry etc. Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Jak prędkośmy się dowiedzieli o uczynionych in negotio pacis Dworowi Wideńskiemu od Porthy Ottomańskiey propozycyach, natychmiast zabiegając aby Państwa Nasze z tego Traktatu niemiały jakiego praejudicium, y owszem przy nachylonych teraz siłach Tureckich profitować ztąd mogły; expedyowaliśmy Wielmożnego Fleminga Koniuszego Wielkiego Xięstwa Litewskiego Plenipotencyaryusza Naszego y Rzeczypospolitey do Dworu Wideńskiego, aby tam in ejusmodi negotijs pilne miał staranie. ~ Że zaś rzecz tanti momenti na doskonałych zawisła Jnformacyach; zdało się Nam po Uprzeymości Waszey requirować jakoż y rekwirujemy: abyś zwykłą swoją rostropnością ex amore ku Nam y Rzpltey, w tey tam bliskości pogranicza jako naylepiey porozumiał y doszedł od Seraskiera Chocimskiego intencyi Porthy. ~ A dla snadnieyszego ad praemissa wstępu, rozumielibyśmy ten za nayprzyzwoitszy wziąć przed się sposob; abyś Uprzeymość Wasza Listem proprio motu napisanym pomienionemu Seraskierowi niektóre insinuował reflexye: to jest, że lubo się Nam y Rzeczypospolitey podaje commoditas, /:po ustanowionym wnętrznym pokoju, y spędzonych za morze Szwedach, od których już extra omne periculum z Łaski Bożey zostajemy:/ oddania wetzawet Porcie za tak wielkie od Niey poczynione Rzeczypospolitey krzywdy y szkody z okazyi niedotrzymanych Traktatow Karłowickich poniesione y za inne inconvenientia; My jednak niechcąc wzruszać przyjaźni, rozumiemy że sami przez się Turcy powinne będą mieli na to reflexye, y w tym wszystkim cokolwiek przeciwko Traktatowi wykroczono ressentyment Nasz słuszny poprzedzając, dobrowolnie Nam y Rzeczypospolitey zupełną uczynią satysfakcyą, mianowicie w demolicyi fortecy Chocimskiey, którą przeciwko wszelkiey słuszności y Manifestacyi Posła Naszego protunc w Porty zostającego wystawili: ile iż etiam ex praescripto Artykułow Jch Wiary Machometańskiey, wszelakie Pacta zawarte religiosissime trzymać należy. ~ To także Uprzeymość Wasza przydać możesz; że My in hoc negotio do sposobu y porządku jaki się Turkom zdać będzie wszystko regulować zechcemy: y jeżeliby Turcy do Jntencyy Naszych skłonnemi się bydź pokazali, że w teraźnieyszey z Cesarzem Jmcią Chrześcijańskim woynie, pro restituenda pace moglibyśmy arripere opportuna media: a zatym potrzeba żeby Portha in praemissis chciała Nam wcześnie mentem Suam explicare. ~ Więc dla gruntownieyszey tego wszystkiego indagacyi, Uprzeymość Wasza z Tegoż Seraskiera wyrozumieć niezaniedbasz, jakiemi sposobami Turcy do ułacnienia naprzod pretensyi Naszey

respeil

respectu praedictae demolitionis y inszych rzeczy satysfakcyi, tudzież do przyjaźni swojey z Cesarzem Jmcią rekonciliacyi, przystąpićby chcieli: to jest, czy przez przystanie ad hunc finem Seraskierowi Plenipotencyi, czyli żebyśmy wprzód do Nich z tym Naszym żądaniem y przyjaźni oświadczeniem kogo expedyować mieli? ~. Pożytecznie też mogłoby się namienić Seraskierowi, aby On Porcie insinuował, jakoby ci którzy u Dworu Wiedeńskiego interess Jey utrzymuią, mieli kointelligencyą z pomienionym Wielmożnym Koniuszym W.º Xstwa Litewskiego Plenipotencyaryuszem Naszym y Rzeczypospolitey, przez coby negotium pomienione y takowym sposobem ułatwić się mogło. — Rzecz zaś tantae importantiae, osobliwie że już niektórzy się do niey wdzieraią, a innym pożyteczna y potrzebna byłaby woyna, w jak naywiększym z obu stron powinna zostawać sekrecie. — Czekamy tedy od Uprzeymości Waszey in praemissis pożądaney Informacyi, pewni będąc, iż pro exacta prudentia wszystko tak Uprzeymość Wasza zechcesz akkomodować, jakoby honor Nasz, tranquillitas Rzeczypospolitey, y bespieczeństwo Jey od tamtey ściany jak naydoskonaley obwarowane było. — Interea Uprzeymości Waszey dobrego życzemy od Pana Boga Zdrowia. ~ Dan w Wschowie d. 24. Miesiąca Decembris 1717. Roku. ~" —.

132.) Copia Nominationis ad Abbatiam Sieciechoviensem Vnblis de Manteuffel Kępiński. ~

Sanctissime ac Beatissime in Christo Pater Domine Domine Clementissime! ~. Post oscula pedum Sanctitatis Vestrae Mei et Regnorum Meorum humillimam commendationem. ~ Orbatâ nuper Ecclesia Abbatiali Sieciechoviensi, fatis Reverendi olim in Christo Patris Valentini Arcemberski Episcopi Kijoviae Ejusdem ultimi et immediati Administratoris; probumque eruditum, nec minus genere ac meritis clarum praestolante sponsum; ad Eandem praevia maturiori deliberatione Venerabilem Christophorum Fridericum Manteüffel Kępiński Praepositum Klodaviensem Secretarium Nostrum, praeter antiquae Stirpis in hoc Regno merita splendoremque, doctrina, pietate, ac Zelo cultus Divini propria ex persona satis conspicuum nominavi; Ipsumque Sanctitati Vestrae confirmandum supplex proponens, ut hanc Nominationem Meam ratam habere velit, obnixe rogo. ~ Inter ea, felix ac diuturnum Sanctitati Vestrae Orbis Christiani regimen ex animo apprecor et maneo. ~ Sctis Vrae Obedientissimus Filius Augustus Rex Poloniae mp. ~ Dabantur Fraustadij d. 18. Decembris Millesimo Septingentesimo Decimo Septimo Anno

133.

133.) A Sacra Regia Mjste, ad Cardlm Protectorem Regni sub data eadem 18. Decembris 1717. Anno. ~

Augustus Secundus DEi gratia Rex Poloniae etc. ~ Illustrissimo et Reverendissimo in Christo Patri Domino Annibali Sae Romanae Ecclesiae Cardinali Albani, Regni Nostri Protectori, Amico Nostro charissimo et honorando, salutem et omnis felicitatis continuum incrementum. ~ Illustrissime et Reverendissime in Christo Pater Domine Amice Noster Charissime! ~ et Honorande! —. Ad Ecclesiam Abbatialem Sieciechoviensem, obitu Rndmi olim in Christo Patris Valentini Arcemberski Episcopi Kijoviae Ejus ultimi et immediati Administratoris, vacantem, posteaquam Venerabilem Christophorum Fridericum de Manteüffel Ketpinski Praepositum Klodaviensem Secretarium Nostrum, praeter antiquae Stirpis in hoc Regno merita splendoremque proprijs etiam virtutibus tanto munere dignis inprimis conspicuum, nominavimus; Eundem Illustrmae Emntiae Vestrae singulariter commendamus, impense postulantes, quatenus negotium praefatum efficaci apud Sanctitatem Suam interpositione promovere dignetur. — Qua in parte, adhibitam Illustritatis Vestrae applicationem gratissimam habituri, Eidem longaevam prosperrimamque valetudinem animitus precamur. ~ Dabantur Fraustadij etc ut supra. ~ A u g u s t u s Rex.

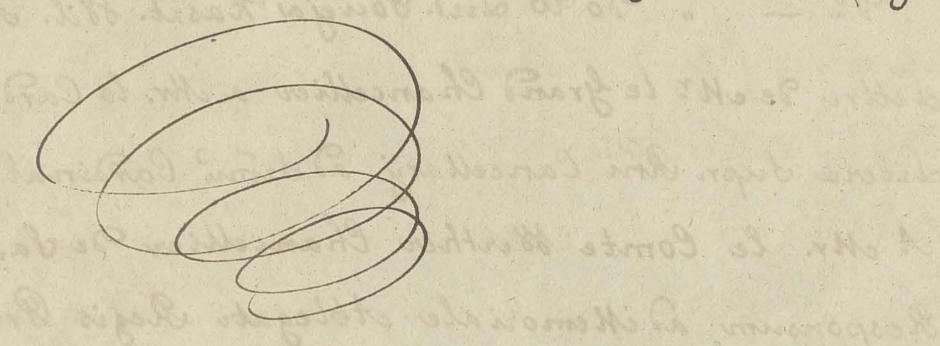
134.) Nominatio na Biskupstwo Przemyskie Jmci Xiędza Krzysztofa Szembeka Biskupa Chełmskiego. ~.

Sanctissime ac Beatissime in Christo Pater Domine Domine Clementissime! Post oscula pedum Sanctitatis Vestrae Mei Regnique ac Dominiorum Meorum humillimam commendationem. — Vacanti Episcopatui Praemysliensi, post translationem Reverendi in Christo Patris D. Casimiri Bokum ad Culmensem Cathedram, praestantem pietate ac Doctrina praesulem substituere cupiendo, conjeci oculos in Rndum in Christo Patrem Dominum Christophorum Joannem Szembek Episcopum Chełmensem; cujus tanta sunt in Ecclesia Dei et Regno hoc merita, eaque erga Sanctam Sedem devotio, ut Eundem opinione Mea tum et favorabili Sanctitatis Vestrae approbatione dignum per omnia comperiam. ~ Ex his igitur, alijsque Regni Mei rationibus permoventibus, praefatum Rndum Szembek ad Premisliensem Infulam promoveo atque nomino; Ipsumque Sanctitati Vestrae cum omni qua par est filiali submissione praesento; rogando humillime, quatenus Sanctitas Vestra huic Meae Nominationi benigne annuere, Nominatumque gratia Sua efficaci cumulare dignetur. — Certus sum, quod sicut in Chełmensi Cathedra, /: cui laudabiliter profuit :/, zelo in Deum, fidelitate in Patriam,

exemplo in gregem, cura in Clerum, studio denique in promovendo commodo = decore atque bono regimine Dioecesis Suae enituit; ita et in hac altera Vinea Christi ad quam Eundem transfero, votis Sanctitatis Vestrae tum et Meae expectationi respondebit. — Cum vero tot difficilium temporum calamitatibus attritus Episcopatus Praemisliensis, necessarijs etiamnum expensis pro sustinendo munere Episcopali simul ac Senatoria Dignitate haud sufficiat; petere enixissime a Sanctitate Vestra contendo: ut Eidem circa retentionem Praepositurae Miechoviensis solitos penes expeditionem Bullarum favores gratiose praestare dignetur: ~. insigne documentum benignitatis Suae hoc in passu Sanctitas Vestra tam Ecclesiae Praemisliensi quam et novo Ejus Praesidi testatura. ~ Felix praeterea ac diuturnum Orbis Christiani Regimen Sanctitati Vestrae ex animo apprecor et maneo Sanctitatis Vestrae mp. Obedientissimus Filius Augustus Rex Poloniae. Dabantur Fraustadij d. XV. Decembris 1717. Anno. ~ —.

135.) Uwolnienie się od Komendy N. Regimentem. ~

Nayiaśnieyszy Królu Panie a Panie Móy Miłościwy! Jako z nieograniczoney dobroci y klemencyi Waszey Królewskiey Mości Pana M. M. miałem sobie powierzoną Komendę Regimentu pieszego Nayi. Królewicza Jmci w Woysku Koron., y w niepośląkowaney wierności y statecznym przywiązaniu ku Majestatowi Wey Królewskiey Mci miałem honor przez lat kilkanaście w tey obstawać Szarży; tak gdy teraz słabe y częstym alteracyom podlegające zdrowie moje Mi niepozwala z taką pilnością y ustawicznością doyrzeć Rządu y ekonomij Tego Regimentu jakbym sobie życzył: wracam nazad y oddaję do Rąk et ad liberam dispositionem Tenże Regiment, abyś go według upodobania Swego validioribus viribus oddać raczył. — Ja zaś zostawiwując sobie pro solatio nieporównaną dobroć y Łaskę Wey Królewskiey Mości która raczyłeś praemiari jakiekolwiek zasługi moje, będąc vacuus curis Boga prosić będę, aby pobłogosławił y w późne wieki przedłużył szczęśliwe Panowanie Was. Król. Mci P. M. M., oraz z głęboką Submissyą y nieskończoną wiernością zostawam Was. Król. Mci Pana Mego Miłościwego etc.

Regestr Expedycyy Kancellaryi Wielkiey Koronney.

No.	Roku 1717.	Strony
1.	Instrukcya Ur. Bogust. Unrugowi Postowi JEgo Kr. Mći do Gnrała Matusz.	1.
2.	Kredens do Ur. Generała Matuszkina — „ — „ — „ —	3.
3.	Uniwersał JEgo Kr. Mći do Województw Wielkopolskich ogłaszający expeditionem Ur. Unruga do partyi Woyska Moskiewskiego. — „ —	3.
4.	Ad Summum Pontificem a Sacr. Reg. Mjste. — „ — . — „ —	5.
5.	Ad Eundem ab Eodem. — „ — „ — .	5.
6.	List JEº Kr. Mći do Jmp. Branickiego Stolni. Bus. Marszał. Woys. Skonfed.	6.
7.	Dº — Dº — do Ur. Potockiego Straż. y Mars. Woys. Skonf. W. X. Lit. —	6.
8.	Dº — Dº do Ur. Bielińskiego Czesnika Koronnego. — „ — .	7.
9.	Dº — Dº — do W. Woiewody Pomorskiego . — „ — . —	7.
10.	Instancya JEgo Kr. Mći do Cara Jmći za Urodzonym Zborzyńskim. —	7.
11.	Uniwersał JEº Kr. Mći na Seymik Relationis Wwdztwa Kijowsk. — .	8.
12.	List — Dº — do Xcia Jmći Dołhorukiego. — „ — . —	9.
13.	Listy Przypowiedne JEgo Kr. Mći na Chorągwie Usarskie y Pancerne. —	9.
14.	Reskrypt do Woyska respektem Listow przypowiednych. — „ — .	10.
15.	Ad Civitatem Gedanensem a Sacra Regia Majestate. — „ — .	11.
16.	Commissio in Curlandiam et Semigalliam. — „ — . — .	11.
17.	Literae Sacr. Reg. Mjstis ad Ducem Curlandiae. — „ — . —	13.
18.	Circulares JEº Kr. Mći do Województw, Ziem y Powiatow na Seymiki Relationis post-Comicyalne po Seymie Warszawskim. — „ —	13.
19.	Circulares do Senatorow y Urzędnikow na tenże Seymik Relationis. —	15.
20.	Dº — do Regimentarzow . — „ — . — „ —	16.
21.	Dº — do Ur. Starostow Grodowych . — „ — . —	17.
22.	Ordynans JP. Krakowskiego H. W. K. dany P. Flemingowi Koniusz. W. X. L.	18.
23.	Item drugi Ordynans Tegoż H. W. K. do Generałow y innych Officyerow.	19.
24.	od Króla Jmći do Ur. Narzymskiego u Puzyny Starostow. — „ —	19.
25.	Dº — „ do W. Lud. Pocieja Kaszt. Wil. H. W. W. X. L. — .	20.
26.	Lettre de Mr. le Grand Chancellier a Mr. le Cardinal de Schonborn. —	20.
27.	Litere Supr. Rñi Cancellarij ad Srmū Cardinalem Saxoniae . —	21.
28.	A Mr. le Comte Werther Chancellier de Saxe. — „ —	21.
29.	Responsum ad Memoriale Ablegati Regis Prussiae. — .	21.

30.

Koniec.

59.

Въ сей рукописи перенумерованныхъ и скрѣпленныхъ сто двадцать двѣ страницы.

Секретарь Комитета [illegible]

[illegible]

